

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Lõpmatu sõda: Vladimir Putini võidupüha kõnede retoorika

Bakalaureusetöö

Filipp Gavrilov, Daniil Iarlykovskii

Juhendaja: Kaspar Kruup, MA

Kaasjuhendaja: Alar Kilp, PhD

Tartu 2025

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
1. Teoreetiline ja empiiriline kontekst.....	4
1.1 Retoorika.....	4
1.2 Varasemad uuringud.....	7
1.3 Jõutasakaal ja multipolaarsus.....	8
1.4 Terrorism ühise vaenlase kujundina.....	9
1.5 Välispoliitika ja rahvusvahelised suhted.....	10
1.6 Võidupüha.....	14
1.7 Uurimisküsimused.....	21
2. Meetod.....	22
2.1 Andmete kogumine ja valim.....	22
2.2 Analüüsimetoodika.....	23
3. Tulemused.....	27
3.1 Esimene ametiaeg.....	28
3.2 Teine ametiaeg.....	38
3.3 Kolmas ametiaeg.....	44
3.4 Neljas ametiaeg (2018-2021, enne sõda).....	50
3.5 Sõjaaja kõned.....	56
4. Järeldused ja diskussioon.....	62
4.1 Vastused uurimisküsimustele.....	62
4.2 Diskussioon.....	67
Summary.....	70
Kokkuvõte.....	71
Kasutatud kirjandus.....	72
Lisad.....	82
Lisa 1. Kõned.....	82
Lisa 2. Võrdlustabel.....	84

Sissejuhatus

Venemaa sissetung Ukrainasse tekitas arutelu paljude Vene kultuuri nähtuste, s.h võidupüha kohta. Paljud venelased leiavad, et võidupüha ei ole poliitiline või ei ole olnud poliitiline pika aja jooksul ning sai poliitiliseks alles hiljuti. Aga mis on selle püha tegelik ajalugu ja areng? Käesoleva töö eesmärk on teha põhjaliku analüüsi Vladimir Putini kõnedest, mis on peetud igal aastal Moskva punasel väljakul toimuvatel võiduparaadidel, et näha püha ning selle peamise eestvedaja arengut ning mõista võidupüha rolli.

Selles töös saame teada, kuidas muutus Putini retoorika üheksanda mai ehk võidupüha pidustustel tema ametiaegade lõikes. Uurime, millised olid peamised teemad, kuidas neid raamistati ja mis võis olla nende kõnede eesmärk.

Lisaks tahaksime arendada arusaamist sellest, kuidas Venemaa kasutab kultuuri poliitiliste narratiivide edendamiseks ja propaganda levitamiseks, andes samal ajal ülevaate siseriiklikust propagandast, mis on suunatud eelkõige riigis elavatele inimestele.

Nagu hiljem üksikasjalikumalt selgitame, on võidupüha tähistamine kaasaegse Venemaa identiteedi keskne osa (Laruelle, 2021). Võit teises maailmasõjas, või täpsemalt öeldes võit natsismi üle, on nii Venemaa propaganda kui ka identiteediloome jõupingutuste üks põhialuseid.

Kuna absoluutne enamus venemaalasi peab seda püha oluliseks ja osaleb ühel või teisel viisil selle tähistamisel, on sellest pühast saanud viljakas pinnas valitsuse poliitilise agenda edendamiseks (ВЦИОМ: Новости, 2024).

Selgitades selle püha rolli, päritolu ja eesmärke tänapäeva Venemaal, anname ülevaade sellest, kuidas seda on politiseeritud ja kasutatud propaganda levitamise vahendina. Analüüs hõlmab laias laastus kaksikümmend aastat, alates Vladimir Putini esimesest presidendiajast, mis võimaldab jälgida, kuidas ta kõnesid peab ja milliseid sõnumeid sisestab.

Lugejale antakse kaasaegset Venemaa ajalugu ja ideoloogiat ümbritsev kontekst, et hõlbustada analüüsi mõistmist ning siduda see asjakohaste sündmustega, mis kajastuvad iga-aastastes kõnedes.

Analüüsmetodina valisime kvalitatiivse sisuanalüüsi (Kalmus, Masso ja Linno, 2015), millest on põhjalikumalt kirjutatud 2. peatükis „Meetod”. Üldiselt öeldes analüüsimine iga kõne neljal tasandil: metatasandil (kõne kontekst), makrotasandil (kõne tervik); mesotasandil (kõneosad) ning mikrotasandil (retoorikavõtted), võttes eeskujuks Nida (1984), Lanhami (1991), Leesi (2020), Valge (2021), Reinase (2023), Kochi (2024) ja Kruubi (2023; 2025) tööd.

Mitmekümne kõne analüüsimine nende ajaloolises kontekstis on tavapärasest bakalaureusetööst mahukam ettevõtmine. Seetõttu kirjutasime selle töö kahekesi, tagades samas, et kumbki uurija teeks läbi kõik töö etapid ning panustaks lõpptulemusse piisaval määral.

1. Teoreetiline ja empiiriline kontekst

Järgnevas peatükis anname analüüsi mõistmiseks vajaliku konteksti. Ülevaade algab retoorika mõiste kui sellise tutvumisest ning varasemate uuringute tutvustamisest.

Seejärel tutvustame filosoof Aleksander Dugini ideid, mis kajastuvad nii Vladimir Putini ideoloogias ja poliitikas kui ka tema võidupüha kõnedes. Ka välispoliitikat ja rahvusvahelist koostööd tervikuna mainitakse võidupüha kõnedes regulaarselt. Seetõttu anname ülevaade kõige tähtsamatest asjaoludest, mis on seotud Venemaa välispoliitikaga.

Lõpuks selgitame võidupüha ajalugu ning olulisust Venemaa rahva jaoks. Eesmärk on teha selgeks, et see püha omab olulist mõju Venemaa elanikkonnale ja sellel on pikk poliitilise kasutuse staaž. Nende faktide mõistmine on tähtis presidendikõnede olulisuse ja mõju mõistmiseks. Lisaks näitame, kuidas kasutab Venemaa seda püha poliitikas, mis samamoodi rõhutab võidupüha tähtsust ning meie analüüsi olulisust.

1.1 Retoorika

Mis on retoorika? Retoorika on mõtestatud kui eesmärgipärane ja tõhus inimestevaheline kommunikatsioon ning selle väljendusviiside uurimine ja kirjeldamine (Kuiv 2022). Kuiv (2022) toob oma bakalaureusetöös erinevaid käsitlusi sünteesides ning eelkõige Boothile (2004) ja Herrickile (2021) tuginedes esile, et retoorika pole piiratud üksnes veenmisoskusega, vaid hõlmab kõiki suhtlemise viise, mille kaudu inimesed üksteist mõjutavad – olgu see mõju intellektuaalne, emotsionaalne, eetiline või praktiline. Selline käsitlus nihutab retoorika keskme pelgalt kõnekunsti ja argumenteerimise juurest laiemale kommunikatiivsele raamistikule, mille Kruup (2025) on kokku võtnud definitsioonina "märkide kasutamine publiku psüühika eesmärgipäraseks muutmiseks", kusjuures ei ole vahet, kas eesmärk on publiku veenmine, mõistmine, selguse või segaduse tekitamine, lõbustamine, vihastamine või midagi muud.

Käesolevas töös analüüsime Vladimir Putini 25 aasta jooksul peetud kõnesid 4 tasandi järgi (meta-, makro-, meso- ja mikrotasanditel).

Metatasandil keskendub analüüs kõnet ümbritseva retoorilise situatsiooni analüüsimisele (Valge, 2021; Kruup 2023; Reinas, 2023; Kruup 2025). Lisaks lähenetakse siin eesmärgile ja

sihtrühmale. See hõlmab kõne peamiste eesmärkide uurimist ja selle sobitumist laiemasse diskursusesse. See tasand hõlmab kultuuriliste, ajalooliste ja ideoloogiliste mõjude, retseptiooni, asukoha, publiku ja muude tegurite uurimist (Valge, 2021; Kruup, 2023; Reinas 2023; Kruup, 2025).

Seda on suures osas tehtud eespool vajaliku ajaloolis-poliitilise konteksti andmisel, nii seoses Venemaa valitsuse ajaloo ja arenguga kui ka 9. mai kui püha ajaloo ja arenguga. Edasise analüüsi käigus tehakse siiski vajaduse korral täiendavaid märkusi.

Räägime kõnede eesmärkidest ametiaegade lõikes, kuna iga ametiaja puhul on võimalik tuvastada ühiseid mustreid, ent toome välja ka üksikute kõnede eesmärgid. Kasutades vajalikku konteksti, tuvastame domineerivaid teemasid ning seda, mis mõju publikule sooviti kõnega saavutada.

Paraadide publiku koosseisus ei toimu aasta-aastalt suuri muutusi, kuid mõningaid nihkeid siiski esineb. Teatud paraadidel on suur välismaa publik, ja teatud paraadidel ei ole peaaegu üldse külalisi. Pandeemia-aegsetel kõnedel oli vähe inimesi kohapeal ja aastate edenedes väheneb Suurt Isamaasõja veteranide osavõtt publiku hulgast.

Sellise tähtsusega iga-aastase kõne puhul võib eeldada, et kuigi tegemist on peamiselt isiklikult peetava kõnega, peab see toimima ja nägema hästi välja ka tekstis ja salvestuses (Kruup, 2023; Reinas 2023). Samal ajal peab see meeldima kohalolevale külalispublikule, mis meie puhul koosneb veteranidest ja eliidist, kuid samas peab see meeldima ka avalikkusele tervikuna, st kogu Venemaale. Rahvas kuulab kõnesalvestusi ning näeb kõnesid televisioonis. Seega peab kõne olema võimalikult universaalne. Siinkohal tuleb ka märkida, et iga-aastase paraadi publikuks on tavaliselt 5000 inimest, suur osa sellest on veteranid, kellele lubatakse üks saatja kaasas võtta, ja igasugune eliit, kes saab kutseid (Абакумов, 2019).

Makrotasandil vaadeldakse kõnet tervikuna, analüüsides selle struktuuri (Kruup, 2025). Analüüsitakse teksti kulgu ehk progressiooni, st millises järjekorras on teksti osad esitatud ja kuidas need on omavahel seotud. Selle lähenemisviisi pakkus välja Nida (1984), kes tõstab esile ka kõne sidusust kui teist makrotasandi analüüsikategooriat. Vastatakse sellistele küsimustele, kuidas tekst areneb ja muutub, kuid samas äratuntavalt samaks jääb.

Makrotasandi analüüsis leiame eeskju Lees (2020), Andre (2021), Kruubi (2023) ja Reinase (2023) töödest.

Mesotasandil analüüsitakse kõnet selliste osade kaupa nagu sissejuhatus või kokkuvõte (meie töös tegime ka jaotuse teemade kaupa). Sel tasandil vaadeldakse konkreetsele teemale pühendatud kõneplokk. Analüüsitakse osi ja nende funktsioone. Selle analüüsitaseme lisas Nida (1984) raamistikule Lees (2020), kes tugines klassikalise kõne struktuuri analüüsile sellistes retoorika käsiraamatutes nagu Corbett (1965) ja Lanham (1991).

Iga kõne kolm peamist osa on sissejuhatus, kokkuvõte ja nende vahele jääv peamine osa, mis hõlmab erinevaid teemasid. Üks osa võib vallandada emotsioone ja tekitada huvi, teine aga suunab need ühelt teemalt teisele (Kruup, 2023, 2025).

Mikrotasandil keskendutakse kõne üksikasjalikele elementidele, analüüsides konkreetseid sõnu, fraase ja retoorilisi võtteid. Selle tasandi mõistmise alusepanijaks on ka Nida (1984) ja seda laiendas Lees (2020), kaasates ja tõlkides Lanhami (1991) poolt kasutusele loodud retoorikavõtete kategooriaid. Siin vaadeldakse sõnavalikut, emotsionaalsete vahendite ja üleskutse kasutamist, argumente, mida kasutatakse väite tõestamiseks, ja selliseid muid komponente iga-aastases võidupüha kõnes.

Kasutatud retoorilised vahendid väljendavad, kuidas avalikkuse tähelepanu haaratakse ja suunatakse igal hetkel, samuti seda, kuidas tekivad emotsioonid ja kuidas olulised asjad tuuakse teadvusse (Kruup, 2025). Lisaks lihtsalt kasutatud vahendite analüüsile on väärtuslik analüüsida ka nende kasutamise sagedust (Lees, 2020; Koch, 2024). Selleks, et teostada kasutatud retooriliste vahendite analüüsi ja neid vastavalt kategoriseerida, kasutame Lees (2020) tõlget Lanhami (1991) retoorikavõtete kategooriatest, mida on poliitiliste tekstide analüüsimiseks kasutanud Kruup (2023), Reinas (2023) ja Koch (2024).

Ehkki rahvusvahelises teaduskirjanduses leidub mitmeid töid, mis käsitlevad presidendikõnede retoorikat – näiteks Tulis (1987) või Campbell ja Jamieson (2008) – tuleb tõdeda, et suurem osa neist on fookuselt kas väga spetsiifiline (nt žanrianalüüs) või metodoloogiliselt üsna jäik, pakkudes vaid osalist tuge siinse töö analüütilistele vajadustele. Eesti kontekstis ei ole selliseid töid palju ning paljuski on senised käsitlused jäänud pinnapealseks. Nagu märgib ka Reinas (2023), on presidendi kõned Eestis tugeva sümbolse mõjuga, ent nende retooriline analüüs kipub piirduma sisukokkuvõtete või üksikute

reaktsioonide vahendamise, mitte tervikliku retoorilise mõtestamisega. Seetõttu ei toetu me üks-ühele varasemale kirjandusele, vaid kasutame neid pigem inspiratsioonina, kombineerides lähenemisviise ning kohandades neid oma uurimisküsimustele vastavalt. Meie töö pakub seega pigem kriitilist jätku senistele katsetele ning püüab süvitsi analüüsida kõnede struktuuri, arengut ja retooriliste võtete toimimist.

1.2 Varasemad uuringud

Vladimir Putini retoorikat võidupüha kõnedes on akadeemilistes uuringutes põhjalikult uuritud, eelkõige seoses rahvusliku identiteedi kujunemise ja poliitilise legitiimsusega. Mitmed olulised uuringud annavad ülevaate neist aspektidest, kuigi need ei võta täielikult arvesse tema retoorika arengut eri presidendiaegadel või suurte geopoliitiliste muutuste, näiteks Ukraina sõja mõju.

Üks märkimisväärne uurimus, mille autor on Tintin Jõrnlid (2022), viib läbi kriitilise diskursusanalüüsi Putini kasutatava etnosümbolika kohta Ukraina sissetungi õigustamiseks. Uurides peamisi kõnesid, tuuakse uuringus esile, kuidas ajaloolised sümbolid ja rahvuslikud narratiivid toimivad sõjaliste tegevuste legitimeerimise vahendina. Teine Alkatiri ja De Archellie (2021) uurimus uurib ajaloolise mälu ja rahvusliku identiteedi poliitikat Venemaal aastatel 2000-2018 toimunud võidupüha paraadide kaudu, analüüsides Putini kõnesid, et näidata, kuidas need sündmused rekonstrueerivad ja taastoodavad postsovetlikku vene identiteeti. Lisaks uurib Dumitru (2024), kuidas Cicero retoorilised põhimõtted kehtivad Putini võidupüha kõnedele, keskendudes loogiliste ja emotsionaalsete üleskutsetega avaliku arvamuse kujundamiseks.

Olga Olimpijeva (2016) uuris Teise maailmasõja kollektiivse mälu rolli poliitilise võimu legitimeerimisel Venemaal. Putini võidupüha kõnede diskursusanalüüsi kaudu aastatel 2000-2015 näitab tema uurimus, kuidas need kõned tugevdavad ametlikku sõjamälu, et tugevdada rahvuslikku identiteeti. Samamoodi analüüsib Colombo Lazzari (2015) võidupüha sümbolikat tänapäeva Venemaal, rõhutades, kuidas tähistamine toimib ideoloogiliste narratiivide kandjana. Wood (2011) analüüsis võidupüha rolli Vladimir Putini maine kujundamisel ning järeldas, et võidupüha abil näitab Putin ennast isamaa kaitsja, kangelase, sõdalase ning liidrina ehk aitab see püha tal püsida võimuses.

Erinevalt neist eelnevatest töödest analüüsitakse meie uurimuses süstemaatiliselt Putini võidupüha kõnesid mitme presidendiaja jooksul, võttes arvesse retoorilist muutust meto-, makro-, meso- ja mikrotasandil. Eristades sõjajärgset ja sõjajärgset perioodi, anname selgema ülevaate sellest, kuidas olulised geopoliitilised sündmused, eelkõige Ukraina sõda, on Putini diskursust ümber kujundanud.

See lähenemisviis aitab akadeemilistesse aruteludesse panustada, pakkudes struktureeritud analüüsi Venemaa poliitilise retoorika muutumise kohta. Samal ajal on meie uurimus ainulaadne oma ulatuselt, hõlmates nii nelja täielikku presidendiaega kui ka viienda ametiaja algust, mida varem ei ole tehtud. Enamik töid kasutab võidupüha kõnesid mõne konkreetse nähtuse, näiteks kollektiivse mälu uurimise vahendina, samas uurib meie töö pigem kõnesid endid, mitte ei kasuta neid vahendina, mis teeb selle analüüsi ainulaadseks.

1.3 Jõutasakaal ja multipolaarsus

Vladimir Putini võidupüha-kõned peegeldavad geopoliitilist retoorikat, mis toetub jõudude tasakaalu ja polaarsuse mõistetele. Sheehani (2005) järgi aitab jõudude tasakaal vältida ühe riigi domineerimist, Inis Claude (1962) käsitleb seda kui suurriikidevahelist stabiilsuse hoidmise mehhanismi. Putini kõnedes kasutatakse seda kontseptsiooni, et õigustada Venemaa rolli rahvusvahelisel areenil, rõhutades multipolaarsuse vajadust ühepoolse maailmakorra vastu. Müncheni 2007. aasta kõnes nimetas Putin ühepoolset maailma ohtlikuks (Официальные сетевые ресурсы Президента России, 2007). Need ideed kattuvad vene ideoloogi Aleksandr Dugini seisukohtadega, kes vastandab oma töödes talassokraatiat ja tellurokraatiat (Dugin, 1997) ning tõstab esile Venemaa kui Euraasia geopoliitilise keskuse tugevdamise vajadust. Tema tõlgendus katechoni mõistest kui Venemaa rollist Lääne kaose takistajana on leidnud tuge Laruelle'i (2024) uurimuses *Russia's Ideological Construction in the Context of the War in Ukraine*. Dugin kritiseeris külma sõja järgset unipolaarset maailma ja viitas 1992. aasta USA sõjalisele doktriinile (Wolfowitz ja Libby), mis pidi takistama uute jõukeskuste teket (Ljapina, 2007).

Lääne uurijad, nagu Sakhri (2023), näevad Dugini mõjusid Putini retoorikas ja poliitikates, rõhutades neo-eurasianism ideoloogia rolli. Tara Isabella Burton (2022) seostab Dugini terminoloogiat, nt „Novorossija“, otseselt Putini Ukraina-poliitikaga. Vene uurijad, nagu Laruelle (2018), on aga skeptilised, pidades Dugini mõju ülehinnatuks. Mira Livandina (2023) toob oma ülevaates välja kriitika Dugini vastu, viidates tema ideede muutlikkusele ja

ebausaldusväärsele. Grigor Atanesjan (2022) kirjeldab Dugini õpetust kui postmodernistlikku segu okultismist, vandenõuteooriatest ja neofašismist. Metoodiline erinevus lääne ja vene uurijate vahel seisneb selles, et lääts keskendub retoorilisele kattuvusele, idapoolsed uurijad aga tegelikule mõjuvõimule.

Pärast 2022. aasta sõjalist sissetungi Ukrainasse omandas Dugin sümboolse staatuse, eeskätt seoses oma tütre Daria mõrvaga, mida tema ja ametlik Vene meedia esitasid kui „terroristlikku akti“ Ukraina ja Lääne poolt (Sokolov, 2022; РБК, 2022; Keffer, 2022). See juhtum tõi Duginile uue nähtavuse ja tõstas taas küsimuse tema rollist Kremli ideoloogias. 2015. aastal rõhutas Putin vajadust bloki vaba, kõiki riike hõlmava julgeolekusüsteemi järele, mis kajastab tugevalt Dugini käsitletud multipolaarsuse ideed (Официальные сетевые ресурсы Президента России, 2015). Seega, isegi kui puuduvad otsesed tõendid Dugini ja Kremli vahelise sideme kohta, ilmnevad tema ideed korduvalt Putini kõnedes korduvalt Putini kõnedes või moodustavad selle konteksti-tausta, mis annab Putini sõnumitele tähenduse. Kordochkin (2024) toob välja, et ka siis, kui Putin ei kasuta otseselt Dugini retoorikat ega mõisteid, on Dugini vaated siiski osaks Vene ideoloogilisest taustast.

1.4 Terrorism ühise vaenlase kujundina

Terrorismivastane retoorika on olnud Vladimir Putini poliitilise kujundi üks alustalasid juba tema esimesest ametiajast alates ning seda kasutatakse korduvalt ka võidupüha-kõnedes. Terrorism kujutatakse seal "kurjusena", millega tuleb võidelda igas vormis. Retoorika sai algtduke sisemistest sündmustest nagu 1999. aasta kortermajade pommid ja teine Tšetšeenia sõda (Dzhanpoladova ja Gostev, 2014), mille järel rõhutas Putin sidet Kaukaasia võitlejate ja rahvusvaheliste rühmituste, näiteks Al-Qaeda vahel. 2000. aastal võrdles ta BBC intervjuus „bandiite“ natsidega (Официальные сетевые ресурсы Президента России, 2000), mis pani aluse terrorismi ja natsismi retoorilisele võrdlusele. 11. septembri rünnakud USA-s muutsid terrorismivastase võitluse globaalseks ning Putin väljendas kohe Venemaa solidaarsust rahvusvahelise koalitsiooniga (Официальные сетевые ресурсы Президента России, 2001). Ta on korduvalt rõhutanud, et terrorism „ületab riigipiirid“ ja on kogu inimkonna vaenlane.

Putin on kasutanud selliseid tragöödiaid nagu 2002. aasta Dubrovka juhtum avaliku mobiliseerimise ja rahvusvahelise koostöö rõhutamiseks (Официальные сетевые ресурсы Президента России, 2002). Terrorismivastane võitlus on tema kõnedes vahend nii sisemise stabiilsuse tugevdamiseks kui ka Venemaa positsioneerimiseks globaalse liidrina. See

retoorika teenib korruga nii koostöö ideed kui ka õigustust iseseisvaks tegutsemiseks. Näiteks 2015. aastal ÜROs rõhutas Putin Venemaa rolli „terrorismi kõigi vormide“ vastases võitluses ning nimetas Süüria ja Iraagi abistamist kui strateegilist sammu (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2015). Uuriija Naydenov (2017) viitab, et selline tegevus tugevdas Venemaa mõju Lähis-Idas. Putini positsiooni toetab ka D. Altheide (2017), kes kirjeldab terrorismi kui poliitilist hirmuvahendit, mis võimaldab kodanikuvabaduste piiramist turvalisuse nimel.

Venemaal on see retoorika muutunud ka sisepoliitiliseks tööriistaks, näiteks 2016. aasta nn Jarovaja seadusega, mis suurendas jälgimise ulatust ja kriminaliseeris sotsiaalmeedia sisu (Balashova, Posypkina ja Romanov, 2018). Kuigi seadus esitati terrorismivastase meetmena, näevad kriitikud selles vahendit teisitimõtlemise mahasurumiseks (Sokolova, 2021). Sarnaseid arenguid on täheldatud ka teistes riikides (Ippolitov, 2017). Altheide (2017) rõhutab, et ohutunnetuse tekitamine on peamine vahend, millega valitsused laiendavad kontrolli, sageli vastuolus põhiõigustega. Kokkuvõttes ei ole terrorism Putini retoorikas pelgalt julgeolekuküsimus – see on läbiv poliitiline raam, mis teenib nii sisemist kui ka välist legitiimsust ja mille kaudu konstrueeritakse Venemaa kui globaalse korra hoidja rolli, sarnaselt sellele, kuidas ta kasutab Teise maailmasõja pärandit.

1.5 Välispoliitika ja rahvusvahelised suhted

Võidupüha kõned on väga politiseeritud. Selleks, et analüüsida Putini retoorikat põhjalikumalt, on vaja mõista, millest ta räägib üldiselt, võtta arvesse tema sõnade konteksti: millal ta midagi ütles, miks ta seda ütles, mida ta ütles ja nii edasi. Konteksti paremaks mõistmiseks tasub kõnesid lugeda ajaloolisest vaatenurgast. Selles jaotises vaatleme olulisi poliitilisi sündmusi ja püüame mõista, miks on vaja mõista ja arvestada seda, mis on ajaloo annaalistesse mattunud. Kuidas mõjutasid ajaloolised sündmused presidendi agendat ja retoorikat, kuidas muutus lähenemine riigi välis- ja sisepoliitikas, kuidas arenesid Venemaa suhted muu maailmaga ja kuidas see viis 21. sajandi suurima sõjalise kokkupõrkeni?

NSVLi lagunemisega tekkis maailmaareenil palju uusi iseseisvaid riike. Selle protsessiga kaasnes Nõukogude Liidu suurriigi staatuse kaotamine ja Venemaa kui selle õigusjärglase mõju oluline nõrgenemine. NSVLi kokkuvarisemise tagajärjed ei piirdunud ainult majanduslike ja poliitiliste kriisidega riigisiselt, vaid avaldasid tõsist mõju ka rahvusvahelistele suhetele, eriti jõudude tasakaalule globaalses süsteemis. Putini jaoks oli

NSVLi lagunemine „sajandi suurim geopoliitiline katastroof“ (Официальные сетевые ресурсы Президента России, 2005). See avaldus peegeldas seisukohta, et kokkuvarisemine ei olnud mitte ainult sisetragöödia miljonite kodanike jaoks, kes olid kaotanud oma tuttava kodumaa, vaid ka tõsine löök Venemaa positsioonile maailmaarenil. See retoorika rõhutas Nõukogude-järgse ruumi strateegilist tähtsust kui ala, kus Venemaa püüdis säilitada oma domineerivat positsiooni, ning õigustas ka poliitikat, mille eesmärk oli luua multipolaarne maailmakord.

1.3.1 SRÜ

SRÜ loomine 1991. aastal (Официальные сетевые ресурсы Президента России) oli Venemaa jaoks esimene oluline samm postsovetlike sidemete säilitamiseks ning oma mõjuvõimu hoidmiseks lagunevas Nõukogude ruumis. Algne eesmärk oli pehmedada NSVLi lagunemise tagajärgi, koordineerida koostööd majanduse ja julgeoleku valdkonnas ning hoida ära konfliktid (Yatmanova, 2005). Venemaa jaoks oli SRÜ eelkõige vahend geostrateegiliste huvide kaitseks, võimaldades säilitada mõjuvõimu Kesk-Aasias ja Kaukaasias (Sakwa, 2007). Samas jäi SRÜ teostamata ambitsioonide varju – nagu märgib Laruelle (2008), takistasid liikmesriikide vähenenud ühtsus ja suveräänsuspüüdlused tõhusa integratsioonistruktuuri kujunemist. Aastaks 2016 nimetas Fjodor Lukjanov SRÜd üksnes „jäähenduseks“, mis põhineb ühisel minevikul (Central Asia Monitor, 2016), ja Aleksei Martõnov rõhutas, et riike „ei ühenda ükski ideoloogia“ (Sputnik, 2016). Sellest hoolimata pani SRÜ aluse hilisematele Vene integratsioonialgatustele (nagu Euraasia majandusliit) ning sümboliseeris Moskva tahet jääda postsovetliku ruumi keskseks kujundajaks.

Venemaa soovi säilitada keskne koht nõukogudejärgse ruumi protsesside juhtimises võib jälgida Vladimir Putini retoorikas viimase 24 aasta jooksul, kus ta on korduvalt rõhutanud, kui oluline on taastada ja tugevdada sidemeid endiste nõukogude vabariikidega.

1.3.2 Lääs

Selles alapeatükis keskendume Venemaa suhetele Läänega, eriti Ameerika Ühendriikide ja NATOga. Vladimir Putini presidentuuri alguses püütakse veel suhelda lääneriikidega partneritena. NATO ja Venemaa koostöö algas juba 1990ndatel, millele järgnes pärast 2001. aasta terrorirünnakuid koostöö süvenemine, sh NATO-Venemaa Nõukogu loomine (North Atlantic Treaty Organisation, 2022). Putin väljendas isegi valmisolekut liituda NATOga

(Sysoyev, 2000). Siiski hakkasid suhted kiiresti halvenema – eriti pärast NATO laienemist itta, mida Venemaa nägi ohuna (ТАСС, 2024; Официальные сетевые ресурсы Президента России, 2004), ning USA ühepoolset invasiooni Iraaki (РБК, 2003).

Suhete pingestumisele aitasid kaasa ka värvirevolutsioonid Gruusias ja Ukrainas (2003–2004), mida Moskva tajus USA sekkumisena postsovetlikku ruumi (Independent, 2005). See kõik kulmineerus Putini kõnega 2007. aasta Müncheni julgeolekukonverentsil, kus ta süüdistas USAd rahvusvahelise õiguse eiramises ja soovis domineerida maailmapoliitikas. Selleks hetkeks oli Venemaa suund selge: distantseerumine Läänest ja oma huvide jõulisem kaitsmine.

Suhete murdepunkt saabus 2014. aastal Ukraina kriisiga, mille käigus annekteeris Venemaa Krimmi ning asus toetama Ida-Ukraina separatiste. See tõi kaasa USA ja ELi ulatuslikud sanktsioonid (The Diplomatic Service of the European Union, 2016; North Atlantic Treaty Organisation, 2024; U.S. Department of State, 2024), millele Venemaa vastas vastusanktsioonidega (Правительство Российской Федерации, 2014). Paralleelselt kujunes üheks uueks vastasseisu piirkonnaks Süüria, kus Moskva ja Washington toetasid erinevaid osapooli (Congressional Research Service, 2024; Настоящее Время, 2016).

Pärast 2016. aastat süvenes vastasseis veelgi. USA luureteenistused süüdistasid Venemaal presidendivalimistesse sekkumises (Office of the Director of National Intelligence, 2017), järgnesid uued sanktsioonid (Afontsev, 2017). Mürgitamisskandaalid (nt Skripalid ÜK-s; BBC, 2018) ja kriis Venezuelas (Meredith, 2019) lisasid pinget. Samuti seostati Venemaal mitmete suurte küberrünnakutega, nagu SolarWinds (National Cyber Security Centre, 2021).

Lisaks esitas Vladimir Putin 2021. aasta lõpus Ameerika Ühendriikidele „ultimaatumi“, et peatada NATO edasiliikumine ida suunas: 17. detsembril avaldas Venemaa välisministeerium Venemaa lepingu eelnõu Ameerika Ühendriikide ja NATOga vastastikuste julgeolekugarantiide kohta (Красная Линия, 2021). Üldiselt võib seda ultimaatumit (või täpsemalt selle ultimaatumi nõuete tagasilükkamist 2022. aasta jaanuaris Genfis mõlema poole diplomaatide vahelistel läbirääkimistel (Gusev, 2022) pidada üheks eeltingimuseks Vene Föderatsiooni „sõjalise erioperatsiooni“ korraldamiseks 2022. aasta veebruaris Ukraina territooriumil: Pavel Aksyonovi (2021) artikli kohaselt peeti seda ettepanekut läänes ultimaatumiks, kuna ettepanek esitati teadete taustal, mis puudutasid suure Vene väegrupi paigutamist Ukraina piiride lähedale (Aksyonov, 2021). Selle tulemusena kõlasid 24.

veebruari 2022 kell 6.00. Vladimir Putini otseülekanandes teesid „NATO laienemisest“, „oma varasema sõna mittepildamisest“ ja „ohustamisest riiklikule julgeolekule“, et õigustada vägede sissetoomist Ukrainasse, mis tähistas nn „sõjalise erioperatsiooni“ algust (Официальные сетевые ресурсы Президента России, 2022).

Eeltoodu põhjal võib järeldada, et Lääne ja Venemaa suhted ei olnud algselt nii pingelised, kuid mõlema osapoole teatud poliitiliste otsuste tõttu hakkas vastasseis suurenema: Iraak, Gruusia, Süüria, Ukraina, üldine geopoliitiline olukord maailmas, vastastikune sekkumine „rivaalitseva riigi“ sisepoliitikasse - kõik see viis 21. sajandi ühe suurima ideoloogilise ja geopoliitilise vastasseisu tekkimiseni Euroopas. Kasutades seda ajaloolis-poliitilist konteksti, saame järeldada, kas Vladimir Putini retoorikas konstrueeritud kujutis Läänest on tõepoolest „vaenlase“ püsiv kehastus või on see hilisem areng.

1.3.3 Ida

Pärast 2014. aastat on Venemaa hakanud aktiivsemalt arendama suhteid idapoolsete riikidega, nagu Hiina, India ja Lähis-Ida riigid, osana strateegiast vähendada sõltuvust Läänest ning tugevdada oma positsiooni globaalse jõuna. See pööre kajastus ka sümboliliselt, näiteks 2015. aasta võidupüha kõnes, kus rõhutati Hiina, India ja Mongoolia rolli Teises maailmasõjas (Официальные сетевые ресурсы Президента России, 2015). Eriti tihedaks on muutunud Venemaa ja Hiina koostöö: kaubavahetus kasvas 110 miljardilt 2019. aastal 200 miljardi dollarini 2023. aastaks (РБК, 2020; ТАСС, 2019; ТАСС, 2023), arveldustes vähendati dollari kasutust (Nazarova ja Tkatchev, 2019), käivitati gaasijuhe Power of Siberia (ТАСС, 2023) ning viidi läbi ühisõppusi nagu Vostok-2018 ja Maritime Interaction (BBC, 2018; ТАСС, 2024). Hiina moodustas 2023. aastal 21% Venemaa relvaekspordist (Stockholmi Rahvusvaheline Rahu-uuringute Instituut, 2023), kuid koostöö ulatust piirab Hiina tehnoloogiline sõltumatus (Kobzeva, 2024). Mõlemad riigid tegutsevad aktiivselt SCO ja BRICSi raames (Торгово-промышленная палата Российской Федерации; BRICS), ent partnerlust varjutavad ebavõrdsused, sh konkurents Kesk-Aasias ja erimeelsused „Üks vöö, üks tee“ algatuse osas (ТАСС, 2017; Альта-Софт, 2022; Safronova, 2023).

Lähis-Idas tugevdas Venemaa oma positsiooni Süüria konflikti kaudu, toetades Assadi režiimi ning kujundades end terrorismivastase võitluse partnerina. Iraaniga tehtud koostöö hõlmas relvatarneid (S-300 raketisüsteemid; Forbes, 2016) ja ühisprojekte nagu Gazpromi osalus Iraani-Pakistani gaasijuhtmes (Podobedova, 2017), kuid suhe on pragmaatiline ning

täis pingeid (Hosseinzadeh, 2018). Venemaa hoiab paralleelselt häid suhteid ka Saudi Araabiaga, osaledes OPEC+ kokkulepetes (Интерфакс, 2024). India puhul keskendub koostöö relvadele – Su-30MKI hävitajad, T-90 tankid ja S-400 leping 5,43 miljardi dollari väärtuses (Военная Платформа, 2024; Gordejev, 2018; ANF News, 2018), samuti BrahMos-rakettide ühisarendus (ТАСС, 2023). Siiski mitmekesistab India tarnijaid – tehakse relvatehinguid USA, Prantsusmaa ja Iisraeliga (Голос Америки, 2024; Интерфакс, 2024; ТАСС, 2024) ning saadakse C-17 ja F/A-18 lennukeid (Gubin, 2023; Военное Обозрение, 2022). Vaatamata erinevustele säilitavad pooled koostöö SCO ja BRICSis (ТАСС, 2024) ja jagavad huvi multipolaarse maailmakorra vastu (Indian News Network, 2024).

Ida suund, kui Venemaa katse leida alternatiiv traditsioonilisele lääne partnerlusele, on aidanud osaliselt kompenseerida läänega seotud pingete ja sanktsioonidega seotud majanduslikke ja poliitilisi kaotusi, kuid sellest ei ole saanud lääne integratsiooni täieõiguslikku asendajat. Peamine ühendav tegur suhetes idapoolsete riikidega on endiselt läänevastane retoorika, mis toimib lühiajaliste liitude katalüsaatorina. Need sidemed aitavad küll kaasa lühiajalisele stabiilsusele, kuid jäävad sageli ebakindlaks ja neil puudub pikaajaline alus. Lisaks iseloomustab paljusid neist partnerlustest asümmeetria - Hiina või Iraan suudavad sageli manipuleerida oma positsiooniga suhetes Venemaaga. Oluline on see, et isegi läänevastase koostöö puhul on paljud neist liitudest alid sisemistele vastuoludele, mis võivad nõrgestada Venemaa idapoliitika pikaajalist tõhusust ja usaldusväärsust. Selline ebastabiilsus ja sellise koostöö omamoodi „paindlikkus“ kajastub ka viimase kümnendi sisepoliitilises retoorikas, mida võib jälgida alates võidupüha kõnedest. Loomulikult on viited „idale“ võrreldes „läänega“ vähesed, kuid selle kohalolu täielikult välistada on tegelikult vale, mistõttu püüame käesolevas kirjutises jälgida ka selle teema arengut.

1.6. Võidupüha

Võidupüha tähtsuse selgitus

2024. aasta andmetel peab enamik venelasi võidupüha kõige olulisemaks pühaks. Seda arvamust on 61% venelastest. See arv on näidanud langust võrreldes 2020. aastaga, mil 70% venelastest oli seda meelt. Sellegipoolest on valdav enamus Vene elanikkonnast seda meelt. Võidupüha edestab küsitlustes nii lihavõtteid kui ka aastavahetust. 9 venelast kümnest räägib oma peres Suurest Isamaasõjast, kusjuures nende arv kasvab pidevalt. Kuus aastat tagasi tegi

seada vaid umbes 8 venelast 10-st (ВЦИОМ: Новости, 2024), mis näitab püha populaarsuse kasvu. Seda võib muidugi seostada valitsuse jõupingutustega.

Umbes $\frac{2}{3}$ Venemaa elanikkonnast peab 9. maid pühaks selles mõttes, et see on positiivne sündmus, samas kui vaid veerand elanikkonnast peab seda mälestus- ja leinapäevaks. Need, kes peavad seda pühaks, usuvad lisaks sellele, et võit Suures Isamaasõjas oli Venemaa ajaloo suurim võit (ВЦИОМ: Новости, 2024).

Võidupüha evolutsioon

See püha on alates 1945. aastast märkimisväärselt muutunud. Terve Nõukogude Liidu sõjajärgse perioodi jooksul, 1945–1991, toimus vaid neli paraadi. Esialgu oli tal riigipüha staatus vaid aastatel 1945–1947. Seejärel oli see peaaegu kaks aastakümnet tavaline tööpäev. Leonid Brežnev otsustas 1965. aastal taastada riigipüha staatuse ning korraldas teise ametliku võidupüha paraadi.

Vene ajaloolane Kirill Kobrin omistab Leonid Brežneville võidupüha leiutamist selle ametlikul kujul. Ta leiab, et Brežnev kasutas teise maailmasõja võitu selleks, et näidata, et Nõukogude Liit võitleb rahu eest. Kobrin teeb olulist vahet, öeldes, et 1970. aastate Brežnevi retoorika oli rahule orienteeritud, näidates sõda kui midagi kohutavat, mis ei tohiks korduda, samas kui tänapäeval teenib võidupüha „militaristliku hüsteeria ülepumpamist“ (Shimov et al., 2015).

Kobrin arvab, et just Brežnevi ajastu ideoloogid ja popkultuur on tänapäevase võidupüha aluseks. Ajaloolane järeltab, et püha on kaotanud oma mõtte, kui selles on ilmunud militaristlik retoorika (Shimov et al., 2015).

Kulturooloog ja filoloog Aleksander Markov ütleb, et tänapäeva Venemaa võib end nimetada Brežnevi ajastu pärijaks ning samas ei saa see täielikult väita, et ta on tsaari- või bolševistliku traditsiooni pärija. Markovi sõnul on võidupüha ainus traditsioon, mille pärijaks tänapäevane kultuur saab legitiimselt olla. Nii nagu Kobrin, omistab ka Markov püha loomise Brežneville, öeldes, et selle rituaalid on leiutatud Brežnevi eliidi poolt ning peegeldavad selle eliidi maitseid (Shimov et al., 2015).

1965. aasta oli Markovi sõnul aasta, mil algas Võidupüha taasleiutamine, mis algas paraadi tagasitoomise ja sellele järgnenud mitme sõjateemalise filmi ilmumisega. Tänapäevase

võidupüha juured ulatuvad tema sõnul 1990. aastate keskpaigani, mil käis uue nõukogudejärgse identiteedi otsimine (Shimov et al., 2015).

Juba 2015. aastal märkis kulturooloog, et võidupüha tähistamine on muutumas keskseks sümboliseks sündmuseks. Tema hinnangul on püha edu tema elastsuses: iga uus võidupüha tähistamine sisaldab mõnda uut rituaalielementi, uut lähenemist sõjalise jõu demonstreerimisele jne (Shimov jt., 2015).

Markovi mainitud 1990. aastate identiteedikriisi kohta kirjutas ka Vladimir Putin ise. Oma 1999. aasta artiklis, mis oli avaldatud ajalehes „Nezavisimaja Gazeta“, kurdab Putin Venemaa ühiskonna olukorra üle: „Viljakas konstruktiivne töö, mida meie isamaa nii väga vajab, on võimatu ühiskonnas, mis on lõhestunud, mis on sisemiselt killustunud. Ühiskonnas, kus peamised sotsiaalsed kihtidel ja poliitilised jõududel on erinevad põhilised väärtused ja erinevad ideoloogilised põhimõtted.“ (Putin, 1999) See pilk Putini mõttekäiku seletab 9. mai tähistamise kasvava tähtsuse põhjust. Seda kinnitas Putin taaskord 2024. aastal, kui ta kirjeldas seda püha kui kõiki põlvkondi ühendavat päeva. (Единая Россия, 2024)

Võidupüha rakendamine

Varasemad uurimused sel teemal on leidnud, et 9. mai pidustused täidavad mitmeid rolle, need rollid on poliitilise iseloomuga. Kilp ja Pankhurst järeldavad püha rolli kohta, et see ritualiseerib ja normaliseerib praegust ja ajaloolist sõda, täites samas ka suuremat rolli kollektiivsete sümbolite ja identiteedi rekonstrueerimise vahendina (Pankhurst ja Kilp, 2024).

Laiemates uuringutes selle kohta, kuidas Venemaa kultuuri kasutab, on tehtud ettepanek, et Venemaal on olemas organiseeritud strateegiline kultuuripoliitika, mis kannab otseselt vastutust Ukraina sõja eest. Selle keskpaigas on „tajutud haavatavus välise rünnaku suhtes“ (Götz ja Staun, 2022), mille taga on Venemaa ajalooline kogemus korduvatest sissetungidest ning seos sisemise ja välise ohu vahel, lisaks millele esineb ebakindlus Lääne suhtes (Götz ja Staun, 2022).

Just see strateegiline kultuur tegi võimalikuks Venemaa ja Ukraina vahelise sõja, sest see võimaldas Venemaal kujutada Ukraina-NATO vahelist koostööd ohuna enda jaoks (Götz ja Staun, 2022). Ajalooline oht, mida kujutab endast Lääs, on Putini kõnede üks põhielementidest (Götz ja Staun, 2022). Venemaa strateegilisel kultuuril põhinevate

radikaalsete narratiivide kasutamine on see, mis võimaldas Putinil sõda alustada (Götz ja Staun, 2022).

Arvestades 9. mai kui püha tähtsust nii riigi kui ka elanikkonna jaoks, mida toetavad käesolevas töös varem esitatud andmed, pakume välja, et Vladimir Putini iga-aastased 9. mai kõned on oluline vahend Venemaa strateegilises kultuuris ja propagandas. Need kõned lähevad võidupüha mälestamisest kaugemale, peegeldades tänast poliitikat ja pakkudes elanikkonnale üleskutseid ja narratiive, näiteks terrorismi ja fašismi võrdsustamine 2000. aastate alguses.

Presidendi kõnesid analüüsid kavatsime mõista, kuidas ja millistel eesmärkidel neid kasutatakse ning kuidas need on viimaste aastakümnete jooksul muutunud, arvestades kaasaegset ajalugu ja poliitilisi sündmuseid.

Lõpmatu võitlus

Võitlus fašismi ja natsismi vastu, mida tavaliselt liidetakse ühtseks suuremaks demoniks, on pikka aega olnud Venemaa propagandas väga oluline. Siinkohal mõeldakse nii nõukogude kui ka vene propaganda peale, kui kasutatakse mõistet „vene“, sest tänapäeva Venemaa on Nõukogude Liidu järeltulija ning Nõukogude Liit oli tegelikult valdavalt vene ja valdavalt venekeelne. Venemaa praegune juht ise on neid kahte varem kokku seganud, viidates kommunistlikule üksusele kui „ajaloolisele Venemaale Nõukogude Liidu nime all“ (Kuzio, 2023).

Pärast teise maailmasõja lõppu oli võit natsismi üle Nõukogude Liidu jaoks vahendiks, mis legitimeeris nende rolli sõjajärgses Euroopa poliitilises süsteemis ning andis kommunistidele sissepääsupileti suurriikide klubisse (Zhurzhenko, 2015). Zhurzhenko (2015) leiab, et pärast Nõukogude Liidu kokkuvarisemist hakkas Venemaa kasutama võitu natside üle selleks, et legitimeerida oma õigust osaleda külmasõjajärgse maailmakorra kujundamises USA ja Euroopa riikidega võrdsetel alustel, viidates samas sellele võidule kui „Venemaa ainsale järelejäanud positiivsele pärandile nõukogude ajastust.“

Seega on võit Natsi-Saksamaa üle see, mis teeb Venemaad vääriliseks kandma suurriigi tiitlit, millega kaasnevad suured kohustused, õigused ja võimalused. See ei ole aga Suures Isamaasõjas saavutatud võidu ainus roll.

Lõpmatu võit

Sõda fašismi vastu on nimetatud rahva alusmüüdiks oma vapruse ja ohvrimeelsuse lugudega. Kuid see müüt ei ole midagi, mis kuulub minevikku, vaid see elab edasi, sest Vladimir Putin on korduvalt hoiatanud elanikkonda, et fašism võib uuesti tagasi tulla ja Venemaa võib taas maailma päästma hakata. Selle müüdi esimene kasutamine postsovetlikul Venemaal ulatub aastasse 1995, kui Venemaa esimene president Boriss Jeltsin võttis kasutusele nõukogude nostalgia ja suure isamaasõja ülistamise, et saavutada võidu oma kommunistlikust parteist oponendi üle (Laruelle, 2021).

Suur Isamaasõda on „võtmeline müüt, mis on võimeline ühendama Venemaa ühiskonda“, sest ükski Venemaa kui kaasaegse riigiga seotud püha ei ole rahva seas populaarseks saanud, samas kui võidupüha on rahva seas endiselt populaarne. Seega tuli seda elus hoida. Varakult olid sõjaveteranid püha keskne osa, nende kohalolek võimaldas pühal olla nii riiklik kui ka perekondlik. Loomulikel põhjustel hakkas aga veteranide arv ajaga kahanema (Laruelle, 2021).

Selle probleemi lahendamiseks võttis valitsus kasutusele digitaalsed meetmed, mille eesmärk on säilitada sõjas võidelnud inimeste ajalugu. Rohujuuresandil loodi „*Бессмертный Полк*“, paraad, kus inimesed kandsid sõjas osalenud pereliikmete fotosid. See ametlikkuse ja individuaalsuse kombinatsioon sai hoo sisse ja lõpuks võttis valitsus selle kasutusele (Laruelle, 2021).

Nõukogude ja impeeriumi sümboolika kombinatsioonina propageeris valitsus esimest korda Püha Georgi lindi 2005. aasta mais. Lind sai rahva seas laialdaselt populaarseks kui võidupüha tähistamise sümbol ja sai uue tähenduse, kui vene natsionalistid ja venemeelsed mässulised Ukrainas hakkasid seda kasutama. See kasutamine langeb kokku Venemaa retoorikaga natsismi vastu võitlemisest Ukrainas, millest tuleb juttu allpool (Laruelle, 2021).

Nõukogude ja impeeriumi sümboolika kombinatsioonina propageeris valitsus esimest korda Püha Georgi lindi 2005. aasta mais. Lind sai rahva seas laialdaselt populaarseks kui võidupüha tähistamise sümbol ja sai uue tähenduse, kui vene natsionalistid ja venemeelsed mässulised Ukrainas hakkasid seda kasutama. See kasutamine langeb kokku Venemaa retoorikaga natsismi vastu võitlemisest Ukrainas, millest tuleb juttu allpool (Laruelle, 2021).

Kokkuvõttes näitab see, et mõistes püha tähtsust ning potentsiaali propagandavahendina, rakendas Vene valitsus meetmeid, et hoida seda elus ja vältida populaarsuse vähenemist, mida võis põhjustada sõjas osalejate surm. Nemed olid tähtsad, kuna tekitasid enda pereliikmetel positiivset huvi nii püha kui ka sõja kui terviku vastu. Meetmed on olnud edukad, sest see püha on endiselt ülipopulaarne ja tänapäeva venelaste jaoks ülitähtis.

Antifašistlik riik?

Kui fašismi ja natsismi esitatakse kui midagi, mille vastu võidelda, järelikult peab võitleja olema antifašistlik. Venemaa on siis Vene vaatenurgast antifašistlik riik, isegi kui mõned vaatlejad tembeldavad innukalt Venemaad fašistlikuks (Snyder, 2022; Kostov, 2023).

Venemaa on pikka aega kasutanud fašismivastast võitlust enda huvide edendamiseks. 2000. aastate alguses toetas Kreml „antifašistlike“ liikumiste ja organisatsioonide loomist Ukrainas, et tugevdada Ukraina opositsiooni läänemeelse presidendi Viktor Juštšenko vastu. Endiste nõukogude vabariikide venelaste ja venekeelsete elanike poole pöördudes apelleeris Kreml suurele isamaasõjale, kritiseerides samas noode vabariikide valitsusi natsismi ja fašismi poolehoidmise, venevastasuse ja natsionalismi eest. Hiljem kasutati antifašistlikku võitlust taas, Ida-Ukraina venemeelset separatismi kujutati kui suurt isamaasõda meenutavat natsismivastast võitlust (Zhurzhenko, 2015).

Ukraina euromaidani algusega hakkas Venemaa aktiivselt seostama seda riiki ja selle valitsust fašismiga, kuid see strateegia on pigem nõukogude taktika hilisema perioodi väljakaevamine kui uus leiutis. Ukrainaga peetava konflikti iseloomustamiseks kasutati fašismi- ja natsismivastase võitluse narratiivi, mis tekitas Venemaa avalikkuses mulje Suure Isamaasõja kordamisest. Oma retoorikas võrdsustas Putin mineviku vaenlased, natsid ja antisemiidid, tänapäeva vaenlastega, russofoobide ja natsionalistidega. Meenutades vastuolulist Ukraina liidrit Stepan Banderat, tõmbas ta otseseid paralleele Ukraina kodusõja ja suure isamaasõja vahel (Laruelle, 2021).

Vene meedia mängis selle narratiivi tugevdamisel olulist rolli. Nad nimetasid Ukraina valitsust, mida pärast 2014. aasta Euromaidani sündmusi juhtis president Petro Porošenko, fašistlikuks. Ukraina vägesid nimetati süüdistati genotsiidi läbiviimises Ida-Ukraina vene vähemuse vastu. Lääne-vastaseid narratiive laiendati vana nõukogude narratiivi

taaselustamisega, mille kohaselt tembeldati USA-d krüptofašistlikuks riigiks (Laruelle, 2021).

„Fašismivastase võitluse“ retoorika saavutas tippunkti 2022. aasta veebruaris, kui algas täiemahuline sõda Ukraina vastu. Putin teatas, et tema eesmärk on Ukraina denatsifitseerimine, tema pressiesindaja kordas hiljem, et Venemaa püüab Ukrainat natsidest puhastada. Vladimir Putin ei teinud oma retoorikas mingit vahet terminitel fašism, natsism ja neonatsism (Rossoliński-Liebe, 2022).

Vene ajalooliste narratiivide kasutamine Ukraina vastu on näide teravast jõust. Terav jõud on iseloomustatud kui pehme jõu kasutamine samal ajal otsese jõu kasutamisega (Walker et al, 2020). Kui Venemaa kasutab narratiivi fašismi ja isamaa sõja kohta Ukraina vastu ning tungib seejärel sisse, on see terav jõu.

Pühadus ja teotamine

Venemaa võitlust Vene ajalookäsitluse edendamise eest võib iseloomustada kui pehme jõu, propaganda ja repressioonide kombinatsiooni. Eespool nimetatud rikkalikud 9. mai pidustused, mis muutusid iga-aastaseks sündmuseks alles 21. sajandil, on olulised, kuid moodustavad vaid osa suuremast raamistikust, mis on viimastel aastatel nähtavaks saanud.

Vladimir Putin on nõudnud, et ajalookäsitluses oleks olemas „põhiline riiklik narratiiv“ ja et „universaalne“ ajalooõpik vahendaks seda narratiivi. Selle tulemusena ilmusid 2023. aastal uued kooliõpilastele mõeldud kaasaegse ajaloo õpikud.

Uute õpikute üldine sisu annab ajaloolase Nikita Sokolovi sõnul erilise ülevaate Nõukogude ja Venemaa ajaloost. Ta kirjeldab kahe riigi tutvustamist järgmiselt: „*Nõukogude Liit ja hiljem Venemaa on (õpikus kujutatud kui) alati piiritletud kindlus, mis elab pidevalt vaenlaste poolt ümbritsetuna. Need vaenulikud ringkonnad püüavad Venemaad igal mõeldaval viisil nõrgestada ja tema ressursse ära võtta*“ (Associated Press, 2024).

Mis puutub karistusmeetmetesse, siis 2014. aastal muutis Venemaa kriminaalkuriteoks „*natsismi rehabiliteerimise*“ ja „*teadlikult vale teabe levitamise NSVLi tegevuse kohta Teise maailmasõja ajal.*“ 2022. aastal muutus ka nõukogude ja natside valitsuste eesmärkide ja tegude avalik võrdsustamine, ning ka nende armeede võrdsustamine, ebaseaduslikuks ja karistatavaks nii trahvi kui ka vanglakaristusega (The Moscow Times, 2022).

Vene ajaloolase Tamara Eidelmani sõnul koosneb Venemaa poolt nn isamaasõja kohta peale surutud ajalooline narratiiv kolmest põhielemendist: riigi tähtsus ja ülimuslikkus üksikisiku elu üle, eneseohverduse kultus koos valmisolekuga ohverdada end suurema eesmärgi nimel ja loomulikult sõjakultus (Associated Press, 2024).

Venemaa narratiiv teisest maailmasõjast või täpsemalt öeldes selle võidust natsi-Saksamaa üle on muutunud mitte ainult identiteedi põhitõeks, vaid ka pühaks, eksimatuks tõeks, mida ei saa kahtluse alla seada. Iga teistsugune arvamus laitmatu tõe kohta on karistatav, mis meenutab pigem religioossele fundamentalismile omast lähenemist.

Mõistmine, millise sakraliseerimise astme on 9. mai püha saavutanud ning arusaam selle ajaloost ja rollist proprangadast, aitavad mõista nende kõnede tähtsust, mida käesolevas töös edaspidi analüüsime.

1.7 Uurimisküsimused

Sellest teoreetilisest ja empiirilisest kontekstist lähtudes püstitame järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas on võtmeteemad raamistatud võidupüha kõnede retoorikas?
2. Kuidas muutub retoorika võidupüha kõnedes aja jooksul?
3. Millised on võidupüha kõnede ilmsed eesmärgid, mida nende retoorika edendab?

2. Meetod

2.1 Andmete kogumine ja valim

Töös analüüsitakse Vladimir Putini võidupüha paraadil peetud kõnesid alates 2000. aastast kuni 2024. aastani. Selleks grupeerime kõned ametiaegade kaupa. Analüüsitavaid kõnede toimumisaastad, seotud ametiaeg ja kõne pikkus on toodud Tabelis 1. Presidendi ametisseastumine toimub 7. mail pärast märtsis toimuvaid presidendivalimisi. See tähendab, et Vladimir Putin on oma viienda ametiaja vastvalitud Venemaa presidendina pidanud juba ühe võidupüha kõne.

Dmitri Medvedevi presidendiaja puhul on ametisseastumise kuupäev oluline. 2008. aastal pidas ta presidendina võiduparaadi kõne, kuid 2012. aastal asendas teda juba Venemaa endine peaminister Vladimir Putin. See töö keskendub Vladimir Putinile endale, arvestades, et ta on Venemaa muutumatu juht. On üldtunnustatud, et Putin säilitas oma mõju isegi siis, kui ta ametlikult tagasi astus ja võttis ajutiselt peaministri koha, üks uurija nimetab nt nende suhet „tandemokraatiaks“ (Rjabov, 2008). Praegu on Medvedevi positsioon Venemaal ebakindel, tema tegevust on kirjeldatud kui „meeleheitlikke katseid säilitada poliitilist relevantsust“ (Walker, 2022). Seda arvestades analüüsime ainult Putini kõnesid.

Presidendi võiduparaadi kõnesid avaldatakse reeglina Vene presidendi ametlikul veebilehel kremlin.ru. Tavaliselt on seal olemas nii kõne videosalvestus kui ka transkriptsioon.

Töös järgitakse kõnede rühmitamise aluseks olevaid presidendi ametiaegu. Erandiks on siiski 4. ja 5. ametiaeg. Need on jagatud sõjaeelseteks ja sõjajärgseteks aastateks, sest pärast Ukraina sissetungi algust muutub Putini retoorika järsult.

Tabel 1. Analüüsitavad kõned ja nende pikkus

Aasta	Pikkus (sõnade arv)	Ametiaeg
2000	359	I
2001	337	
2002	378	
2003	447	

2004	479	II
2005	771	
2006	464	
2007	482	
2008-2011	Ei analüüsi	Dmitri Medvedevi ametiaeg, ei analüüsi
2012	467	III
2013	357	
2014	347	
2015	732	
2016	500	
2017	604	
2018	708	IV
2019	772	
2020	698	
2021	812	
2022	959	
2023	776	
2024	576	V

2.2 Analüüsimetoodika

Analüüsis kaardistame esmalt üldised põhiteemad ja sõnumid, mis on leitud kõnedest ja rühmitatud presidendi ametiaegade kaupa. Seejärel viime läbi iga üksiku kõne kvalitatiivne sisuanalüüs. Selle asemel, et esitada need analüüsid täies mahus, võtame tulemused ametiaja põhiselt kokku, et tuua esile kõige olulisemad järeldused igal neljal analüüsisatasemel, mis esitatakse allpool.

2.3.1 Üldine kaardistamine

Selleks, et teha kindlaks, kas see teema on analüüsimisväärne, enne kui me selle oma lõputööks valime, oleme teinud esialgse üldise kaardistamise kõnede ja neid ümbritsevate sündmuste kohta. Kogudes kokku viimase 25 aasta tähtsamad sündmused Venemaa ajaloost ja paigutades need koos kõnedega ajajoonele, otsides samal ajal mustreid ja kokkulangevusi, leidsime, et ajalooliste sündmuste ja konkreetse aasta võidupühakõneks valitud sõnumite vahel esineb erineval määral kattuvusi. Võib-olla kõige ilmsem näide on 2022. aasta kõne, kus Vladimir Putin teeb Ukraina sõja otseseks ja oluliseks osaks oma iga-aastasest kõnest. 2023. ja 2024. aasta kõned sisaldavad samuti otseseid sõjasõnumeid, samas kui varasemad aastad on täis peeneid viiteid praegustele poliitilistele sündmustele.

Järgnev analüüs põhineb samal lähenemisviisil, mille kohaselt analüüsitakse kõnesid nende ajaloolises kontekstis, otsides samas viiteid ja mustreid, kuigi see on esialgse lähenemisviisiga võrreldes üksikasjalikum.

2.3.2 Kvalitatiivne sisu

Meie lähenemisviisi nende kõnede analüüsimisel võib kirjeldada kui kvalitatiivset sisuanalüüsi, nagu seda kirjeldavad Kalmus, Masso & Linno (2015). Võttes aluseks valitud tekstid ja kõnesalvestused kahekümne aasta võidupüha pidustustest, kavatseme analüüsida igaiühe sisu.

Lähenemisviis hõlmab nii juhtumipõhist analüüsi kui ka ristanalüüsi, sest uurime iga kõnet eraldi, kuid võrdleme neid ka omavahel, et avastada mustreid ja korduvusi nendes iga-aastastes pöördumistes rahva poole. Põhirõhk on iga kõne analüüsimisel selle ajaloolises kontekstis, mille järel tehakse võrdlusi ja ristviiteid, et avastada eespool mainitud asju.

Käesoleva töö käigus kasutatakse nii ilmset sisuanalüüsi kui ka latentset sisuanalüüsi, kusjuures põhirõhk on ilmselgel analüüsil. Manifesti sisu viitab kommunikatsiooni nähtava pinnapealse sisu süstemaatilisele uurimisele, samas kui latentne sisu viitab tekstis varjatud tähenduste tõlgendamisele (Kalmus et al, 2015). Meie analüüsimeetodit võib liigitada induktiivseks, kuna keskendumine pigem kõnede analüüsile ja mustrite väljaselgitamisele kui olemasoleva teooria alusel töötamisele (Kalmus et al, 2015). On ka deduktiivne komponent, mis juhhib meie tähelepanu, kasutades eelnevalt määratletud, teooriast tuletatud kategooriaid (Kalmus et al, 2015), milleks meie puhul on näiteks retoorikavõtete kategooriad või progressioonide liigid. Võidupüha tähistamise puhul peetud iga-aastaste presidendikõnede

analüüsi ei ole varem sellises mahus tehtud, kuigi neid on kasutatud näidetena üldistes vene retoorikat ümbritsevates uuringutes.

Nagu varem öeldud, jaotasime iga kõne eraldi 4 osaks. **Metatasandil** analüüsisime seda, mis on Putini kõne peamine eesmärk ja domineeriv teema ning mis auditooriumile on see suunatud. Selleks enne lugemist uurisime põhjalikult tausta; tausta all mõistame erinevate poliitiliste ekspertite vaatenurgad Venemaa reformite, poliitiliste otsuste ja üldiselt riigi arenemise kohta, sündmuste kronoloogiaga seotud artiklid ja uuringud, mis seletavad need lahti, ja ajaloolised raamatud. Lisaks tuvastasime ka lisateemad selleks, et täpsemalt kõne sisust aru saada ja näidata, miks just valitud teemat domineerivaks peame.

Seejärel analüüsisime kõnede **mesotasandit**. Kuigi mesotasand tuleb loogiliselt pärast makrotasandit, võimaldab mesotasandil funktsionaalsete kõneosade (näiteks sissejuhatus või kokkuvõte) määratlemine edasisi struktuure ja nende nende seost peamise teemaga paremini analüüsida. Seega on mõistlikum mesotasandiga esmajärgus tegeleda. Nagu on varem toodud, mesotasandi fookuseks on struktuur, seega vaatasime, kuidas ja mis osadeks saaks kõne jagada ning mis funktsiooni need osad täidavad. Vastasime küsimustele „Kuidas need kõneosad eesmärgi saavutamisesse panustavad?“, „Mis võtted need kõneosad moodustavad?“; tänu sellele saime kogu analüüsi tervikuks teha ja kõik tasandid ühendada.

Edasi uurisime **makrotasandit**. Siin saime teada, kuidas Putini kõne areneb (ehk progressioonid) ja kas tekst on tervik ja ühtne või mitte (teksti sidusus). Lisaks Nida (1984) progressioonitüüpidele (ajaline, ruumiline, loogiline ja dialoogiline) võtsime aluseks Kruubi (2025) täpsustatud lähenemise, mis suunas meid tuvastama üldist progressiooni (kuidas kõne üliüldiselt areneb), progressiooni ühest osast teise (ehk kuidas üks mesotasandi ühik teisega seotud on) ja kuidas üks konkreetne osa areneb (ehk milline on mesotasandi ühiku sisemine progressioon). See võimaldas teksti kui terviku liikumist detailsemalt mõtestada. Progressiooni kõrval analüüsisime sidusust, mis kirjeldab seda, kas saab kõnet pidada tervikuks või mitte. Sidusus kajastub näiteks teksti temaatilises ühtsuses, kõneosade funktsioonides kooskõlas või retoorikavõtete stiililises ühtsuses. Teksti sidususe määramisel lähtusime eelkõige sellest, mida Putin oma kõnedes ütleb (st vaatlesime peamiselt temaatilist sidusust).

Kõige lõpus käsitlesime **mikrotasandit**. Mikrotasandil vaatlesime erinevaid retoorikavõtteid ja seda, kuidas need kajastuvad teema arengus, eesmärgi saavutamises, tekstiosade

funktsioonis, progressioonides ja sidususes. Mikrotasand oli oma olemuselt ka analüüsi siduv aspekt, sest see võimaldas meil kõiki tasandeid samaaegselt läbi retoorikavõtete prisma vaadata. Võtete kategooriaid võtsime eelkõige Lanhami tööst (1991), kus sajad võtted on jaotatud 11 suuremasse katoogirasse. Kui märkasime tekstis võtteid, mida Lanham kirjeldanud ei olnud, siis lisasime need oma raamistikku (näiteks nosism ehk meie-kasutamine).

Pärast üksikkõnede analüüsi viisime läbi üldistuse, mille eesmärk oli leida mustreid ja erinevusi kõnede vahel. Selleks võrdlesime eri aastate kõnesid süstemaatiliselt, eelkõige lähtudes ametiaegade ja ajalooliste kontekstide jaotustest. Analüüsisime, kuidas kõnede struktuur, teemade valik ja retoorilised võttekombinatsioonid muutusid võrreldes Putini esimese, teise, kolmanda, neljanda ja viienda ametiajaga. Erilist tähelepanu pöörasime sellele, kas muutused temaatikas või väljendusviisis on seotud ühiskondlike või geopoliitiliste arengutega. Selline lähenemine võimaldas meil tuvastada, kas mõni retooriline element või teemakasutus on olnud pidev, kasvanud või kadunud, samuti seda, kuidas võimupositsiooni ja auditoriumi tajutav muutus peegeldub kõnedes. See võrdlus andis aluse järeldusteks kõnede arengust ajas ja sellest, millist rolli need kõned mängivad Putini valitsemisstiilis ja riiklikus ideoloogias.

Analüüsi tööjaotuse kirjeldus

Töö suure mahu tõttu tegeles analüüsiga kaks autorit. Jaotasime kõned nii, et üks analüüsib paarisarvulisi kõnesid ning teine analüüsib paaritu arvulisi kõnesid vastavalt nende toimumise aastale. Siis, kui ametiaja kõnede analüüs oli lõpetatud, toimetas ja täiendas üks autor teise analüüse ning vastupidi. Kui kõikide ametiaegade analüüsid olid lõpetatud, siis kirjutasime iga ametiaja jaoks kokkuvõtva analüüsi, nii oli võimalik pidada silmas kõiki muutusi ja arenguid kõnedes. Kõik need analüüsid on esitatud järgnevas peatükis, need ongi töösse võetud tulemused. Siin käis töö sama põhimõtte järgi nagu kõnede analüüs, et tagada enam-vähem võrdne töömaht.

3. Tulemused

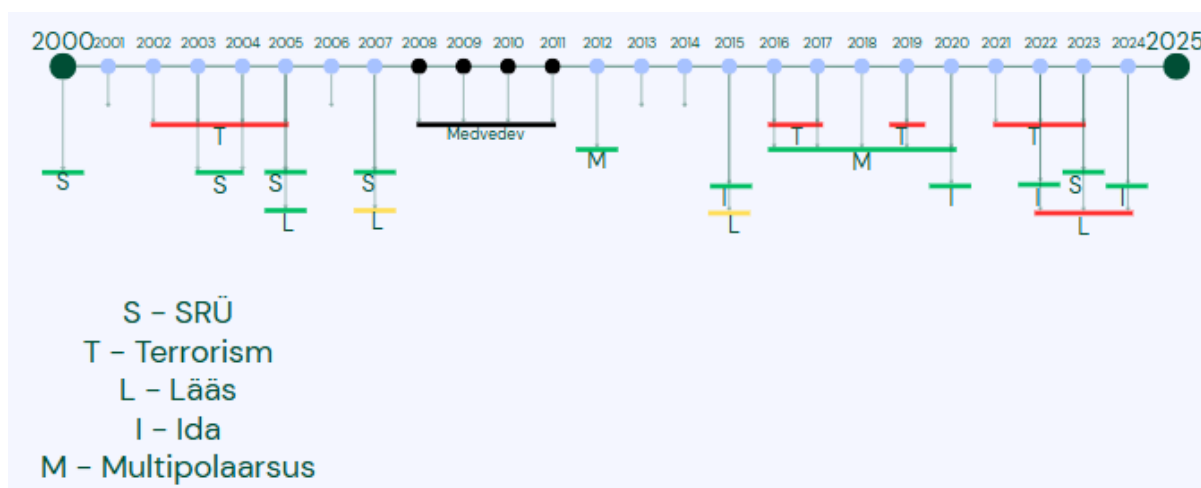
Tuvastasime kõnede lugemise käigus läbi aastate korduvad teemad (Joonis 1) ning iga ametiaja domineerivad teemad (Tabel 2). Ametiaja domineeriva teema all peame silmas teemad, mis ühendavad ametiaja kõnesid, mis on juhtmotiiviks või ametiaja kõnede ühendavaks niidiks.

Tabel 2. Domineerivad teemad ametiaegade järgi

Ametiaeg	Domineeriv teema
1	Rahvuse eneseteadvus
2	Ideoloogiline tegevuskava
3	Riigi arengu poliitiline suund
4	Rahvusvahelised suhted, „kes me oleme“
4+5 (pärast)	Sõda, rahvusvahelised suhted, ajaloomälu

Analüüsis eristasime ka korduvaid teemasid: Sõltumatute Riikide Ühendusele (SRÜ) ja lähedastele liitlastele pühendatud osad, probleemide väljendamisele ja globaalse terrorismi hukkamõistmisele keskenduvad lõigud, samuti Läänele (st lääneriikidele) ja Idale (st idamaadele) adresseeritud kõneplokid ning Putini geopolitiilisi narratiive, näiteks multipolaarsuse teemat, esindavad lõigud. Lisaks korduvate teemade määratlemisele pöörasime tähelepanu ka Putini suhtumisele neisse, hinnates, kas tema hoiak oli vastava teema suhtes positiivne, neutraalne või tauniv. Alljärgneval joonisel (vt Joonis 1) on kujutatud erinevate teemade käsitlemine ja Putini suhtumine neisse tema presidendiaja eri aastatel (roheline on positiivne, kollane on neutraalne ja punane on negatiivne suhtumine).

Joonis 1. Teemade arengu ajajoon



Järgnevate analüüside põhjal koostamise kokkuvõtliku võrdlustabeli (vt Lisa 2), kus on toodud iga analüüsitava perioodi lõikes kõnede peamised omadused erinevatel analüüsisitasanditel. Siit edasi esitame ametiaegade kaupa analüüside koondtulemused igal analüüsisitasandil.

3.1 Esimene ametiaeg

3.1.1 Esimese ametiaja domineeriv teema

Identiteedi loomine on kõige iseseisvam ja sõltumatum teema, mis esineb järjepidevalt.

Nagu töö teoreetilises raamistikus selgitati, on võidupüha, arvestades selle ainulaadset paindlikkust ja populaarsust, lahenduseks 90ndate aastate identiteedikriisile. Nõukogude Liidus toimus 45 sõjajärgse aasta jooksul vaid neli võidupüha paraadi.

Putin korraldas nelja aasta jooksul samapalju, rääkides nende käigus ajaloost, poliitikast ja identiteedist, sest neist sai mugav vahend valitsuse seisukohtade selgestegemiseks laiemale publikule.

Igal aastal räägib ta miljonitele teda kuuluvatele venelastele selle püha ja sõja tähtsusest ning nende esivanemate kangelaslikkusest, sest praktiliselt igal venelasel on esivanem, kes neis sündmustes osales. Kasutades oma sõnumis nii esivanemate austuses kui ka nõukogude nostalgiat, vihjab ta, et see seos suure nõukogude rahvaga annab venelastele teatud omadused ja kohustused, näiteks valmisolek läbida raskusi ja töötada riigi, kodumaa paremaks muutmise nimel.

Kuigi neile antud identiteet on uus, sest võidupüha ei olnud nõukogude ajal silmapaistev püha ja selle ümber ei olnud kultust, tugineb see suuresti nõukogude pärandile. Eesmärk on anda miljonitele vastus küsimusele, kes nad on: erandlike, suurte inimeste järeltulijad, kes peavad jäljendama oma esivanemaid. Selle kaudu soovib Putin mobiliseerida rahvast ja kasvatada patriotismi. Samal ajal aitavad ühise nõukogude pärandi mõjud õigustada ambitsioone nõukogudejärgsetel maadel, õigustada teiste riikide asjadesse sekkumist jne.

Identiteet on esimese ametiaja tippteema, kus Putin seob kultuuri, ajalugu ja poliitikat, et luua uus nõukogude-vene inimene. Kolmes kõnes neljast on identiteet põhiteemaks, üks kõne on pigem poliitiline.

3.1.2 Meta

Vladimir Putin sai Venemaa presidendiks 31. detsembril 1999 kui Boriss Jeltsini asetäitja ja siis valiti ta ametlikult presidendiks 2000. aasta märtsis. Tema esimene ametiaeg, mis kestis 2000-2004, tähistas murrangulist perioodi, kui ta püüdis stabiliseerida 1990ndate aastate kaootilistest sündmustest vaevlevat riiki ja kindlustada Venemaa positsiooni nii riigisiselt kui ka ülemaailmselt.

Putin kasutas nõukogude nostalgiat ja õigeusu kristlust, et luua uut identiteeti. 2000. aasta võidupüha paraadil võeti taas kasutusele nõukogude sümbolid, nagu punalipp. Tõmmates otseseid paralleele sõjakangelaste ja tänapäeva venelaste vahel, raamistades nad nõukogude kangelaste järeltulijateks, püüdis Putin luua lõhestunud rahval uue arusaama enda kohta.

Sisuliselt andis võidupüha paraad Putinile võimaluse rääkida miljonite venelastega, kes kuulasid teda, sest nad olid huvitatud pühade tähistamisest ja pühast endast. Paraadidel on peamiseks publikuks sõdurite, ametnike ja ellujäänud veteranide kontingent. Kuigi külaliste hulk on väike, on tegelik hulk inimesi, kes kuulevad ja näevad kõnet suur, sest riigimeediale on antud luba paraadi ulatuslikuks ülekandmiseks.

Võidupüha on raamistatud kui kõikide venelaste, nii sõdurite kui ka tsiviilisikute, identiteedi tuum. Kuigi esimese ametiaja põhirõhk on uue vene identiteedi ülesehitamisel pärast 90ndate rahutut perioodi, ilmnevad ka mõned poliitilised sõnumid ja me näeme nende tähtsuse tõusutrendi. Kõige levinumad teemad on terrorismivastane sõda ja SRÜ sõprussidemed.

Sõda terrorismi vastu, teine Tšetšeenia sõda ja sellega seotud küsimused võimaldasid Putinil end venelaste silmis tugeva liidrina kehtestada. Kasutades võidupüha, jätkas ta kogu esimese ametiaja jooksul terrorismivastasest võitlusest rääkimist ja kinnitas end kui kindlat juhti. Et terrorismivastase võitluse populaarsust veelgi suurendada, võrdleb ta seda natsismivastase võitlusega.

Kui terrorism on võrdne natsismiga, siis Putin on võrdne suurte juhtidega, kes tegid selle võitmise võimalikuks. Paljud venelased suhtuvad positiivselt nii Stalinisse kui ka teistesse nõukogude tegelastesse. See tugevdab veelgi Putini kuvandit rahva silmis, mis on üsna vajalik, arvestades, et esimestel valimistel sai ta üsna väikese enamuse.

Samal ajal positioneerib Putin end liidrina, kes on avatud koostööle. Ta pühendab olulise osa oma kõnedest sellele, et rõhutada Venemaa ja SRÜ riikide, st teiste Venemaa mõjusfääri jäävate postsovetlike riikide ühtsust. See aitab kaasa uuele identiteedile, mida ta soovib ehitada nõukogude pärandile, ning selgitab rahvale Venemaa poliitilist kurssi.

2002. aastal väljendab Putin soovi üldiseks koostööks teiste riikidega, kasutades taas võidupüha, et selgitada oma mõtteviisi massidele. See peegeldab Putini soovi toetada rahvusvahelist sõda terrorismi vastu ja sekkumist Lähis-Idas.

Peamine soovitud mõju publikule on muutus selles, kuidas ta ennast näeb ja kuidas ta end identifitseerib. Samal ajal on selgelt olemas eesmärk edendada Venemaa praeguste poliitiliste seisukohtade aktsepteerimist lisaks nende selgitamisele suure isamaasõja prisma kaudu, mis on üldrahvalik ja apoliitilise mainega püha, mis tähendab, et selle abil saab jõuda ka nende inimesteni, kes tavaliselt ei ole poliitikast huvitatud või ei toeta valitsust.

3.1.3 Meso

Mesotasandil on Putini esimese ametiaja kõned üles ehitatud emotsionaalse resonantsi loomiseks, rahvusliku ühtsuse edendamiseks ja poliitiliste eesmärkide edendamiseks. Tseremoniaalne raamistik tagab traditsiooni ja järjepidevuse, ajalooline mälu ja identiteet loovad moraalse aluse ning poliitilised sõnumid kasutavad seda poliitika edendamiseks.

Putini esimese ametiaja kõnedel on teadlik ja korduv struktuur, mis on tavaliselt jaotatud kindlateks temaatilisteks osadeks, mis teenivad konkreetseid retoorilisi eesmärke.

Siinkohal esitame iga osa üksikasjaliku kirjelduse. Iga kõne on neist täielikult või peaaegu täielikult üles ehitatud, seega on vaja neid mõista. Kirjeldused kehtivad ka järgnevate ametiaegade.

Need osad on järgmised: tseremoniaalne sissejuhatus, ajalooline mälu, identiteedi kujunemine, poliitiline sõnum ja tseremoniaalne lõpetamine.

Kõne algab ametliku pöördumisega auditooriumi poole, Putin võib tervitada konkreetselt veterane, kodanikke, auastmete kaupa nimetatud sõdureid jms. Selles osas esitatakse tervitused või õnnitlused, mis annavad rituaalse tooni, millele järgneb sissejuhatav lause.

See osa jääb praktiliselt muutumatuks kõigis Putini kõnedes. See aitab teha selgeks, mille pärast publik on siin, ehitades meeleolu. Näiteks: „*Õnnitlen teid võidupüha puhul! Suure ja püha meie jaoks rahvusliku uhkuse ja rahvusliku au pühaga!*”

Esimesel kolmel aastal on Putini sissejuhatavad laused suunatud peamiselt veteranidele, väljendades üldiselt tänu nende suhtes ja kiites neid. 2003. aastal kaldub ta sellest mustrist kõrvale, õnnitledes pigem kõiki kuulajaid. Seda võib tõlgendada kui valitsuse mõtteviisi muutust püha suhtes, liikumist kitsamalt punktilt laiemale. See kinnitab valitsuse soovi edendada võidupüha veelgi ja kaasata selle tähistamisse suuremat publikut.

Samuti positsioneerib see Putinit kui rahva ametlikku esindajat, kuna ta hakkab rääkima mitmuses, öeldes „meie“ või „meid.”

Ajalooline osa on meie poolt antud lai määratlus, mis hõlmab Putini juttu minevikust, ilma et ta ulatuslikult ja otseselt läheks olevikku või teeks avalduse tänapäeva poliitika/identiteedi kohta. Sellised osad on tavaliselt seotud identiteedi või poliitiliste teemadega. Siin aga jääb ta üsna hästi mineviku valdkonda.

See osa keskendub teisele maailmasõjale (suurele isamaasõjale), jutustades ohvritest, kangelaslikkusest ja nõukogude võidust. Konkreetseid sündmusi, nagu Stalingrad või Leningrad, võib esile tõsta, et tekitada elavaid kujutluspilte. Putin räägib alati nii sõja raskustest kui ka lõpu hiilgavast edust, viies kuulajaid kronoloogilisele teekonnale.

See on emotsionaalseks ja moraalseks aluseks, luues ühise uhkuse ja austuse tunde, mis ühendab publikut universaalse, austusväärse teema ümber.

See osa on 2001. ja 2002. aastal peaaegu ühesuguse pikkusega, kuid 2003. aastal on see veidi pikem, kuna kogu kõne pikeneb. Kirjeldused muutuvad elavamaks, kasutatakse rohkem epiteete ja metafoore, kui räägitakse nii kangelasest kui ka vaenlasest. Umbisikuline on siin kasutatud, kuna on ebatõenäoline, et Putin kirjutab neid kõnesid ise, seda teevad arvatavasti tema nõunikud. Kuid tema on ikka rääkiv pea, kes kõne auditooriumile presenteerib.

2003. aasta kõne, pakub positiivsemat pilti ajaloost. Kui varasemad kõned mainisid rohkem ohvreid ja raskusi, siis 2003. aasta, esimese ametiaja viimane, on pigem kangelaslikkuse ülistamine kui traagiliste surmade kirjeldamine.

See kujutab endast muutust selles, kuidas valitsus tahab, et inimesed sellesse püha suhtuksid - areng tragöödiapäevast hiilguse päevaks, mis on kasulik rahvusliku uhkuse ja rahva mobiliseerimise jaoks.

Nagu me juba varem mainisime, otsis Venemaa 90ndatel pärast Nõukogude Liidu lagunemist uut identiteeti. See oli siis, kui ideoloogid avastasid võidupüha. Suur osa igast kõnest on pühendatud identiteedile, kirjeldades, millised kohustused on tänapäeva venelastel olemas ja milliseid õppetunde või väärtusi või tundeid „meie“ tuletame sellest, et teise maailmasõja võitsime „meie.“

Ajaloolisele mälule tuginedes seob see osa sõja pärandit tänapäeva Venemaa identiteediga. Putin rõhutab selliseid teemasid nagu ühtsus, kohustus ja võidust tulenev tugevus. See osa mobiliseerib publikut, sõnastades Suure Isamaasõja kui kaasaegse vene identiteedi määrava elemendi, kutsudes neid peenelt üles seda pärandit säilitama.

Identiteet on kolme esimese kõne suurim osa ja see on ülekaalukalt suurim, ilma igasuguse konkurentsita. Aastal 2003 jääb see veidi maha poliitilisest osast, kuid isegi poliitiline sõnum on tugevalt põimitud identiteediga. Isegi siis, kui ta pole kõne kõige suurem osa, on identiteedil kõnes oluline koht.

Siin on selge näide sellest, kuidas ta ehitab uut, suurel isamaasõjal põhinevat identiteeti: *„Suur Isamaasõda on kartmatuse ajastu. See on vägede aeg, vaimu tugevdamise ja au triumfi aeg. Sealt, selle võidu juurest, ammutame ikka veel jõudu ja leiame vaimset tuge. Ja me püüame elada ja töötada nii, et see kohutav sõda ei korduks enam kunagi.“*

Suurest isamaasõjast saab tänapäeva Venemaa alusmüüt ja viis, kuidas sellest räägitakse, sarnaneb sellega, kuidas kreeklased rääkisid Trooja kohta.

Poliitilise sõnumi osa on sirgjooneline. Selles räägib Putin tänapäevastest väljakutsetest, ohtudest ja oma soovidest, mida ta soovib ellu viia, kasutades võidupüha tõhusaks sõnumi edastamiseks. See on väga mitmekesine osa, sest edastatakse laias valikus sõnumeid. Sõnum sõltub nii kohalviibivast publikust kui ka sellest, milliste väljakutsetega Venemaa praegu silmitsi seisab või mis maailmas toimub. Heaks näiteks on see, kui Putin võrdleb terrorismi natsismiga.

See kasutab ajaloo- ja identiteediteemasid poliitiliste tegevuskavade legitimeerimiseks ja toetuse kogumiseks konkreetsetele meetmetele. See osa järgneb kõnes alati ajalugu ja identiteeti käsitlevatele osadele.

On suundumus, et poliitiline osa suureneb ja muutub selgemaks. Ametiaja alguses on viited poliitikale lühidad ja lihtsad, lõpu poole kasvab nende pikkus ja selgus, ehk on selgemini väljendatud, et ta räägib just poliitikast.

See on vaid väljavõtte, mis ei sisalda kogu poliitilist osa. Putin edastab selge nägemuse sellest, mida ta soovib, lisaks mõnedele väga otsestele paralleelidele mineviku ja oleviku vahel, mis aitavad rahvast mobiliseerida.

Kõne lõpeb tagasipöördumisega piduliku tooni juurde, kus sageli kõlavad patriootilised loosungid nagu „*Au Venemaale!*“ või lihtsad „*hurraa*“ hüüded. See annab lõpetuse, tugevdades ühtsust ja isamaalisust, tuletades samas kuulajatele meelde pühade konteksti ja tugevdades sidet poliitiliste sõnumite ja selle püha vahel.

See väike osa on ka vahendiks, mis tugevdab sidet sõjaaegsete nõukogude inimeste ja tänapäeva venelaste vahel. Kolmel korral neljast ütleb Putin „*au võidurahvale.*“ Aastal 2002 ütleb ta selle asemel „*au meie isamaale*“ ja „*au võitjatele*“ - sõnumeid, mis ei ole vähem patriootilised. 2001. ja 2003. aastal ütleb ta isegi „*au Venemaale*“ - üsna rahvuslik ütlus, eriti nõukogude püha kontekstis, kinnitades taaskord otsest seost Venemaa ja Nõukogude Liidu vahel.

Neid kõnesid ühendavaks jooneks on Putini järjepidev pronoomeni „meie“ kasutamine. See kaasav keel seob temaatilised osad kokku, edendades kollektiivset identiteeti, mis hõlmab nii juhti kui ka rahvast.

See ähmastab vahet Putini ja kuulajate vahel, tugevdades ühist eesmärki ja suurendades kõne mobiliseerivat mõju. Putin räägib rahva nimel, Venemaa ja selle enam kui 100 miljoni elaniku nimel, muutudes rahva kehastuseks.

Kui 2000. ja 2001. aasta kõnede pikkuse erinevus on ebaoluline (358 ja 337 sõna), siis 2002. ja 2003. aastal on selge kasvutrend ning kõned muutuvad pikemaks (378 ja 447 sõna). Nagu eespool mainitud, suurenes oluliselt poliitiliseks klassifitseeritud osa. Selle põhjal võib öelda, et võidupüha roll propagandavahendina ja rahvale soovitud sõnumite edastamise vahendina hakkas kasvama.

3.1.4 Makro

Putini esimese ametiaja kõned näitavad stabiilset struktuuri, suurt sidusust ja ühtset lähenemist temaatiliste arengute ülesehitusele. Makrotasandil ühendab neid selge sisemine loogika, järjepidev mõttearendus ja rütmiline kujundus, mis muudab need mitte ainult pidulikuks, vaid ka veenvaks. Kõigi kõnede põhiteemaks jääb suure isamaasõja mälestamine, kuid sõltuvalt aastast võib rõhuasetus muutuda: varasemates kõnedes on rõhuasetus veteranide austamisel ja rahva kangelastegude kirjeldamisel, hilisemates kõnedes aga praegustel poliitilistel väljakutsetel ja nende paralleelidel minevikuga.

Nende sõnavõtude **sidusus** on tagatud mitme põhielemendiga. Esiteks on olemas temaatiline sidusus: kõik kõned keerlevad ajaloolise mälu, rahvusliku uhkuse, põlvkondliku järjepidevuse ja minevikust õppimise vajaduse ümber. Lisaks kasutatakse loogilist struktuuri, mis võimaldab loomulikku üleminekut ühest plokist teise. Näiteks on enamikus kõnedes kõigepealt sissejuhatus õnnitluste ja rituaalse pöördumisega, millele järgneb mälu teema arendamine, kus mainitakse konkreetseid tegusid ja ohvreid, seejärel liigutakse kõne kulminatsioonini, kus tõmmatakse analoogia tänapäeva väljakutsetega, ja seejärel lõpuosa - emotsionaalne finaali, kus kutsutakse üles ühtsusele ja uhkusele riigi üle.

Putini kõnedes esinevad erinevad **progressioonid**, kuid need võib taandada mõnele põhitüübile. Juhtivat rolli mängib loogiline progressioon, sest see on teesist argumendini ja järeldusteni liikumine. Enamikul juhtudel tuuakse kõigepealt välja nõukogude rahva

kannatusi, seejärel rõhutatakse sõja tähtsust tänapäevale ning lõpetuseks on üleskutse mäletamisele ja ühtsusele. Ruumiline progressioon on samuti märgatav, eriti üleminekutes konkreetset üldisele: kõigepealt räägitakse sõjasangaritest, seejärel rahvusest tervikuna ja seejärel Venemaa kohast maailmas. Ajaline progressioon väljendub liikumises minevikust olevikku ja tulevikku: kõigepealt räägitakse sõjasündmustest, seejärel sellest, kuidas need mõjutasid tänapäeva, ja seejärel sellest, mida tuleb teha edasi.

Struktuuriliselt järgivad kõik Putini esimese ametiaja kõned sarnast skeemi. Sissejuhatus täidab piduliku atmosfääri loomise ja publiku poole pöördumise funktsiooni, luues emotsionaalse kontakti. Teema arendamine hõlmab saavutuste loetlemist, võidu tähtsuse hindamist ja selle tagajärgede kirjeldamist. Kulminatsioon on tavaliselt seotud praeguste poliitiliste väljakutsetega, mida võrreldakse ajaloolise minevikuga: näiteks uuemates kõnedes puudutatakse rahvusvahelise julgeoleku ja terrorismivastase võitluse teemasid. Teisalt kujundatakse lõpuosa üleskutseks ühtsusele, mis kulmineerub patriootiliste loosungite ja võidukäiguga. Selline ülesehitus võimaldab materjali selget järjestamist ja emotsionaalse mõju järkjärgulist suurenemist.

Selline struktureeritud makrotasandi lähenemisviis on otseselt seotud Putini esimese ametiaja kõnede domineeriva teemaga: **identiteediga**. Kõnedes ei austata mitte ainult suure isamaasõja mälestust, vaid kasutatakse seda ka tugeva rahvusliku identiteedi ülesehitamise alusena. Tugevdades järjekindlalt ühtsuse, vastupidavuse ja ajaloolise mälu säilitamise moraalse kohustuse teemasid, soodustab Putini retoorika ühise mineviku ja kollektiivse vastutuse tunnet. Loogiline ja ruumiline areng aitab seda seost süvendada - kõigepealt kinnistatakse identiteet nõukogude rahva ajaloolises ohvril, seejärel laiendatakse seda kaasaegsele Vene riigile ja lõpuks projitseeritakse see riigi rollile tänapäeva maailmas.

Ajaline areng - liikumine mineviku võitlustest praeguste väljakutsete ja tulevikupüüdlusteni - viitab sellele, et vene identiteet ei ole staatiline, vaid seda kinnitatakse mäletamise ja tegevuse kaudu. See on eriti ilmne hilisemates sõnavõttudes, kus ajalooline mälu on selgesõnaliselt seotud tänapäeva geopoliitilise tegelikkusega, tugevdades ideed, et rahva tugevus seisneb tema võimekuses mäletada, õppida ja jääda ühtseks. Selle struktureeritud retoorilise raamistiku kaudu mitte ainult ei tähistata identiteeti, vaid kujundatakse seda aktiivselt, muutes kõned rahvusliku konsolideerimise vahenditeks.

3.1.5 Mikro

Mikrotasandil saavutatakse kõne sidusus ja veenvus retooriliste vahendite abil. Neist kõige levinum on anafoor - algussõnade kordamine mitmes järjestikuses lauses, mis loob rütmilise struktuuri ja tugevdab põhisõnumit. Näiteks **anafoor** „*Au rahvale! Au võitjatele! Au Venemaale!*“ mitte ainult ei muuda kõnet meeldejäavamaks, vaid rõhutab ka põhiideed ühtsusest ja uhkusest riigi üle. Sageli kasutatakse ka astmestamist - tähenduse rõhutamist loendamise või sõnastuse tugevdamise teel. See tekitab publiku emotsionaalse kaasatuse efekti ja võimaldab järk-järgult jõuda kulminatsioonini.

Antitees - mõistete vastandamine - mängib samuti olulist rolli, eriti kõnede kulminatsioonilistes osades. Näiteks „*Suurus ja kurbus, rahva uhkus ja rahva mälestus, ordenite sära ja veteranide pisarad*“ rõhutab sõjateema keerukust ja mitmetahulisust, luues emotsionaalse kontrasti. Lisaks sisaldavad kõned sageli üleskutset kollektiivsele mälule, mida väljendavad sellised fraasid nagu „*Me teame hästi võidu hinda, me mäletame miljoneid hukkunuid.*“ See aitab tekitada ühtekuuluvustunnet.

Pöördumised publikule, nagu „*Kallid veteranid! Kallid sõbrad!*“ tekitavad otsese suhtluse efekti, muutes kõne isiklikumaks ja emotsionaalsemaks. Loogilised seosed aitavad argumentatsiooni üles ehitada ja põhiteesid põhjendada. Ajaloolised paralleelid, nagu „*Meie isad ja vanaisad ei oodanud kunagi päästet väljastpoolt*“, ühendavad minevikku olevikuga ja annavad võimaluse luua analoogiaid sõjasündmuste ja tänapäeva probleemide vahel. Lisaks kasutab Putin aktiivselt pronoomeni „*meie*“, seostades end seega rahvaga, näidates valitseva eliidi ja ühiskonna proletaarse kihi ühtsust ja võrdsust.

Paralleelsed konstruktsioonid mängivad Putini esimese ametiaja kõnedes olulist rolli, andes neile loogilise struktuuri, emotsionaalse väljendusrikkuse ja rütmilise organiseerituse. See retooriline vahend tagab, et põhilisi ideid tugevdatakse korduste kaudu, muutes kõne struktureeritumaks ja veenvamaks. Paralleelsed konstruktsioonid esinevad nii üksikutes lausetes kui ka tervete lõigete korralduses, luues ühtekuuluvuse ja temaatilise ühtsuse tunde. Kõnede sissejuhatavates osades kasutatakse sageli tervitavaid paralleelime, mis loovad piduliku ja lugupidava tooni. Näiteks kasutab Putin sageli korduvaid pöördumisi, nagu näiteks „*Kallid veteranid! Kallid Venemaa kodanikud! Seltsimehed sõdurid ja meremehed!*“ Selline struktuur mitte ainult ei rõhuta sündmuse pidulikkust, vaid tugevdab ka erinevate sotsiaalsete rühmade kaasatust riiklikus narratiivis.

Kõnede põhiosades kasutatakse paralleelseid struktuure, et rõhutada kollektiivseid jõupingutusi sõjas, tugevdades ühtsuse ja ohverdamise teemasid. Sellised struktuurid loovad rütmilise jada, mis suurendab kõne meeldejäävust ja tugevdab selle temaatilist tuuma.

Kulminatsioonilistes hetkedes kombineeritakse sageli paralleelsust anafooriga, et võimendada emotsionaalset mõju, nagu on näha sellistes lausetes nagu „*Nad kaitsesid kodumaad. Nad võitlesid vabaduse eest. Nad võitsid võidu.*” See järkjärguline ülesehitus jõuab haripunkti enne üleminekut kõne lõpuosasse. Kokkuvõttes võtavad paralleelkonstruktsioonid kokku põhipunktid ja toimivad mobiliseeriva üleskutsena. See tehnika tagab, et kõne lõpeb tugeva ja ühtse noodiga, mis tugevdab patriootilist sõnumit.

Lisaks struktuurilisele sidususele mängivad retoorilised vahendid olulist rolli identiteedi teema arendamisel kogu Putini esimese ametiaja kõnes. Rahvusliku identiteedi läbivat teemat konstrueeritakse järjekindlalt viidetega ajaloolisele mälule, kollektiivsele ohvrile ja tulevaste põlvkondade moraalsele kohustusele. Anafoorid ja kordused tugevdavad rahvusliku pärandi järjepidevust, tagades, et mälestus mineviku võitlustest on põimitud olevikku ja tulevikku. Näiteks fraasid „*Me mäletame, me austame, me ei unusta kunagi*” ei loo mitte ainult emotsionaalset sidet, vaid ka positsioneerivad mälestust kui olulist riiklikku kohustust.

Metafoorid ja ajaloolised analoogiad tugevdavad seda teemat veelgi, sidudes mineviku võitluste tänapäeva väljakutsetega. Kui Putin väidab, et „*rindesõdurite pärand on meie veres*”, ta muudab ajaloolise mälu kaasaegse Venemaa identiteedi lahutamatuks osaks, edendades põlvkondlikku vastutustunnet. Identiteedi ehitust toetab ka **loogiliste vastanduste** kasutus: „*Siis nad kaitsesid riiki. Täna jätkame nende traditsioone*”. See ühendab mineviku ja oleviku, tugevdades ideed, et rahvuslik identiteet säilib vastupidavuse ja ühtsuse kaudu.

Seega ei täiusta retoorilised vahendid kõnesid lihtsalt stiililiselt; neil on oluline roll rahvusliku identiteedi kujundamisel, tagades temaatilise järjepidevuse, tugevdades kollektiivset mälu ja mobiliseerides kuulajaid ühise tulevikuvõitluse suunas. Kombineerides selliseid struktuurilisi võtteid nagu parallelism ja emotsionaalselt laetud üleskutsed, loovad Putini esimese ametiaja kõned sidusa ja veenva narratiivi, mis seob mineviku ohvrid tänase patriotismi ja rahvusliku ühtsusega.

3.2 Teine ametiaeg

3.2.1 Teise ametiaja domineeriv teema

Vladimir Putini teise ametiaja domineeriv teema on poliitika. Kuigi identiteet on endiselt oluline teema, muutub poliitika olulisemaks, iseseisvamaks. Poliitiline osa on kõige pikem kahes kõnes, identiteeti käsitlev osa kahes teises.

Teine ametiaeg on täis sõnumeid rahvusvahelisest poliitikast. Siseküsimusi selgesõnaliselt ei mainita, kuigi esimesel ametiajal oli neil oma koht. Sõnumid rahvusvahelisest poliitikast on väga mitmekesised. Need ulatuvad hoiatustest, et Venemaad ähvardavad välisvaenlased, nii terroristid kui ka natsid, kuni riigi kujutamiseni sõbraliku ja avatud riigina, mis püüab saavutada õiglast ja demokraatlikku maailmakorda. Teise ametiaja kõned konstrueerivad Venemaa, tema naabrite ja maailma poliitilise pildi läbi teise maailmasõja prisma.

Poliitika on kõne kõrgeim punkt: see on osa, millesse viivad osad ajaloo ja identiteedist. See tugineb neile, kasutades varem venelastele omistatud ajaloolist suurust ja ainulaadset identiteeti, et edastada valitsuse huve teenivat poliitilist sõnumit. See näitab kõnede paindlikkust, sest Putin kohandab neid kergesti vastavalt praeguse kuulajaskonna vajadustele ja oma huvidele.

3.2.2 Meta

Vladimir Putini teine ametiaeg Venemaa presidendina, mis kestis 7. maist 2004 kuni 7. maini 2008, oli murranguline periood, mida iseloomustas poliitilise võimu kindlustamine, kõrge naftahinna tõttu saavutatud majanduslik õitseng ja enesekindlam välispoliitika.

Riik jätkas nõukogude juurtele rajatud uue-vanema identiteedi edendamist. Võidupüha aastapäeval 2005. aastal korraldati eriliselt rikalikud pidustused, mida ei tehtud eelmisel aastapäeval. Võiduparaadid olid muidugi jätkuvalt iga-aastane asi.

Selle ametiaja jooksul peetud 4 kõnest 3 on suunatud siseauditooriumile ja 1 välismaa publikule. 2005. aastal osalesid juubeli tõttu võidupüha paraadil paljud Euroopa, Lääne ja ka nõukogudejärgsed juhid ja esindajad. Valitsus kasutas võimalust, korraldades läbirääkimisi ja kohtumisi nende külalistega.

Kõne oli sihitud just neile eesmärgiga parandada Venemaa avalikku mainet nende silmis ja luua positiivne meeleolu järgnevak dialogiks. Samal ajal on Venemaa kui sõbraliku ja avatud riigi kujundamine kasulik venelaste ettekujutusele oma kodumaast.

Mis puutub teistesse sõnavõttudesse, siis need jätkavad identiteedi ehitamist, edastades samal ajal poliitilisi sõnumeid.

2007. aastal võtab Putin hirmu õhutava tooni, rääkides umbisikulisest grupist, mis ründab ajalugu ja teotab sõjamälestusmärke.

Tõenäoliselt on see viide Eestile ja pronksiöö sündmustele. Putin ütleb sel aastal, et tänapäeval ei ole ohtusid vähem kui enne teist maailmasõda. Samal ajal jõuab võidupüha kõnedesse esmakordselt Dugini multipoolarsuse ideede peen peegeldus.

Poliitilise osa tähtsus kasvab ja selle toon muutub üha pahaendelisemaks, hoiatades, et maailmas on ähvardav oht ja määratlemata vaenlane, kes ähvardab Venemaad.

Seda muidugi ei ole 2005. aastal, kui kohal on rahvusvahelised külalised.. See toob esile kõnede kohandatavuse. Putin kujundab ja muudab oma kõnet kergesti ümber vastavalt kohalolevale publikule, või teevad seda hoopis kõne tegelikud autorid.

Nii et kui 2005. aastal on põhiohk Venemaa rahvusvahelise kuvandi parandamisel, siis ülejäänud kõned teenivad kodumaist ühendavat ja mobiliseerivat eesmärki. Eesmärk on koondada venelased oma juhi ümber, tekitades ühtsust ohutunde kaudu, edendades samal ajal rahvuslikku uhkust ja Venemaa suurust, et jätkuvalt tugevdada uut identiteeti.

Kokkuvõttes pani teine ametiaeg aluse Venemaa kui revanšistliku võimule, millel on püsivad tagajärjed nii tema kodanikele kui ka maailmaareenil. Kõned peegeldavad Putini ambitsiooni ühendada kõik venelased enda ümber, anda neile uus identiteet ja esitada väljakutse välisvaenlastele.

3.2.3 Meso

Putini kõned tema teisel ametiajal järgivad teadlikku ja korduvat struktuuri, mis on tavaliselt jagatud kindlatele retoorilistele eesmärkidele vastavateks temaatilisteks segmentideks. Need segmentid esinevad järjepidevalt aastatel 2004-2007, kuigi nende rõhuasetus ja pikkus varieeruvad sõltuvalt kontekstist. Struktuur, mis algab piduliku sissejuhatusiga, läheb ajaloo

ja identiteedi juurde, et seejärel minna edasi poliitikasse ja lõpetada pidulike õnnitlustega, jääb praktiliselt muutumatuks.

Kuigi pärast poliitikat ja enne kokkuvõtet võib olla veel üks lühike sõnum Venemaa identiteedi kohta, on üldiselt poliitika kõne viimane oluline osa. See ei eelne kunagi ajaloo või identiteedi teemadele, mis näitab loogilist struktuuri ja seda, kuidas need osad üksteist täiendavad.

2007. aastal on pidulik osa ebatavaliselt pikk. Meie analüüs näitab, et selle ajendiks oli eesmärk kujundada Putin ja seejärel valitsus kui veteranidest hooliv ja neid väärtustav üksus. Veteranide ülistamine ja veteranidest hoolimise kuvandi loomine, kuigi nende elutingimused on sageli endiselt kehvad, on Venemaa sisepropaganda oluliseks osaks. Selle vajalikkust võib selgitada eelseivate parlamendivalimistega, kus valitsev partei pidi lisaks Putini maineta uue presidendikandidaadi Medvedevi võidu tagamisele kindlustama ka enamuse.

Ajalooline osa jätkab sama mustrit, jutustades nõukogude teekonnast raskustest võidukäiguni. See annab emotsionaalse ja moraalse aluse, ühendades publikut ühise, austusväärse mineviku ümber ja pannes aluse järgnevatele teemadele.

Identiteedi loomine jääb iga kõne oluliseks osaks. See ühendab sõja pärandi tänapäeva Venemaa identiteediga, rõhutades ühtsust, kohustust ja tugevust, rõhutades põlvkondade järjepidevust ja rahvuslikku uhkust. See mobiliseerib kuulajaid, kujundades mineviku kui tänapäeva Venemaa lahutamatu osa, tekitades kollektiivse vastutustunde.

Poliitilised sõnumid on kohandatud publikule. See kajastab nii kaasaegseid probleeme kui ka valitsuse poliitilisi püüdlusi. Putin kasutab võidupüha ja seda ümbritsevat müütilist ajalugu poliitiliste sõnumite veenvaks edastamiseks.

Mesotasandil on Putini teise ametiaja kõned strateegiliselt korraldatud, et luua emotsionaalset resonantsi, edendada rahvuslikku ühtsust ja edendada poliitilisi eesmärke. Tseremoniaalne raamistik tagab järjepidevuse, ajalooline mälu ja identiteet loovad moraalse aluse ning poliitilised sõnumid kasutavad seda poliitika edendamiseks.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kõnede struktuur ja sisu peegeldavad Putini eesmärke aastatel 2004-2008: võimu kindlustamine, uhkuse taastamine ja Venemaa globaalse positsiooni kinnitamine ajaloolise legitiimsuse kaudu. Tulemuseks on sidus, veenev narratiiv, mis

inspireerib ja mobiliseerib, mis on loodud nii, et see kõnetab erinevaid Venemaa ja vajaduse korral ka rahvusvahelisi kuulajaskondi.

2005. aasta kõne on eriti pikk, sest kohal on eriline rahvusvaheline publik, see tagab neile loodud suure poliitilise sõnumi. Muidu näeme võrreldes esimese ametiajaga selget kasvutrendi. Nagu öeldud, suureneb kõige rohkem poliitiline osa.

3.2.4 Makro

Vladimir Putini teise ametiaja kõnedes on säilinud suur sidusus, läbimõeldud struktuur ja teemade loogiline areng, kuid võrreldes esimese ametiajaga on neis näha olulisi muutusi. Kui esimese ametiaja alguses oli põhirõhk rahvusliku identiteedi kujundamisel suure isamaasõja mälestuse kaudu, siis teisel ametiajal muutub see teema veelgi poliitilisemaks, muutudes mitte ainult riigisiseseks mobilisatsiooniks, vaid ka rahvusvaheliseks sõnumiks. Lisaks näitavad teise ametiaja kõned keerukamat progressioonide süsteemi, milles loogilised, ajalised ja ruumilised elemendid on põimitud ühtseks struktuuriks, mis suurendab retoorilist mõju.

Kõik teise ametiaja kõned säilitavad kõrge **sidususe** taseme, mille aluseks on keskne poliitiline tegevuskava, millesse on sujuvalt integreeritud suure isamaasõja mälestus. Kui esimesel ametiajal tugevdas sõjamälestus rahvuslikku identiteeti, siis teisel ametiajal muutub see poliitilise argumentatsiooni vahendiks, mis on üha enam seotud kaasaegsete probleemide, rahvusliku ühtsuse ja välispoliitikaga. Sidusust tugevdab kõigis kõnedes esinev struktureeritud formaat, mis koosneb pidulikust sissejuhatusest, ajaloolisest mõtisklusest, identiteeti kujundavast osast ja poliitilisest sõnumist. See raamistik tagab loogilise ülemineku minevikusündmustest nende tänapäevase tõlgendamiseni, kujundades narratiivi, mis seob ajaloolise mälu Venemaa oleviku ja tulevikuga.

Teise ametiaja **progressioonid** jäävad sarnaseks esimese ametiaja omaga, kuid seda arendatakse täiendavalt. Loogiline progressioon, mis on juhtiv, struktureerib kõne nii, et kõigepealt esitatakse tees rahva kangelaslikkusest, seejärel selle tähendus tänapäeva Venemaale ning finaalis esitatakse üleskutse mäletamisele ja ühtsusele. Oluliseks jääb ka ruumiline progressioon: kõigepealt räägitakse sõja kangelastest ehk sõduritest, seejärel laieneb kõne kogu rahva kuvandile ja seejärel käsitletakse võidu rahvusvahelist tähtsust.

Ajaline progressioon väljendub järjestikuses üleminekus minevikust olevikku ja tulevikku - sõjasündmuste kirjeldusest tänapäevani ja järeldustes ajaloolise tõe kaitsmise vajaduse kohta.

Vaatamata üldisele struktuurilisele stabiilsusele, on teises ametiajas näha rõhuasetuste nihkeid, mis mõjutavad progressioonide olemust. Aastal 2004 on esikohal võitlus rahvusvahelise terrorismi vastu, sidudes sõdurite kangelaslikkuse Teises maailmasõjas Venemaa tänapäevase võitlusega globaalsete ohtude vastu. 2005. aastal, kui paraadil osalevad välisriikide juhid, võtab kõne rahvusvahelisema tooni, rõhutades liitlaste panust ja koostöövajadust. 2006. aastal süveneb emotsionaalne intensiivsus, rõhutades rohkem sõjamälestuse püha iseloomu. Aastaks 2007 ilmneb revisionistlik retoorika, mis kasutab ajaloolist mälu Lääne poliitika kritiseerimiseks. Need nihked näitavad, et kuigi arengud järgivad üldist mustrit, kohanduvad nad ka vastavalt poliitilisele kontekstile ja sihtrühmale.

Kui võrrelda teist ametiaega esimesega, siis on ilmne, et kuigi üldine struktuur ja põhiprogressioonid jäävad samaks, muutuvad nende funktsioon ja sidususe tase märgatavalt. Teise ametiaja jooksul võetakse kasutusele tugevam poliitiline narratiiv, minnes rahvusliku identiteedi loomiselt sõjamälu kaudu üle ajaloolise mälu kasutamisele välispoliitilise diskursuse vahendina.

Teine oluline erinevus on kõrgendatud emotsionaalne intensiivsus. Kui esimese ametiaja varasemad kõned keskendusid veteranide austamisele ja kangelaslikkuse tähistamisele, siis teisel ametiajal kujutatakse sõjamälu kui venelaste kujundavat püha kohustust. See muutus on eriti ilmne aastatel 2006-2007, kus sõda ei käsitleta mitte ainult ajaloolise sündmuse, vaid Venemaa rahvusliku identiteedi määratleva elemendina.

Seega säilitavad teise ametiaja kõned esimese ametiaja põhistruktuuri ja progressioonid, kuid omandavad järk-järgult tugevama poliitilise iseloomu. Sidusus püsib kõrgel tasemel tänu korduvatele teemadele, loogilistele üleminekutele ja retoorilistele vahenditele.

Teise ametiaja lõpuks suureneb aga märgatavalt poliitilise diskursuse emotsionaalsus ja keerukus, mis viitab rõhuasetuse muutusele Putini avalikus retoorikas. Kui esimesel ametiajal oli peamine ülesanne rahvusliku identiteedi kujundamine sõja mälestuse kaudu, siis teisel ametiajal kasutatakse seda mälestust üha enam poliitiliseks mobiliseerimiseks nii riigisiselt kui ka rahvusvaheliselt.

3.2.5 Mikro

Erinevalt esimesest ametiajast, kus rahvuslik identiteet jäi domineerivaks teemaks, on Putini teisel ametiajal keskendunud poliitilisele tegevuskavale. See toob kaasa retoorilise tööriistakomplekti muutumise: kui esimesel ametiajal olid keskseteks tehnikateks anafoorid, gradatsioonid ja emotsionaalsed üleskutsed, siis teisel ametiajal muutub retoorika keerulisemaks, ilmnevad jäigemate argumentide, antagonistliku vastandamise ja otseste poliitiliste sõnumite elemendid.

Kõigis teise ametiaja kõnedes kasutatakse aktiivselt **anafoore**. See mitte ainult ei rõhuta ajaloolise mälu keskset ideed, vaid viib ka poliitilise järelduseni, et selle moonutamine on lubamatu.

Teises ametiajas on antiteeside kasutamine märkimisväärselt tugevnenud. Kui esimeses ametiajas kasutati antiteese sagedamini sõja dramaatilise rõhutamiseks, siis teises ametiajas muutuvad need poliitilise võitluse vahendiks.. Näiteks esinevad Putini kõnedes sellised vastandused nagu „*tõde versus valed*”, „*mälu versus unustus*”, „*vabastajad versus need, kes reedavad ajalugu.*” Sellised konstruktsioonid loovad binaarse koordinaatide süsteemi, milles Venemaa esineb ajaloolise tõe kaitsjana ja Lääs kui jõud, kes püüab seda moonutada.

Gradatsioon jääb oluliseks retooriliseks vahendiks, kuid selle kasutamine teises ametiajas muutub sihipärasemaks. Kui varem kasutati seda emotsionaalse intensiivsuse loomiseks, siis nüüd omandab see poliitilise funktsiooni. Seega ei ole gradatsioon mitte ainult emotsionaalse mõju vahend, vaid ka loogiline argument, mis näitab väidetavalt vältimatuid negatiivseid tagajärgi.

Teise ametiaja puhul kasutatakse intensiivselt kollektiivsele mälule apelleerimist. Erinevalt esimesest ametiajast, kus mälu sõjast kujunes peamiselt konkreetsete kangelaslikkuse näidete kaudu, on teises ametiajas see mälu seotud praeguste poliitiliste väljakutsetega.

Retooriliste võtete arengus võib teises ametiajas eristada mitmeid etappe. Selle alguses (2004-2005) on retoorikas veel palju esimese ametiaja tunnuseid: põhirõhk on mälestusel, identiteedil ja põlvkondlikul järjepidevusel. Kuid 2005. aastaks, kui aastapäeva paraadile kutsutakse välisriikide liidrid, ilmneb tugevam rahvusvaheline retoorika, mis rõhutab liitlaste rolli võidus ja kutsub üles koostööle. Sel ajal kasutatakse aktiivselt kaasava ühtsuse tehnikaid, näiteks liitlaste **loendamist** ning tänu väljendamist neile.

Pärast 2006. aastat muutub retoorika karmimaks, antiteeside ja vastanduste arv suureneb. 2007. aastal muutub ajaloo võltsimise teema üheks võtmeteemaks, mis toob kaasa uute retooriliste konstruktsioonide tekkimise: antagonism suureneb, sõda ei esitata mitte ainult minevikuna, vaid ka tegeliku poliitilise vahendina. Tekib uus argumentatsioonimuster: kõigepealt mainitakse nõukogude rahva kangelaslikkust, seejärel seda, kuidas tänapäeva maailm väidetavalt püüab neid sündmusi moonutada, ja lõpuks üleskutse kaitsta ajaloolist tõe. See muster muutub iseloomulikuks kõigile järgnevatele aastatele.

Seega ei mängi retoorilised vahendid teises ametiajas mitte ainult kuulajate mõjutamise vahendi rolli, vaid muutuvad ka poliitilise diskursuse osaks. Kui esimesel ametiajal oli nende peamine eesmärk identiteedi ja rahvusliku mälu kujundamine, siis teisel ametiajal kasutatakse neid vahendina võitluses ajaloo tõlgendamise ja Venemaa rahvusvahelise positsioneerimise eest. See muudab kõned jäigemaks, struktureeritumaks ja poliitiliselt laetudeks.

3.3 Kolmas ametiaeg

3.3.1 Kolmanda ametiaja domineeriv teema

Domineerivaks teemaks on taaskord poliitika. Tähelepanu keskmes on rahvusvaheline poliitika, kuid samal ajal tõusevad võrreldes eelmise ametiajaga rohkem esile siseasjad.

Putin esitab Venemaa imperialistlike ambitsioonide õigustuse. Alates 2012. aasta algusest hakkab ta avalikkust veenma, et Venemaa on valmis kaitsma oma huve ja tal on selleks „*erakordne moraalne õigus*“, mis tuleneb teise maailmasõja võitmisest.

Samal ajal jätkab ta venelastele hirmutamist, tehes publikule kindlaks, et riiki ähvardavad sellised ohud nagu äärmuslus, terrorism ja taaselustunud natsism. Selle hirmu õhutamise eesmärgiks on venelaste ühendamine juhtkonna ümber. Kõned omandavad ka militaristliku iseloomu, sest Putin ülistab kaasaegseid vene sõdureid kui kangelasi ja räägib vajadusest tugevdada sõjaväge.

Välispoliitiliselt rõhutab Putin, et Venemaa tahab tugevdada rahvusvahelist koostööd, ehitada õiglasemat ja turvalisemat maailma, mis on ühinenud ühiste ohtude, näiteks terrorismi vastu. See on kooskõlas eelmistes ametiajades esitatud narratiiviga, kuigi nüüd palju vähem usutav.

Seega on üldine rõhuasetus Venemaa kui maailma liidri kehtestamisel, kes püüab muuta meie planeeti paremaks kohaks, ning samas veenmisel, et Venemaal on õigus ja vajadus sekkuda teiste riikide asjadesse.

3.3.2 Meta

Vladimir Putini kolmas ametiaeg Venemaa presidendina aastatel 2012-2018 oli muutuste periood, mida iseloomustasid poliitiline konsolideerumine, majanduslikud väljakutsed, sotsiaalsed pinged ja enesekindel välispoliitika.

2014. aastal annekteeris Venemaa Krimmi ja toetas Ukraina idaosas mässulisi, mis ajendas lääneriike kehtestama majandussanktsioone. Need meetmed olid suunatud selliste võtmesektorite vastu nagu rahandus, energeetika ja riigikaitse, piirates Venemaa juurdepääsu rahvusvahelistele turgudele ja süvendades majanduslikku pinget. Lisaks sellele liitus Venemaa Süüria kodusõjaga Bashar Assadi poolel, pakkudes talle toetust ja saates sinna sõdureid.

See kajastub kiidusõnudes, mida antakse kaasaegsele Venemaa sõjaväele kolmanda ametiaja hilisemates kõnedes. Seal seob Putin neid üldiselt armastatud teise maailmasõja sõjakangelastega, nii väljendades neile sel viisil tänu kui ka parandades avalikkuse arvamust neist ja nende tegevusest. Tänuikkuse punkt on oluline, sest valitsus püüdis hoida sõjaväe osalust Ukrainas ja Süürias saladuses, eitades nende kohalolekut Ida-Ukrainas. Putini jaoks on see viis kuidas nende kangelaslikkust tunnustada ja moraali tõsta.

Lisaks tänapäeva Venemaa sõdurite sidumisele nõukogude sõduritega räägib Putin taaskord terrorismiohust, viidates ISISele, ja neonatsismist, viidates nii Ukrainale kui ka Läänele, keda Venemaa propaganda raamistab Hitleri järeltulijateks. See aitab veelgi enam õigustada Venemaa imperialistlikke ambitsioone ja sekkumist välisasjadesse.

Suhted Läänega halvenesid veelgi seoses väidetega Venemaa sekkumise kohta USA presidendivalimistesse 2016. aastal ja Skripali mürgitusega 2018. aastal Ühendkuningriigis. Vastuseks süvendas Venemaa Lääne surve tasakaalustamiseks sidemeid Hiina ja teiste kolmanda maailma riikidega.

Seda on näha juba 2015. aastal, kui India ja Hiina juhid osalevad paraadil ning Putin toob neid välja, kui räägib Venemaa sõjas osalenud liitlastest, tänades nende riike osalemise eest.

Oluline on, et Hiina väed osalesid võidupüha paraadil esimest korda. 2015. aasta pöördumine oli kohandatud neile väliskülalistele ja nendega peetud kõnelused toimusid Venemaal vahetult pärast võidupüha tähistamist.

Taas kasutati aastapäeva diplomaatilistel eesmärkidel, kuigi kohalolijate nimekiri muutus. Teised kõned sisaldasid küll ka sõnumeid välisasjadest, kuid need olid suunatud pigem venelastele kui rahvusvahelistele külalistele.

Kogu ametiaja jooksul propageeris Putin ideed Venemaast kui globaalsest jõust, mille staatus põhineb tema ajaloolisel ja kultuurilisel ainulaadsusel. See visioon õigustas enesekindlat välispoliitikat ja kogus kodumaist toetust.

Putin püüdis selle ametiaja jooksul agressiivset välispoliitikat, kinnitades Venemaa mõju, samal ajal pingestades sidemeid Läänega. Kõnedes, eriti 2015. aastal, kajastub see nihe, kuigi Putin rõhutab, et ta oleks endiselt avatud koostööle õiglastel tingimustel, st kui talle antakse seda, mis talle meeldib.

Kõnedes kujundab ta, kuidas venelased peaksid oma riiki maailmaareenil nägema ja mida nad peaksid tundma seoses sellega, kes nad on, mis nende riik on ja mida ta peab tegema. Võidupüha on aluseks kõigile neile sõnumitele, mis ulatuvad identiteediküsimustest välispoliitikani.

3.3.3 Meso

Putini võidupüha kõned tema kolmanda ametiaja jooksul järgivad järjekindlalt struktureeritud raamistikku, ühendades tseremoniaalse traditsiooni ja temaatilise sügavuse, et luua sidus narratiiv. Tüüpiline ülesehitus hõlmab järgmisi segmente, kuigi nende järjekord, pikkus ja rõhuasetus varieeruvad aastate lõikes.

Tuttav struktuur jääb kõikides kõnedes püsima. Aastapäevakõnede puhul ilmneb ka korduv muster. Nagu 2005. aastal, on ka 2015. aasta kõne kohandatud vastavalt kohalviibiva rahvusvahelise publiku vajadustele.

Kolmanda ametiaja jooksul kerkib esile uus, eraldi teema - eulogia ehk tänusõnad veteranidele. Seda võiks liigitada piduliku kõne osaks, kuid see muutub piisavalt selgelt eristuvaks ja korduvaks, et õigustada omaette nime. Nagu teise ametiaja puhul öeldi, on

veteranide eest hoolitsemise näitamine oluline Venemaa poliitilise kuvandi jaoks sisemisel tasandil.

Toimub muutus ajaloolises mälus, sest Putin püüab rõhutada Venemaa erakordset rolli, rõhutades, et ta tegi kõige rohkem, rohkem kui keegi teine, ja vabastas Euroopa natsismist. Ajaloo mainimised muutuvad kallutatumaks. Püha kasutatakse pidevalt selleks, et edendada identiteeti, mille keskmes on võit Teises maailmasõjas ja sellest tuletatud identiteet on jätkuvalt silmapaistev teema.

Taaskord rõhutab Putin püha suurt kohanemisvõimet, kohandades sõnumit 2015. aastal vastavale publikule, kui kohale kutsutakse rahvusvahelisi külalisi. Kuna külaliste nimekiri muutub lühemaks, võimaldab see tal otse mitmele riigile kiitust anda, pühendades osa kõnest sellele, et rõhutada, et India ja Hiina osalesid Teises maailmasõjas. Neid ei ole varem mainitud, kuid kuna nad on nüüd osa väikesest Vene liitlaste nimekrijast, siis väärivad nad isiklikku väljaütlemist.

Mesotasandil on Putini kolmanda ametiaja võidupüha kõned strateegiliselt kujundatud inspireerimiseks, mobiliseerimiseks ja legitimeerimiseks. Järjepidev raamistik tagab järjepidevuse, samas kui kohandused kajastavad nii kohalolevat publikut kui ka Venemaa ees seisvaid väljakutseid.

Ajalooline mälu ja identiteet moodustavad emotsionaalse tuuma, mis ühendab publikut, samas kui poliitiline sõnumi edastamine kasutab seda alust Venemaa ülemaailmse rolli ja erandlike õiguste kinnitamiseks. Tulemuseks on dünaamiline ja veenev narratiiv, mis kasutab pärandit ambitsioonide õigustamiseks, mis leiab vastukaja nii kodumaise kui ka rahvusvahelise publiku seas.

Esialgul kohtame eelmise ametiajaga võrreldes langust, kuid pärast 2015. aastat jätkub kõnede kiire kasv. Kõik tavapärased teemad ja ka poliitilised sõnumid on endiselt olemas. Vähenemist võib tõenäoliselt seostada sellega, et Putin võttis pärast 2012. aastal võimule naasmist ja uue administratsiooni ülesehitamist tööle uue kõnekirjutaja, ning suurenemist veelgi suurema sooviga kasutada pühi propagandavahendina. 2015. aasta järgib 2005. aasta mustrit, sest kõne on eriti mahukas, kuna on vaja rahuldada väliskülalisi.

3.3.4 Makro

Kolmanda ametiaja kõnede makrotasandil on võrreldes eelmiste perioodidega toimunud teatud muutused. Tekstide üldine sidusus on endiselt suur, kuid nende struktuuris ilmnevad uued elemendid, eelkõige 2015. aastal esmakordselt kasutusele võetud vaikuseminut. Selle ilmumine muudab kõne dünaamikat, luues enne kulminatsiooni loomuliku pausi. See mitte ainult ei suurenda emotsionaalset mõju, vaid jagab kõne ka struktuuriliselt kaheks peamiseks osaks: enne vaikuseminutit (ajalooline ekskursion ja sõja mälestus) ja pärast vaikuseminutit (poliitilised sõnumid ja üleskutsed tulevikku).

Makrotasandil avaldub kolmanda osa **domineeriv teema** - poliitiline tegevuskava - läbi loogilise progressiooni intensiivistamise, mis seob sõja mälestuse kaasaegsete väljakutsetega. Ajaloolisi sündmusi kasutatakse argumentidena ühiskonna mobiliseerimiseks ja välispoliitiliste otsuste õigustamiseks. Vaikiminuti sissejuhatus struktureerib kõnet, luues emotsionaalse vahe mälestusosa ja poliitilise sõnumi vahele, muutes ülemineku tegelikule päevakorraale kaalukamaks.

Kolmandas ametiajas säilitavad **progressioonid** oma ettearvatavuse, kuid muutuvad nähtavaks. Loogiline progressioon - liikumine ajaloolistelt sündmustelt nende kaasaegse peegelduse juurde - mängib jätkuvalt kesket rolli. Ruumiline progressioon (konkreetsetest sõjasangaritest rahvuse ja maailma kui terviku suunas) jääb samuti alles, kuid rõhutab nüüd veelgi enam Venemaa ühtsust ja tema ajaloolist missiooni. Ajaline progressioon muutub struktureeritumaks: minevik esitatakse kui oleviku õppetundide allikas ja olevik kui hetk, kus pannakse paika otsused tulevikuks. Mälestamiseks võetud minutilise vaikusega muudetakse see üleminek eriti nähtavaks, sest see loob sümboolse vahe mineviku üle mõtisklemise ja aktiivse üleskutse tegutsemiseks olevikus.

Erinevused kolmanda ametiaja sees väljenduvad kõnede poliitilise aspekti süvenemises. Kui aastatel 2012-2014 keskendutakse endiselt ajaloolisele mälule ja rahvuslikule uhkusele, siis alates 2015. aastast puudutatakse üha enam välispoliitika, ajaloo revideerimise ja geopoliitiliste võitluste teemasid. Eriti märgatav on see 2015. ja 2016. aastal, kui kõnes hakkab kõlama jäigem keelekasutus ajaloolise tõe kaitsmise ja Venemaa rolli kohta maailma stabiilsuses. 2017. aastal nihkub fookus veelgi enam rahvusvahelisele päevakorraale ning sõja mälestusest saab mitte ainult riiklik, vaid ka globaalne argument Venemaa kaasaegse välispoliitika kasuks.

Teise ja kolmanda ametiaegade võrdlemisel võib täheldada nii **sarnasusi** kui ka olulisi **erinevusi**. Mõlemad ametiajad säilitavad tekstide suure sidususe, ettearvatava struktuuri ja progressioonide arengu. Kolmanda ametiaja puhul muutuvad aga arengud selgemaks, eriti loogiline ja ajaline areng, mida võimendab vaikushetke sisseviimine. Lisaks muutub sõja mälestus kolmandas ametiajas mitte ainult rahvusliku identiteedi kujundamise vahendiks (nagu see oli teises ametiajas), vaid välispoliitilise diskursuse otseseks elemendiks, mis kajastub sagedastes viidetes rahvusvahelisele publikule ja ajaloo kasutamises argumendina globaalsetes vaidlustes.

Seega on kolmanda ametiaja makrotasandil näha nii järjepidevust eelmiste perioodidega kui ka olulisi uuendusi, eelkõige vaikuseminuti tekkimist ja poliitilise retoorika tugevnemist, mis muudab need kõned Venemaa rahvusvahelise ja sisepoliitika kontekstis veelgi instrumentaalsemaks.

3.3.5 Mikro

Kolmanda ametiaja kõnede retoorilist korraldust iseloomustab suur struktuuriline läbitöötatus ja järjepidevus. Mikrotasandil täidavad retoorilised vahendid mitmeid funktsioone: nad loovad teksti sidusust, suurendavad emotsionaalset mõju, aitavad kaasa progresseerumise arengule ja kinnitavad kolmanda ametiaja domineerivat teemat - poliitilist tegevuskava. Erinevalt teisest ametiajast, kus ajaloolise mälu rõhutamine oli välispoliitilise diskursuse vahend, muutub retoorika kolmandas ametiajas veelgi militariseeritumaks ja mobiliseeritumaks.

Üks kõige sagedamini kasutatavatest tehnikatest on anafoorid; järjestikused pöördumised ei loo mitte ainult pidulikku õhkkonda, vaid ka sujuvat sissejuhatust kõne põhiteemale. Olulist rolli mängivad ka **parallelismid**, mis rõhutavad kõnedes põlvkondade järjepidevust ja tugevdavad kõne mobiliseerivat mõju.

Olulist rolli mängivad siiani antiteesid: „*Suur Isamaasõda on muutunud ajalooks, kuid teie julgus, võime armastada ja kaitsta oma kodumaad ei kao kunagi minevikku, jääb teie lastele, lastelastele ja lapselastele moraali, patriotismi ja kohustuse mõõdupuuks.*” See kontrast rõhutab mitte ainult esivanemate kangelaslikkust, vaid ka kaasaegse põlvkonna järeleandmatust. Sarnaseid konstruktsioone kasutatakse poliitiliste argumentide

ülesehitamiseks, näiteks „ajalooline tõde” kontseptist rääkides positsioneerib Putin endast kui liidrit, kes seisab selle tõe eest, samas kui mujal maailmas seda ei tehta.

Eriline koht on paraenesis (retoorilise hoiatuse) tehnikal, mis seob sõja mälestuse kaasaegsete väljakutsetega. See vahend loob pideva ohu tunde, mis aitab õigustada Venemaa välispoliitilisi ja sõjalisi samme. Samamoodi kasutatakse antanagoget: Putin räägib kõigepealt sõja tragöödiast ja seejärel nihutab teema võidu triumfile ja ühtsuse vajadusele olevikus. See üleminek suurendab dramaatilist efekti ja viib publiku õigesse emotsionaalsesse seisundisse.

Samuti ei tohiks alahinnata metafooride rolli. Kolmandas ametiajas on neil sageli sõjaline või püha iseloom. Nad aitavad luua võimsa sümboolse kujundi. Lisaks kasutatakse aktiivselt ülistust, eriti veteranide ja kaasaegse armee puhul. See tehnika mitte ainult ei tugevda rahvuslikku identiteeti, vaid loob ka sideme mineviku ja oleviku vahel.

Kui me võrdleme teist ja kolmandat ametiaega, saame tuvastada mitmeid olulisi erinevusi. Teisel ametiajal oli ajalooline mälu Venemaa rahvusvahelise positsioneerimise vahendiks ja kõned rõhutasid võitlust ajaloo võltsimise vastu. Kolmandal ametiajal on sama teema säilinud, kuid retoorika võtab veelgi militariseerituma ja mobiliseerivama iseloomu. Vaikiminuti kehtestamisest saab oluline element, mis struktureerib kõnet ja suurendab selle emotsionaalset intensiivsust. Lisaks sellele iseloomustab kolmandat ametiaega suur hulk viiteid tänapäeva reaalsusele, näiteks terrorismivastasele võitlusele, mis väljendub ka *paraenesis* ja analoogiate tugevdamises mineviku ja oleviku vahel.

Seega täidavad retoorilised vahendid kolmandas ametiajas korraga mitut ülesannet: nad tugevdavad teksti sidusust, rõhutavad poliitilise päevakorra domineerivat teemat, mobiliseerivad publikut ja loovad põlvkondliku järjepidevuse tunde. Nende kasutamine muutub veelgi strateegilisemaks kui teises ametiajas, rõhutades Putini retoorika arengut jäigemana ja sihipärasema poliitilise mõju suunas.

3.4 Neljas ametiaeg (2018-2021, enne sõda)

3.4.1 Edasise ametiaegade jaotuse seletus:

Esialgu püüdsime oma analüüsi jagada osadeks, mis peegeldavad Putini ametiaega presidendina. See lähenemisviis toimis mingil määral, sest kõned olid iga ametiaja jooksul piisavalt sarnased, et võimaldada üldistusi, tuues samas esile olulisi muutusi.

Kuid sõja puhkemisega on retoorika muutus liiga drastiline, et võimaldada täpseid üldistusi kogu ametiaja kohta, mis hõlmaksid nii sõjaeelseid kui ka sõjajärgseid kõnesid. Võttes seda arvesse, samuti asjaolu, et 5. ametiaeg sisaldab kirjutamise ajal ainult ühte kõnet, otsustasime selle asemel jagada 4. ja 5. ametiaegade kõned kahte kategooriasse: enne ja pärast sõja algust.

Nii saame paremini kirjeldada üldisi mustreid, nagu need ilmnevad, ja tuua esile retoorika radikaalse muutuse, mis toimub pärast sõja väljakuulutamist.

3.4.2 Selle perioodi domineeriv teema

Nelja sõjaeelse aasta domineerivaks teemaks on taas poliitika. Putin säilitab traditsiooni, mille kohaselt edastab neis iga-aastastes pöördumistes välispoliitilisi sõnumeid, tegeledes hirmu õhutamise ja pöörates mõningast tähelepanu siseküsimustele.

Ta kinnitab jätkuvalt, et Venemaa on avatud koostööle võrdsetel alustel ning püüdleb julgeoleku, rahu ja ühtsuse poole globaalsete ohtude vastu. Ohud on määratletud järgmiselt: äärmuslus, terrorism, neonatsism. Mis puutub hirmu, siis näeb ta, et püütakse ümber kirjutada ajalugu ja ülistada natsismi, öeldes isegi, et mõned natsid elasid Teise maailmasõja üle, kes tõusevad nüüd oma järgijatega üles.

Samal ajal hoiatab ta selliste ohtude eest nagu rassilise ja rahvusliku üleoleku ideed ning agressiivne natsionalism, väites, et ta on multietnilise, multireligioosse ja paljurahvuselise Venemaa eest ja teisiti mõtlemine on vastuvõetamatu.

Lisaks sellele ülistab Putin Venemaa sõdureid, väljendades neile tänu ja võrreldes neid taaskord teise maailmasõja Nõukogude sõduritega, keda rahvas peab kangelasteks. Ta räägib vajadusest tugevdada Venemaa sõjalist jõudu, mis näib olevat aimdus sellest, kuhu ta tahab minna.

3.4.3 Meta

Vladimir Putini neljas ametiaeg Venemaa presidendina, 2018-2021, oli määrav periood, mida iseloomustasid süvenev autoritaarsus, majanduslikud raskused, sotsiaalsed pinged ning agressiivne välispoliitika.

Maailma tasandil jätkas Venemaa sekkumist Ukrainas ja Süürias ning läänevastase poliitika ajamist, otsides liite kõigi nendega, kes on valmis läänele vastu seisma. Nii sõjaväelastele antud hinnangud kui ka vihjed Dugini multipolaarsuse ideoloogiale ja vanade nõukogude narratiivide taaskasutamine peegeldavad Venemaa ideoloogilist ja poliitilist suunda. Putin sukeldub sügavamale ajalukku, sellest räägime allpool Meso tasandil.

Nagu iga teist riiki, tabas ka Venemaad koronaviiruse pandeemia ja 2021. aastal kiidab Putin selgesõnaliselt Teise maailmasõja meditsiinitöötajate kangelaslikkust, mis näib olevat tema viis avaldada austust tänapäeva arstidele ja teatada avalikkusele, et nad väärivad austust. See toob esile püha kohandatavuse poliitiliste eesmärkide vahendina. Teine tähelepanuväärne fakt on see, et 2021. aasta kevadel toimusid Ukraina piiril sõjalised õppused, ilmselt järgmise sõja ettevalmistamiseks. Loomulikult kiitis Putin selle aasta paraadil Vene sõdureid ning üldiselt oli tal välispoliitilistes küsimustes agressiivne toon.

Kokkuvõttes kasutab Putin jätkuvalt kõnesid Venemaa välispoliitika kohta sõnumite edastamiseks, hirmutamise taktika abil enda jaoks toetuse kogumiseks ning avalikkuse arvamuse kujundamiseks olulistes küsimustes. Eesmärk on luua positiivne pilt Venemaast kui sõbralikust ja avatud, kuid vaenlastest ümbritsetud riigist, mida asustab erakordne, suur ja etniliselt mitmekesine rahvas. Ta kinnitab Venemaa valmisolekut kaitsta neid, keda ta peab oma rahvaks ja valmisolekut tegutseda riiklike huvide tagamiseks, õigustades oma poliitikat avalikkuse silmis.

3.4.4 Meso

Putini võidupüha kõned aastatel 2018-2021 järgivad järjepidevat struktuurilist raamistikku, mis on tavaliselt jagatud erinevateks temaatilisteks segmentideks, mis teenivad konkreetseid retoorilisi eesmärke.

Need segmendid esinevad kõigis neljas kõnes, kuigi nende pikkus ja rõhuasetus varieeruvad sõltuvalt aastast. Tüüpiline struktuur sisaldab kõiki tavapäraseid osi, mis on varemgi esinenud.

Kõne keskel välja kuulutatud rituaalne vaikuseminut toimib barjäärina, mis jagab suure osa, andes kuulajatele pausi. See on alates 2015. aastast püsiv ja seda kasutatakse jätkuvalt, sest kõned kasvavad, olles algusaastatest, näiteks 2000. ja 2021. aastast, rohkem kui kahekordistunud.

Mesotasandil on Putini võidupüha kõned aastatel 2018-2021 kujundatud kolme peamise eesmärgi saavutamiseks:

Innustada rahvuslikku uhkust: Ajaloolise mälu ja identiteedi kujunemise koostoimimine tekitab ühise saavutustunde ja vastupidavuse.

Legitimeerida poliitilisi seisukohti: Poliitilised sõnumid omandavad autoriteeti, kui kaasaegne poliitika juurdub austusväärset minevikus.

Mobiliseerida toetust: Ühtlane struktuur, kaasav keelekasutus ja emotsionaalsed kulminatsioonid koondavad publikut Putini juhtimise ja Venemaa ülemaailmse rolli ümber.

Nagu alati, on 2020. aasta juubeliaastal väliskülalised, kuid selge erinevus on see, et aadressi ei kohandata neile. Seda võib seletada suhteliselt nõrga väliskülaliste nimekirjaga, mis on tingitud nii Venemaa kasvavast poliitilisest isolatsioonist kui ka COVID-19 pandeemiast. Seega on selle perioodi kõned ühtlasemad kui teisel või kolmandal ametiajal.

Huvitaval kombel saab ajalooline osa tähtsamaks, muutudes üsna suureks. See on suurim kahes hilisemas, 2020. ja 2021. aasta kõnes ning üsna märkimisväärne 2018. ja 2019. aastal. See näib kajastavat Putini isiklikku kasvavat huvi ajaloo kui tähenduse ja legitiimsuse allika vastu. Nt 2021. aastal avaldas Putin oma pseudohistorilised kirjutised pealkirjaga „Venelaste ja ukrainlaste ajaloolisest ühtsusest.“, mis samuti vihjab sellele.

See kasv tähendab, et ta sukeldub veelgi enam nõukogude kangelaslikkuse ja raskuste kirjeldustesse, kuid ammutab ajaloost ka imperialismi õigustust, sest 2021. aastal deklareerib ta peenelt, et Balti riigid olid osa suurest Nõukogude kodumaast.

On näha, et kõnepikkus on tõusuteel. Nüüd on tavaline kõne suurem kui 2015. aasta eriline pöördumine, mis oli suunatud välismaa publikule, 734 vs 772 sõna. Nagu öeldud, on kõned algusega võrreldes rohkem kui kaks korda suuremad. Suhteliselt lühikest 2020. aasta kõnet võib seletada pandeemiaga, suured avalikud pidustused jäeti sel aastal ära.

3.4.5 Makro

Putini neljanda ametiaja jooksul, enne Ukraina sõja algust, säilitas tema võidupüha kõnede makrotasandi struktuur oma põhielemendid, kuid näitas ka märkimisväärseid rõhuasetuste muutusi. Kõned järgisid jätkuvalt struktureeritud ja loogilist arengut, integreerides ajaloolise mälu rahvusliku identiteedi ja poliitilise sõnumi. Võrreldes kolmanda ametiajaga rõhutati neljanda ametiaja kõnedes siiski rohkem Venemaa rolli kaasaegses geopoliitilises korralduses, rõhutades riigi suveräänsust ja tema positsiooni multipolaarses maailmas.

Neljanda ametiaja kõnedes ilmneb stabiilne, kuid muutuv muster. Põhilised temaatilised suundumused jäävad suures osas järjepidevaks, eelkõige loogiliste ja ruumiliste suundumuste kasutamise osas. Loogiline kulgemine tagab, et iga kõne järgib struktureeritud argumente, liikudes ajalooliste sündmuste meenutamisest kaasaegsete geopoliitiliste tegelikkuste juurde. Ruumiline areng on endiselt silmapaistev, kusjuures kõned liiguvad konkreetsetest geograafilistest viidetest - teise maailmasõja lahinguväljadest - laiema arutelu juurde Venemaa praeguse geopoliitilise positsiooni kohta. Kuid erinevalt kolmandast ametiajast, mil kõned rõhutasid ühtsust mälu ja ajaloolise järjepidevuse kaudu, kasutati neljanda ametiaja sõjaeelsetes kõnedes üha enam ajalugu poliitilise vahendina, sidudes mineviku konfliktid Venemaa praeguste väljakutsetega.

Peamine erinevus võrreldes kolmanda ametiajaga on neljanda ametiaja kõnedes suurenenud rahvusvaheline mõõde. Kuigi viited teisele maailmasõjale olid alati olnud tavapärased, keskenduti neljanda ametiaja sõjaeelsetes kõnedes rohkem Venemaa suhetele välisriikide liitlaste ja vastastega. Putini retoorika rõhutas ideed, et Venemaa ei ole mitte ainult Nõukogude võidu õiguspärane pärija, vaid ka ajaloolise tõe kaitsja maailmas, mis püüab seda moonutada. See rõhuasetuse muutus sobis kokku neljanda ametiaja laiema välispoliitilise narratiiviga, mille eesmärk oli kinnitada Venemaa kui globaalse võimu staatust muutavas maailmakorras.

Teine märkimisväärne areng neljanda ametiaja kõnedes on nende struktuuriline areng. Kui varasemad kõned kaldusid vooluma sujuvalt osade vahel, säilitades suure järjepidevuse, siis hilisemates kõnedes võeti kasutusele rohkem selgepiirilisi struktuurielemente. Vaikiminek, mis oli lisatud 2015. aastal, muutus määravaks elemendiks, mis jagas kõne kaheks selgeks segmendiks: mälestuslikuks osaks ja poliitiliseks sõnumiks. See jagunemine tähistas

struktuurilist muutust, muutes kõne varasemate ametiaegade katkematu vooluga võrreldes rohkem segmenteerituks.

Kokkuvõttes säilitasid neljanda ametiaja sõjaeelsed kõned eelnevatel aastatel kehtestatud makrotasandi põhistruktuuri, kuid rõhutatuma poliitilise suunitlusega. Loogiline ja ruumiline progressioon tagasid jätkuvalt sidususe, kuid kõned raamistasid ajaloolise mälu üha enam kaasaegse geopoliitilise positsioneerimise vahendina. Suurenenud tähelepanu Venemaa rahvusvahelisele rollile ja selliste struktuurielementide nagu vaikuseminutite formaliseerimine eristasid neid kõnesid kolmanda ametiaja kõnedest, peegeldades laiemat muutust Kremli sõnumisstrateegias.

3.4.6 Mikro

Putini neljanda ametiaja sõjaeelsetel perioodil säilitasid mikrotasandi retoorilised strateegiad palju kolmanda ametiaja põhielemente, kuid samas toimusid ka olulised rõhuasetuste nihked. Kõige märkimisväärsem järjepidevus kahe perioodi vahel on tugev tuginemine anafoorile, parallelismile ja gradatsioonile - vahenditele, mis struktureerivad kõnesid rütmiliselt, tugevdavad põhisõnumeid ja võimendavad nende emotsionaalset mõju. Need võtted on jätkuvalt kesksel kohal, et tagada sidusus, rõhutada ajaloolist järjepidevust ja tekitada kollektiivset identiteeditunnet. Neljanda ametiaja sõjaeelse perioodi jooksul arenesid siiski teatavad retoorilised elemendid, mis peegeldasid muutusi poliitilises fookuses ja publiku kaasamises.

Üks silmatorkavamaid erinevusi oli selgesõnaliste ajalooliste analoogiate suurenenud kasutamine. Kui kolmanda ametiaja kõned raamistasid kaasaegseid poliitilisi probleeme sageli teise maailmasõja objektiivide kaudu, siis neljanda ametiaja sõjaeelsetes kõnedes eskaleeriti seda võrdlust, tõmmates otsesemaid jooni ajalooliste sündmuste ja Venemaa kaasaegse geopoliitilise positsiooni vahel. Nõukogude Liidu võitu Suures Isamaasõjas käsitleti üha enam kui pretsedenti tänapäeva Venemaa rollile maailmaasjades, tugevdades arusaama, et riik on jätkuvalt maailma konflikti määratlevate konfliktide keskmes. See retooriline nihe tõi kaasa rohkem põhjuslikke põhjendusi (*aetiologia*), kus ajaloolisi võitlusi esitati kui tänase poliitilise ja sõjalise hoiaku otseseid põhjendusi.

Teine erinevus oli vaenlase retoorika peen ümberkalibreerimine. Kolmanda ametiaja jooksul sõnastati välisohud üldiselt abstraktsemalt või kaudsemalt, keskendudes ajaloolisele

revisionismile, lääne silmakirjalikkusele ja julgeolekuprobleemidele. Seevastu sõjajärgsetes neljanda ametiaja sõnavõttudes toimus kasvav keeleline polariseerumine, kusjuures Venemaa ja tema vastaste vahel tehti teravamaid eristusi. Vältides endiselt otsest vastasseisu, liigitati kõnedes väliseid jõude üha enam Venemaa huvide vastu aktiivselt tegutsevateks, tugevdades sellega mobiliseerivat mõju kodumaise publiku jaoks.

Vaatamata nendele muutustele jäid teatavad veenmisviisid püsima. Kollektiivse mälu esilekutsumine oli jätkuvalt domineeriv retooriline strateegia, mis tugevdas Venemaa identiteeti ajalooliselt võiduka rahvana. Sarnaselt püsis ka pöördumine emotsionaalse ühtsuse poole kordamise kaudu (nt korduvad üleskutsed „*meie inimesed*,” „*meie sõdurid*,” and „*meie võit*”) kui peamine meetod rahvusliku solidaarsuse edendamiseks. Otsene pöördumine publiku, eriti veteranide ja sõjaväelaste poole jäi Putini retoorika põhitegevuseks, mis teenis poliitilise sõnumi isikustamise ja legitimeerimise eesmärki.

Kuigi sõjajärgset neljanda ametiaja retooriline raamistik jäi struktuuriliselt sarnaseks kolmanda ametiaja omaga, seisnesid peamised erinevused teravamal keskendumisel ajaloolisele õigustusele, globaalsete asjade üha kahetisemas raamistikus ja analoogilise argumentatsiooni tugevamas kasutamises, et positsioneerida Venemaad nii ajaloo kaitsjana kui ka piiramisrõngas olevana globaalse suurvõimuna. Need nihked panid aluse sõjajärgsele retoorilisele eskaleerumisele, mis järgnes 2022. aastal.

3.5 Sõjaaja kõned

3.5.1 Domineeriv teema

Sõjajärgsete kõnede domineerivaks teemaks on sõda ise. Putin mõtiskleb sõja erinevate aspektide üle, esitades oma tegevuse õigustuse, kui ta räägib lääne globalistidest, neonatsidest ja muudest ohtudest, seob olevikku minevikuga, et suurendada sõja populaarsust, ning ülistab sõjas osalevaid sõdureid, et väljendada nii tänu kui ka parandada nende avalikku mainet.

Kõik muud teemad kahanevad tähtsuse poolest, nüüd on kõned täielikult poliitilised, kus vaevalt on ruumi millegi muu jaoks. Putin kinnitab, et sõja toetamine on osa Venemaa identiteedist, sidudes mineviku sõja-aastad tänase sõja-aastaga ja mineviku sõdurid tänase sõduritega.

3.5.2 Meta

See ajastu, mille põhjustas 2022. aasta veebruaris toimunud täiemahuline sissetung Ukrainasse, tõi kaasa suuri muutusi Putini võidupüha retoorikas.

Putin segab oma esinemistes võidupüha paraadidel kõik kokku, kui ta süüdistab läänemaailma samaaegselt nii globalistlikes ambitsioonides kui ka neonatsistlikes ja russofoobilistes tendentsides, kuulutades avalikult oma soovi multipolaarse maailmakorra järele ning peegeldades seega Dugini ideid.

Samal ajal tekitab Venemaal sõda mõnesid vastuolusid ja rahulolematust. Probleeme tekitab nii meeste värbamise fakt ise, eriti pärast osalise mobilisatsioonipoliitika väljakuulutamist esimest korda pärast Teist maailmasõda, kui ka see, et värvatakse vangid, kes pärast teenistuse lõppu vabaks lastakse.

Putini võimestunud pöördumised ja tänusõnad sõduritele teenivad seega kaht eesmärki. Parandada avalikkuse arvamust sõjaväeteenistusest, motiveerides inimesi sõjaväega liituma, ja parandada avalikkuse arvamust sõduritest. Samal ajal tähendab Venemaa sõjaväe kehv olukord, et see vajab annetusi ja vabatahtlike abi, kusjuures paljud. Neid puudutava arvamuse tõstmine panustab selle kaudu otse Venemaa sõjaväe tugevdamisse.

Üleüldiselt keskendub Putin sõja-aastate kõnedes oma tegevuse õigustamisele, sõja toetamise koondamisele ja oma geopoliitilise nägemuse edastamisele. Sellised teemad nagu identiteet ja ajalugu on kõrvale lükatud, nad saavad küll mõnda ruumi, kuid nende maht ja tähtsus väheneb võrreldes poliitiliste sõnumitega.

3.5.3 Meso

Mesotasandi nihked sõjaaegsetes kõnedes peegeldavad põhimõttelist muutust Putini võidupüha retoorikas. Kui varasemates kõnedes säilitati tasakaal erinevate teemade vahel, kusjuures ajalugu ja püha ise olid piisavalt suure rõhuasetusega, sõltumata poliitilisest kasutusest, siis sõjajärgsed kõned on puhtalt poliitilised.

Isegi identiteedist rääkides mõtiskleb Putin nüüd rohkem kohustusest toetada käimasolevat sõda kui võidupüha või mõne muu asja tähtsusest. Ta loobub ajaloost, see on teema, mis võtab nüüd vähe ruumi. Samas võib eeldada, et pärast aastakümnete pikkust võidupüha kultust on ajalugu selge ja identiteet kujunenud, nii et sellistele asjadele on vähem vaja keskenduda nüüd.

Poliitiline sõnavõtt läbib kogu kõnet, mitte ei ilmu peamiselt hilisemates osades. Varasematel aastatel olid poliitilised avaldused sageli raamistatud ajaloolise järjepidevuse kontekstis, ilmudes lõpu poole pärast tugeva emotsionaalse ja ajaloolise aluse loomist. Sõjaaegsetes kõnedes liigub poliitiline diskursus esiplaanile, kusjuures ajalugu täidab üha enam funktsionaalset rolli kaasaegsete konfliktide legitimeerimisel.

Nagu varemgi, eraldatakse pikad kõned kusagil keskel vaikuseminutiga, et anda publikule puhkepaus ja seejärel jätkata. Huvitaval kombel sukeldub Putin sügavamalt ajalukku, kuigi räägib sellest vähem. Nüüd mainib ta selliseid sündmusi nagu 400 aasta tagune Vene segaduste aeg kui näide tohutust patriotismist, ühendades kommunistlikku ja monarhistlikku ajastuid. 2022. aasta järgsed kõned integreerivad sõjaväe üha enam igasse lõikesse, käsitledes Vene sõdureid kui II maailmasõja põlvkonna otseseid pärijaid.

Üllatavalt, pärast seda, kui ta alustab kõigi võidupüha kõnedest kõige pikema kõnega, pikkus lüheneb ning jääb kusagile teise ja kolmanda ametiaja vahele. Kuna nüüd on kõned keskendunud eranditult sõjast ja poliitikast rääkimisele, võib oletada, et vähendamine on tehtud esiteks seetõttu, et muud teemad ei saa suurt tähelepanu, ja teiseks seetõttu, et lühem pikkus muudab kõned seeditavamaks, säilitades samas kõik poliitilised sõnumid, mida Putin soovib lisada.

3.5.4 Makro

Pärast Ukraina sissetungi muutis Putini võidupüha kõnede makrotasandi struktuur märkimisväärselt, säilitades samal ajal mõned varasemate ametiaegade põhielemendid. Kõige märgatavam muutus on ruumilise progressiooni domineerimine, mis on nüüd kõnede peamine struktureerimisvahend. Kui sõjaeelsed kõned tasakaalustasid loogilist ja ruumilist arengut - sageli alustades ajaloolise refleksiooniga enne kaasaegsete paralleelide tõmbamist, siis 2022. aasta järgsed kõned tuginevad suuresti ruumilisele progressioonile.

Üks peamisi erinevusi on see, kuidas temaatiline areng kõnedes areneb. Varem säilitasid kõned struktureeritud ülemineku mälestuselt kaasaegse poliitilise sõnumi edastamisele, kasutades loogilist argumentatsiooni. Pärast 2022. aastat on ajaloolised viited aga üha enam praeguse tegevuse õigustuseks, neil ei ole enam mälestamise eesmärki. Kõnedes tõmmatakse otsesemaid paralleele Nõukogude võitluse ja praeguse sõja vahel, positsioneerides tänapäeva

Venemaad õiglase ajaloolise missiooni pärijana. Üleminek lõigete vahel on muutunud järsemaks, sageli liigutakse otse ajalooliselt mälestuselt tänapäeva konfliktile.

Teine oluline muutus on kõnede struktuurilises segmenteerimises. Kui juba varasematel aastatel oli vaikuseminut muutunud määravaks vaheajaks, siis sõjajärgsetes kõnedes on selle funktsioon muutunud. Selle asemel, et olla lihtsalt pidulik mõttehetk, toimib see nüüd dramaatilise narratiivse katkestusena, mis tugevdab kaotuse emotsionaalset kaalu, kuid eelneb kohe üleskutsele rahvuslikule ühtsusele ja vastupanuvõimele. Mälestuse ja poliitilise sõnumi eraldamine on nüüd teravam, aidates kaasa polariseerunumale struktuurile, milles mälestus ja mobilisatsioon on selgemalt seotud.

Vaatamata nendele muutustele on mõned elemendid jäänud samaks. Kõnede tseremoniaalne struktuur, mis algab veteranide ja sõjaväelaste tervitamisega, läheb üle ajaloolisele mälestusele ja lõpeb patriootiliste kinnitustega, on suures osas säilinud. Kõnedes rõhutatakse jätkuvalt kollektiivset identiteeti ja rahvuslikku ühtsust, kuigi suuremat rõhku pannakse kaasaegsetele sõjalistele jõupingutustele. Viimased osad sisaldavad endiselt mobiliseerivaid loosungeid ja otseseid pöördumisi relvajõududele, mis tugevdab järjepidevust varasemate retooriliste strateegiatega.

Kokkuvõttes näitavad sõjajärgsed kõned poliitiliste sõnumite osakaalu kasvu, suuremat tuginemist ruumilisele progressioonile ja kõnestruktuuri suuremat segmenteerimist, mis kõik peegeldavad Kremli muutuvaid prioriteete. Ajalooline mälu on endiselt oluline, ent seda kasutatakse nüüd agressiivsemalt selleks, et kujundada praegune konflikt mineviku võitluste jätkuna.

3.5.5 Mikro

Putini kõnede retoorilised strateegiad mikrotasandil muutusid märkimisväärselt pärast Ukraina sõja algust. Kuigi paljud sõjaeelse perioodi põhielemendid, nagu anafoorid, parallelism ja ajaloolised analoogiad, jäid alles, muutus nende funktsioon ja intensiivsus oluliselt. Kõige märgatavam muutus oli polariseeriva retoorika eskaleerumine, emotsionaalse poolehoiu suurenemine ning militaristliku ja võitlusliku keele laiendatud kasutamine.

Üks silmatorkavamaid erinevusi on üleminek kaudsetelt ajaloolistelt analoogiatelt otsestele sõjaaegade võrdlemisele. Sõjaeelsetes kõnedes viidati Teisele maailmasõjale peamiselt selleks, et rõhutada Venemaa ajaloolist vastupidavust ja vajadust säilitada ajaloolist tõde ning

ehitada üles identiteeti. Sõjajärgsetes kõnedes muutus analoogia natsi-Saksamaa ja kaasaegse Lääne vahel aga selgemaks, kusjuures korduvalt väideti, et Venemaa võitleb taas kord jõudude vastu, mis püüavad teda hävitada.

Lisaks muutus vaenlaste kujutamine agressiivsemaks ja isiklikumaks. Sõjajärgsetes kõnedes olid vastased üldiselt abstraktsed jõud - neonatsid, terroristid või nimetamata välised ohud. Pärast 2022. aastat nihkus retoorika aga konkreetsete osalejate nimetamise suunas, ohtudena kujutatakse NATO-t, Ukrainat ning üldiselt Läänemaailma. See üleminek tõi sisse tugevamad antiteesid, näiteks 2022: „*Lääs tahtis unustada Teise maailmasõja õppetunnid, kuid meie mäletame neid*“ See terav kontrast „meie“ ja „nende“ vahel aitab mobiliseerida kodumaist toetust, edendades eksistentsiaalse võitluse tunnet.

Teine oluline muutus on kõrgendatud emotsionaalne intensiivsus. Sõjajärgsetes kõnedes kasutatakse üha enam dramaatilisi pilte ja otseseid emotsionaalseid üleskutseid. Kaotuse sakraliseerimine on 2023. aastal ilmne: „*Me langetame pea kõigi mälestamiseks, kelle elu võttis sõda... meie langenud seltsimeeste ees, kes hukkusid õiglases võitluses Venemaa eest.*” Tänapäevaseid Venemaa sõdureid viiakse seega püha rituaali sisse, paigaldades neid teise maailmasõja sõdurite ja ohvrite kõrval.

Lisaks sellele suurenes järsult retoorika militaristlik toon. Enne sõda sisaldasid kõned viiteid relvajõududele, kuid need olid tavaliselt osa ajaloolise mälu ja riigikaitse kontekstist. Pärast 2022. aastat aga pöörduakse otseselt sõjaväelaste poole ja tähistatakse neid kui mineviku sõjakangelaste tänapäevaseid ekvivalente. Kaasaegsete sõdurite otsene väärtustamine koos teise maailmasõja veteranidega tugevdab paralleele mineviku ja tänapäeva vahel, tugevdades ideed, et Venemaa peab järjekordset ajaloolist võitlust ellujäämise eest ning kaitseb ennast, mitte ründab teisi.

Vaatamata nendele nihetele jäid mõned põhilised retoorilised strateegiad muutumatuks. Kordused, paralleelstruktuurid ja kollektiivse mälu üleskutsed olid jätkuvalt olulised vahendid ühtsuse ja ajaloolise järjepidevuse tugevdamiseks. Kuid nende kasutamine muutus otsesemaks ja militaristlikumaks, peegeldades poliitilise maastiku drastilist muutust.

Kokkuvõttes võib öelda, et kui sõjajärgsetes kõnedes kasutas Putin ajaloomälu rahvusliku identiteedi ja poliitilise argumentatsiooni vahendina, siis 2022. aasta järgsetes kõnedes kasutab ta ajalugu vahendina sõjalise tegevuse õigustamiseks. Retoorilisel väljakul ei ole

enam tegemist lihtsalt ajaloo mäletamisega, see muutus ajaloo aktiivseks kasutamiseks, et kujundada kaasaegseid sõjaaja narratiive.

4. Järeldused ja diskussioon

4.1 Vastused uurimisküsimustele

4.1.1 Kuidas on võtmeteemad raamistatud võidupüha kõnede retoorikas?

Metatasandil kajastavad kõned regulaarselt Venemaa poliitilist konteksti, eriti tema positsiooni globaalsel areenil ja geopoliitilisi ambitsioone. Samal ajal peegeldavad võidupüha kõned Putini kallutatud arusaama ajaloost. Sellised asjad nagu Baltimaade nimetamine Nõukogude kodumaa osaks või väide, et NSV Liit vabastas Euroopa, tõstavad esile olulist ajaloolist narratiivi NSV Liidust kui täielikult ja ühemõtteliselt heast, mida Venemaa juhtkond järgib. See kinnitab Olimpieva (2016) ja Jörnliide (2022) ideed, et kollektiivne mälu Teise maailmasõja kohta on muutunud Venemaal geopoliitiliseks ideoloogiaks, mis õigustab režiimi säilitamist ja erinevaid poliitilisi otsuseid, sealhulgas ka Ukrainasse sissetungi.

Poliitilised sõnumid, samuti identiteedi konstrueerimine, mis oli eriti silmapaistev varajastes kõnedes, tehakse läbi Teise maailmasõja prisma, mis on eriti ilmne sõja-aastatel, kui Putin kirjeldab sõda kui võitlust neonatsismi vastu ja võrdsustab Suure isamaasõja veteranid kaasaegsete Vene sissetungijatega.

Juba 2016. aastal täheldas Olimpieva (2016) Suure isamaasõja rolli agressiooni õigustamisel Ukraina vastu. Meie analüüs näitab, et seos Suure isamaasõja ning Ukrainavastase retoorika vahel jätkub ning lõpuks sulavad Suur isamaasõda ning Ukraina sõda Putini retoorikas täiesti kokku. Lisaks sulavad kokku Kolmas Riik ja kõik, keda tänapäevane Venemaa peab vaenlasteks. Seega muutub Suure isamaasõja roll Vene retoorikas seni suuremaks. Siinkohal on võimalik järeldada, et Venemaa ideoloogid mõtlesid sellise arengujoone läbi ning tegutsesid võidupüha edendamisel ja poliitilisel rakendamisel sihilikult pika aja jooksul.

Mesotasandil järgivad kõned struktuuri, mis jääb enamasti samaks. Esitatakse pidulik sissejuhatus koos õnnitlustega, seejärel räägib Putin ajaloo ja identiteedi küsimustest ning seejärel läheb ta üle poliitikale, mille järel lõpetatakse kõne pidulike lõppsõnadega ja taaskord õnnitlustega. See struktuur katkeb ainult pärast Ukraina sissetungi peetud kõnedes, kui kõned muutuvad poliitikakeskseiks. Kuid isegi siis jäävad pidulik sissejuhatus ja lõpetamine. Selline struktuur võimaldab teatud arvu funktsioone täita ja säilitab sümboliseid

tähtsusi, milleni Alkatiri ja De Archellie (2021) jõudsid oma töös, nimelt annetuse, õnnistus, edu, ajalugu ja ühtekuuluvus.

Mikrotasandil leidub järjepidevaid elemente, nagu peaaegu religioosne keelekasutus võidupühast ja selle tähtsusest rääkides, nõukogude veteranide ülistamine või kinnitused Venemaa ja SRÜ riikide vahelise vennaliku sideme kohta. Putin kasutab oma kõnedes järjekindlalt kordusi, metafoore ja epiteete, samuti nosismi (öeldes „meie“). Nagu varem öeldud, suureneb võimendamine, kui ta hakkab avalikult vaenlasi nimetama. Kõned muutuvad aja jooksul tugevamalt militaristlikumaks, kuid militaristlikud elemendid on olnud olemas juba esimeses kõnes. Teine järjepidev tunnus on pöördumised. Putinile meeldib pöörduda publiku poole, öeldes „kallid veteranid, kodanikud, venelased, külalised, seltsimehed“ ja muud. Kõnedes endis on palju erinevaid tehnikaid, mis aitavad kaasa publiku emotsionaalsele resonantsile kõnega, võimaldades Putinil kuulajate tunnete ja emotsioonidega manipuleerides oma positsiooni edendada, mida ka Dumitru (2024) töös kinnitatakse.

4.1.2 Kuidas muutub retoorika võidupüha kõnedes aja jooksul?

Võidupüha kõnede rõhuasetus nihkub selle kasutamisest uue identiteedi loomisel alguses üha enam poliitilise sõnumi edastamiseks hiljem. Lõpuks kulmineerub see arengumuster sõjaaegsete kõnedega, kus poliitika on esiplaanil, jättes vähe ruumi muudele teemadele.

Lisaks tugevale politiseerimisele väljuvad sõjaaegsed kõned kitsast ajaloolisest raamistikust. Selleks ajaks ei seosta Putin poliitikast rääkides pidevalt minevikku olevikuga siduda ja püsib pikemalt praeguses hetkes. Samuti laiendab ta oma retoorika ajaloolist raamistikku, väljudes Suure isamaasõja kontekstist ja hakates mainima selliseid sündmusi nagu 17. sajandis aset leidnud segaduste aeg ja selliseid mõisteid nagu „*tuhandeaastane Venemaa.*“

Meie uurimus kinnitab Olimpieva (2016) ideed, et *“teise maailmasõja mälestamine Venemaal on alati olnud selgelt poliitiliseks protsessiks”*. Mitmetahuline analüüs, mis arvestab püha ajalugu ning uurib kõnesid pikema aega jooksul, näitab selgelt sama asjaolu. Kuid Olimpieva töö keskendub kollektiivse mälu teemale, samas kui meie toome laiemat ja mitmekesisemat analüüsi ning näitame nt võidupüha kasutamist Ukraina sõjas.

Putini retooriline stiil kinnitab Woodi (2011) ideed, et *“tehes sõjast isikliku ja ühtlasi püha sündmuse, on Vladimir Putin loonud müüdi ja rituaali, mis tõstab teda isiklikult esile, ühendab Venemaad (vähemalt teoreetiliselt) ja näitab teda kui loomulikku kangelasjuhti, sõdalast, kes on isiklikult seotud isamaa kaitsmisega.”* See kirjeldus ei ole oma relevantsust kaotanud ning sobib hästi ka hilisemate kõnede kirjeldamiseks.

Nagu näeme Olimpieva ja Woodi töödest, eksperdid on ammu täheldanud võidupüha rolli identiteedi konstrueerimises, kuid erinevalt meist ei käsitlenud nad seda vahendina, mida võib rakendada nt aktuaalsete välispoliitiliste sõnumite edastamiseks või sõtta mobiliseerimiseks. Meie analüüs on ulatuslikum ning mitmekesisem, täheldame ka peenemaid aspekte ja kasutusi.

Poliitiline retoorika muutub ajas otsesemaks, kaotades varasema peenuse. Varakult ei nimeta Putin konkreetseid nimesid, rääkides abstraktsetest ohtudest, mida ta näeb, „terrorism“, „fašism“, „äärmuslus.“ Lisaks hirmu õhutamisele ja ühendavale efektile saab neid ohte hiljem täpsustada Venemaa propaganda, kes kehtestab publikule teadmiseks, et seal on natsid, et need natsid on Baltikumis, Ukrainas, läänes või mujal.

Analüüsides 2007. aasta kõnet kirjutas Olimpieva (2016), et Putin ei nimetanud USA-d otseselt, kuid ilmselt rääkis just USA-st, raamistades USA-d kui vaenlast. Meie täheldame varasemate ametiaegade juures sama mustrit, ehk otsese vaenlase nimetamise puudumist, ning tuvastame, et muutus otseseks toimub alles pärast Ukraina sõda algust.

Lisaks sisulistele muutustele kõnedes toimub ajas areng ka nende ülesehituses ja vormilises struktuuris. Kolmanda ametiaja kõned erinevad kahest esimesest nii pikkuse kui ka sidususe poolest. Piirid kolme põhiteema (ajalugu, identiteet ja poliitika) vahel muutuvad selgemaks. Lisandub uus element - minuti pikkune vaikus kõne keskel, mis täidab tseremoonilist eesmärki - kutsub üles mälestama surnuid. See on vajalik, arvestades kõnede kasvavat pikkust: auditoorium saab pausi, mis hõlbustab tähelepanu hoidmist ja sisu mõistmist. Kõnedes on kasutatud loogiline progressioon. Nende ülesehitus jälgib (enne sõda) kindlat korda, mille tuum on selles, et kõne algab mittepoliitilistest sõnumitest ning liigub seejärel poliitikasse, mis võimendab poliitilise sõnumi efektiivsust.

Sõjaaastatel muutub progressioon ruumiliseks: Putin katab lihtsalt erinevaid punkte, näiteks kritiseerib läänemaailma, kiidab Vene sõdureid või kurdab, et maailmas on palju ajaloolist revisionismi. Need võivad minna vabas järjekorras, mingit selget loogikat ega korda ei ole.

Kokkuvõttes kasvavad kõned järjest pikemaks, enam kui kahekordistudes võrreldes lähtepunktiga. Seda lisaruumi kasutatakse sõltuvalt aastast ja ametiajast erinevatel eesmärkidel. Retoorika, mida Putin oma kõnedes kasutab, kinnitab ajaloolase Kirill Kobrini hinnangut, et püha teenib „*militaristliku hüsteeria ülespumpamist*“ (Shimov et al., 2015). Esimestest kõnedest alates on näha militaristlikke ja jingoistlikke alatoone, mis muutuvad üha silmatorkavamaks, kuni lähevad sõja ajal esiplaanile.

4.1.3 Millised on võidupüha kõnede ilmsed eesmärgid, mida nende retoorika edendab?

Laias laastus võib eesmärgid jagada kolme suurde rühma: identiteedi loomine, välispoliitilised sõnumid ja sisepoliitilised sõnumid.

Esmane eesmärk on jäänud läbi aastate praktiliselt muutumatuks, venelastele pannakse vastutus, mis põhineb sellel, et nende esivanemad võitsid Teise maailmasõja. See teenib järjekindlalt mobiliseerivat eesmärki, sest Putin ütleb inimestele, et nad peaksid töötama riigi hüvanguks, saavutama uusi kõrgusi, säilitama püha mälestust ja nii edasi. Hoolimata sellest, et identiteedi konstrueerimine kaotab sõja-aastatel osaliselt oma tähtsuse, jääb nõukogude pärandil põhineva identiteedi konstrueerimine iga-aastaste võidupüha kõnede üheks peamiseks eesmärgiks.

On selge, et identiteedi konstrueerimist on eelnevatel aastakümnetel piisavalt tehtud, mistõttu identiteedi konstrueerimise küsimused muutuvad hilisemates kõnedes vähemtähtsaks. Lõppkokkuvõttes kinnitavad meie järeldused Laruelle (2021) ideed, et sõda fašismi vastu on Venemaa alusmüüt, kuna kõigepealt kasutatakse seda rahvusliku uhkuse ja mobilisatsiooni tekitamiseks ning seejärel kasutatakse seda teise sõja õigustamiseks. Lisaks võime nendes sõnavõttudes täheldada kattuvust ajalooliste narratiividega, mida Venemaa kasutab propagandaks mujal, näiteks idee Venemaast kui „piiratud kindlusest“, mida ajaloolane Sokolov tuvastas uutes Venemaa ajalooõpikutes (Associated Press, 2024).

Teine ajaloolane Eidelman kirjeldab Venemaa poolt propageeritavat üldist ajaloonarratiivi, mis koosneb kolmest elemendist: riigi tähtsus ja ülimuslikkus üksikisiku elu üle, eneseohverduse kultus koos valmisolekuga ohverdada end suurema eesmärgi nimel,

sõjakultus (Associated Press, 2024). Sõjakultus on kõnede tooni arvestades vaieldamatu. Kui Putin räägib sõjast, kiidab ta osalejaid, kirjeldades seda kui võtmesündmust, mis kujundab tänapäeva venelasi, nende kohustusi ja identiteeti. Valmisolek ennast ohverdada on selgelt vihjatud NSVL-i lõpututes ülistustes, samas kui riigi ülimuslikkus ilmneb Putini korduvatest meeldetuletustest, et venelastel on kohustus teenida oma riiki.

Kõnede põhjalik analüüs kinnitab filoloog Aleksander Markovi esitatud teesi: Võidupüha kui püha on oma olemuselt elastne (Shimov et al., 2015). Kui ta keskendus selle väite esitamisel rituaali ja pidustuste elementidele, siis meie leiame sellele kinnitust retoorikas. Vladimir Putin võib oma iga-aastastes kõnedes käsitleda välissuhteid, terrorismi, mitmekesisust ja inklusiivsust ja mistahes muid teemasid, kui ta seostab neid Suure isamaasõjaga. Pärast sissetungi Ukrainasse hakkab ta vähem pingutama, et siduda oma teemasid möödunud sõjaga, kuid kommenteerib endiselt laia teemaderingi.

Kilpi ja Pankhursti (2024) mõte, et püha ritualiseerib ja normaliseerib sõda, peab paika. Kuna venelasi kutsutakse jäljendama nõukogude sõdureid ja vene sõjaväge nimetatakse nende järeltulijaks, on pühal oma selge roll sõja normaliseerimisel. Lisaks normaliseerib see püha imperialismi. Žurženko (2015) pakkus välja, et Venemaa kasutab võidupüha eesmärgiga õigustada oma osalemist külmasõjajärgse korra kujundamises. Otsese kinnituse sellele annab Putin oma 2012. aasta kõnes, kui ta räägib Venemaa „suurest moraalsest õigusest“ „kaitsta oma positsioone“, mis tuleneb võidust Teises maailmasõjas.

Üks veel imperialismi legitimeerimise viis, mis esineb võidupüha kõnedes, on mõistete „Nõukogude Liit“ ja „Venemaa“ Putini poolt võrdsustamine. Ta nimetab Venemaad NSVLi järeltulijaks, selle otseseks jätkuks, õigustades sellega Venemaa sekkumist nõukogudejärgsete riikide asjadesse.

Iga aasta kasutab Putin pöördumisi välispoliitiliste sõnumite edastamiseks. See on domineeriv poliitiline küsimus. Ta eelistab kõnedes sõnumeid välispoliitikast siseküsimustele. Need tõusevad eriti esile juubeliaastatel, kui kutsutakse külalisi ja kõned kohandatakse neile, et kujundada Venemaad sõbraliku ja avatud riigina, kes tahab koostööd teha. See on režiimile väga kasulik, sest pärast pidustusi toimuvad poliitilised kohtumised. Seega esineb kõnedes esiteks selge eesmärk selgitada ja põhjendada Venemaa välispoliitikat kodumaistele kuulajatele ning juubeliaastate puhul on eesmärk edendada suhteid välisriikidega ja parandada Venemaa maine nende silmis.

Üldiselt raamistavad kõned Venemaad kui riiki, mis soovib maailma rahu, ülemaailmset julgeolekut, koostööd ühiste ohtude vastu jne. See vastandub hästi narratiivile Venemaast kui vaenlastest ümbritsetud piiratud kindlusest: Putin kinnitab jätkuvalt, et Venemaa on läbi aastate avatud ja sõbralik olnud, andes selgelt mõista, et mis iganes maailmas juhtub, olgu selleks siis sanktsioonid või sõda, ei ole Venemaa süü. See muster jätkub isegi Ukraina sõja aastatel, sest on tähtis raamistada Venemaa kui süütu riik.

Sisepoliitika on oluline algusaastatel, vähem räägib Putin sellest keskel ning taas on see silmapaistev hilisematel aastatel. Pidev sisepoliitiline teema, mis aastate jooksul kõnedes esineb, on multikulturalismi edendamine. Putin tuletab kuulajatele meelde, et kõik rahvused osalesid sõjas, ja ütleb, et on vastuvõetamatu, raamistab multikultuursust kui konstrueeritud Vene identiteedi võtmeosa. Selle tugevdamiseks ütleb ta, et just Venemaa vaenlased püüavad õhutada etnilist ja usulist vaenu. Põhimõtteliselt aitab see ühendada nii Venemaa erinevaid rahvaid kui ka nõukogudejärgsetest riikidest sisserändajaid ühise lipu all. Sellised sõnumid aitavad Putinil tugevdada rahvuslikku ühtsust, teine vahend, mis teda selles aitab, on hirmu õhutamine.

Veel üks populaarne teema, mida mainitakse üsna regulaarselt, on vajadus tugevdada sõjaväge ja riigi kaitsevõimet. Sõja-aastatel muutuvad sisepoliitilised küsimused tähtsamateks, sest Putin ütleb, et venelased peavad toetama sissetungivaid sõdureid, ja kipub veelgi enam neid kiitma, et tõsta nende mainet ja motiveerida inimesi nende ridadesse astuma.

4.2 Diskussioon

Meie analüüsist selgus, olid kõned politiseeritud algusest peale, mis tähendab, et võidupüha on lahutamatu seotud Vene riigi ja selle poliitikaga. Põhjus on nüüdseks selge - võidupüha kultus on vähemalt osaliselt tingitud 90ndate identiteedikriisist, vajadusest luua uus identiteet ning leida efektiivne rahva mobiliseerimise viis.

Meie analüüsi põhjal on võimalik järeldada, et võidupüha, oma mineviku ja oleviku poolest, on täielikult politiseeritud püha, millel on väga suur roll Vene identiteedi kujundamisel ning Venemaa agressiivse välispoliitika, s.h imperialismi, sõja ja genotsiidi õigustamisel. Arvestades seda leiame, et Euroopa Liidu riigid peaksid võtma eeskuju Eesti lähenemisest sellele pühale, s.t keelustada Georgi lindi kandmist, surematu polku meelevaldusi jm

sümboli ja formaate, mida Vene valitsus edendab, toetab ning kasutab poliitilistel eesmärkidel.

Me oleme käesolevas töös juba varem öelnud, et presidendikõnede olemuse tõttu ei analüüsita neid piisavalt põhjalikult, keskendutakse eelkõige kõnede temaatilisele uurimisele või leksikoni uurimisele, st uurimisel metatasandil või mikrotasandil. Me usume, et kõigile sarnastele analüüsidele võiks läheneda mitmekülgsemalt.

See on vajalik muu hulgas selleks, et mõista sügavamalt, mis on kõne taga, miks see on nii kirjutatud ja räägitud. Tänu sellistele analüüsidele suutsime tuvastada üsna olulisi muutusi retoorikas (mitte ainult „kõned muutusid pikemaks“, vaid ka seda, miks need muutusid pikemaks, mida arvestati rohkem, mida lisati), samuti tuvastada mõningaid mustreid, millele varem ei olnud palju tähelepanu pööratud. Hea näide sellest on Putini enese samastamine avalikkusega, samuti muutus ametlikust toonist poolametlikuks, mis võimaldab tal avalikkust rohkem emotsionaalselt mõjutada. Kuulsate inimeste (nii poliitikute kui ka avaliku elu tegelaste) avalikud kõned omavad suurt mõju ja kaalu, mistõttu nõuavad nad vastavalt tõsist ja mitmemõõtmelist käsitlust.

Meie analüüs oleks saanud olla veel põhjalikum ja üksikasjalikum, mis oleks aidanud jälgida mitte ainult Putini enda, vaid ka üldiselt riigi juhtide retoorika muutumist. Seejuures otsustasime jätta Medvedevi kõned välja. Eeldame, et riigi juhtide „vangerduse“ ajal toimus nii välis- kui ka sisepoliitika suunal järkjärguline üleminek ja muutus, mis mõjutas muu hulgas ka kõnede stiili, kuid see ei ole meie analüüsis jälgitav.

Lisaks tuleb arvestada, et Putin ei ole esimene Venemaa Föderatsiooni president. Boriss Jeltsin, kes samuti võidupühal kõneles, oli võimul enne seda. Analüüsides vähemalt kolme liidri kõnesid (välja arvatud NSVLi peasekretärid, kes samuti pidasid kõnesid võidupühal, kuigi mitte igal aastal, vaid ainult suurematel tähtpäevadel), oleksime saanud aru, kuidas erinevad liidrid kasutasid võidupüha oma eesmärkide saavutamiseks.

Kuigi meie töö näib üksikasjalik ja mahukas, jätsime tegelikult välja ja jätsime mainimata paljud kontekstilised üksikasjad ja tegurid, mis mingil määral mõjutasid Putini retoorikat. Seda tehti selguse ja loetavuse huvides ning selleks, et töö oleks täpselt fookuses. Lisaks ei ole töös käsitletud Putini kõnesid muudel olulistel sündmustel. See tuleneb jällegi töö enda formaadi piirangutest, samuti soovist jääda töö fookuse juurde.

Samuti mõistame, et meie jaotus teemade kaupa ei ole ainus õige; tõepoolest, me tunnustame oma lähenemisviisiga seotud probleeme. Teemade nimetamine on üsna üldine. See tuleneb vajadusest veelgi üldistada.. Oma analüüsides ühendasime mitmed teemad temaatilisteks plokkideks, millel on ühised nimed „identiteet“, „välispoliitika“, „kiitus ja tänu“, „ajalooline mälu“ jne just samadel põhjustel. Meie töö on katse koondada üsna suur hulk infot, mille põhjal võiks kirjutada mitu tööd, ühte ülevaatlikku analüüsi. Tegelikult oleks võimalik kirjutada iga kõne kohta eraldi töö, sest iga aasta kontekst on nii keeruline.

Summary

The aim of this thesis is to understand how Vladimir Putin uses Russia's most popular holiday, Victory Day, to promote his political agenda. As the President's speech is a traditional part of the Victory Day parade programme, it has become a propaganda tool. We look into what is being said and how it is being said.

We review previous research on Vladimir Putin's rhetoric. Then, we provide a comprehensive theoretical and empirical overview of the history and political use of Victory Day, as well as of key political themes and concepts that will facilitate understanding of subsequent analysis and provide the necessary context.

Using a qualitative content analysis method, we analyse the speech at four levels: meta-, macro-, meso- and micro-. By researching the speeches in their historical, political and philosophical contexts, we explore what messages the speeches convey and how the speeches reflect Russia's history and today's challenges.

Having analysed each of Vladimir Putin's speeches given at the Victory Day parades, we provide an overview of the findings and results using four levels of analysis.

We find that Vladimir Putin has been using Victory Day speeches for political purposes since the first speech of his first term. We conclude that Victory Day has a crucial role in the modern Russian identity. The holiday has a direct part in justifying Russian imperialism in general and the invasion of Ukraine in particular. Having analyzed the evolution of speeches over the course of twenty years, we find that it is elastic in nature, that is, it is used for delivering a wide range of political messages.

Kokkuvõte

Käesoleva töö eesmärk on mõista, kuidas Vladimir Putin kasutab Venemaa kõige populaarsemat püha, milleks on võidupüha, poliitilise agenda edendamiseks teatud retoorika abil. Kuna riigipea kõne on traditsiooniline osa võidupüha tähistamise paraadide kavast, on need muutunud propaganda vahendiks. Meie uurime seda, mida ja kuidas seal täpselt räägitakse.

Tutvustame varasemaid uuringuid Vladimir Putini retoorika kohta. Anname põhjaliku teoreetilise ja empiirilise ülevaate võidupüha ajaloo ja poliitilisest kasutusest ning olulistest poliitilistest teemadest ja mõistetest, mis hõlbustavad edasise analüüsi mõistmise ning annavad vajalikku konteksti.

Kasutades kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodit, analüüsime kõnet neljal tasandil: meta-, makro-, mese- ja mikrotasandil. Paigutades kõned nende ajaloolisse, poliitilisesse ja filosoofilisse konteksti, uurime, milliseid sõnumeid kõnedega edastatakse, kuidas kõned peegeldavad Venemaa ajalugu ja tänaseid väljakutseid.

Olles analüüsinud iga Vladimir Putini kõne võidupüha paraadidel, pakume ülevaate leidudest ja tulemustest kasutades nelja tasandit ametiaegade lõikes.

Leiame, et Vladimir Putin on kasutanud võidupüha kõnesid poliitilistel eesmärkidel alates oma esimese ametiaja esimesest kõnest. Järeldame, et võidupühal on tänapäeva Venemaa identiteedis oluline roll. Sellel pühal on otsene osa Vene imperialismi õigustamisel üldiselt ning Ukraina sõda õigustamisel eriti. Analüüsides kõnede arengut kahekümne aasta jooksul järeldame, et need on oma olemuselt elastne, s.t seda kasutatakse mitmesuguste poliitiliste sõnumite edastamiseks.

Kasutatud kirjandus

1. Aksyonov, P. (2021). Путин объяснил "ультиматум" Западу. И сказал, что это не ультиматум. *BBC News*. Kasutatud 27.12.2024, <https://www.bbc.com/russian/news-59676618>
2. Alkatiri, Z., De Archellie, R. (2021). National patriotic day parade: the politics of historical memory and reconstruction of the russian identity during putin era. *Cogent Arts & Humanities*, 8(1). <https://doi.org/10.1080/23311983.2021.1992081>
3. Altheide, D. L. (2017). *Terrorism and the Politics of Fear*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers
4. Andre, R. (2021). *Stand-up komöödia loomine, esitus ja analüüs*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.
5. Associated Press (2024). Kremlin Weaponizes Russian History To Justify War in Ukraine. *Voice of America*. Kasutatud 26.12.2024, <https://www.voanews.com/a/kremlin-weaponizes-russian-history-to-justify-war-in-ukraine/7496557.html>
6. Atanesyan, G. (2022). Фашизм, эзотерика, троллинг. Справедливо ли связывать идеи Дугина с идеологией Кремля. *BBC News*. Kasutatud 06.12.2024, <https://www.bbc.com/russian/features-62692348>
7. Afontsev, S. (2017). Ловушка санкционного режима. *Российский совет по международным делам*. Kasutatud 19.12.2024, https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/lovushka-sanktsionnogo-rezhima/?sphrase_id=165989450
8. Balashova, A., Posypkina, A. ja Romanov, V. (2018). Хранение с отсрочкой: как операторы начали выполнять «закон Яровой». *РБК*. Kasutatud 15.12.2024, https://www.rbc.ru/technology_and_media/01/07/2018/5b3623db9a7947b295617461
9. Bobrakov-Timoshkin, A., Kobrin, K., Shimov, J. ja Wagner, A. (2015). Смысл и бессмыслица Дня Победы. *Радио Свобода*. Kasutatud 05.01.2025, <https://www.svoboda.org/a/27001060.html>
10. Booth, W. C. (2004). *The Rhetoric of Rhetoric. The Quest for Effective Communication*. Malden: Blackwell Publishing
11. Borisova, M., Khvatova, Y. ja Rozhentsova, O. (2014). *РБК Live*. Kasutatud 05.01.2025, <https://www.rbc.ru/life/news/675cab989a7947128a572a28>
12. BRICS. *История БРИКС*. Kasutatud 04.01.2025, <https://infobrics.org/page/history-of-brics/>
13. Burton, T. I. (2022). The far-right mystical writer who helped shape Putin's view of Russia. *The Washington Post*. Kasutatud 06.12.2024, <https://www.washingtonpost.com/outlook/2022/05/12/dugin-russia-ukraine-putin/>
14. Campbell, K. K., & Jamieson, K. H. (2008). *Deeds Done in Words: Presidential Rhetoric and the Genres of Governance*. Chicago, IL: Chicago University Press.
15. Claude, I. (1962). *Power and International Relations*. New York: Random House.
16. Congressional Research Service (2024). *Syria and U.S. Policy*. Kasutatud 11.12.2024, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11930>
17. Colombo Lazzari, T. (2015). *The Great Patriotic War and the Victory Day Narrative in Contemporary Russia*. Magistritöö, International Relations - CBU <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/97962>
18. Data Scientist Claims 'Staggering' Fraud at Russia's Constitution Vote. (2020). *The Moscow Times*. Kasutatud 06.01.2025,

- <https://www.themoscowtimes.com/2020/07/03/data-scientist-claims-staggering-fraud-at-russias-constitution-vote-a70769>
19. Dmitrijev, D., Gorohhov, V., ja Kartsev, D. (2020). Путин внес в Госдуму свои поправки в Конституцию. Мы все разобрали — вот в чем суть. *Meduza*. Kasutatud 05.01.2025, <https://meduza.io/slides/putin-vnes-v-gosdumu-svoi-popravki-v-konstitutsiyu-my-vse-razobrali-vot-v-chem-sut>
 20. Dobrynin, S. (2018). Статистика показывает: за Путина вброшено 10 миллионов бюллетеней. *Радио Свобода*. Kasutatud 05.01.2025, <https://www.svoboda.org/a/29111031.html>
 21. Džhanpoladova, N. ja Gostev, A. (2014). Чечня победившего Путина. *Радио Свобода*. Kasutatud 05.12.2024, <https://www.svoboda.org/a/26612362.html>
 22. Dugin, A. (1997). *Основы геополитики*. Москва: Арктогея.
 23. Dugin, A. (2021). Антикейменос и Катехон. *ЗавтраРу*. Kasutatud 03.05.2025, <https://zavtra.ru/blogs/antikejmenos>
 24. Dugin, A. (2023). *Бытие и Империя*. Онтология и эсхатология Вселенского Царства. Москва: Издательство АСТ.
 25. Dumitru, Ş. (2024). "President Vladimir Putin's speech at the Victoria Day parade in the light of some Ciceronian rhetorical principles." *Bulletin of "Carol I" National Defence University*, 12(4): 154-162. <https://doi.org/10.53477/2284-9378-23-54>
 26. George Bush: 'Freedom will be the future of every nation on the earth'. (2005). *Independent*. Kasutatud 06.12.2024, <https://www.independent.co.uk/voices/commentators/george-bush-freedom-will-be-the-future-of-every-nation-on-the-earth-490243.html>
 27. Gordeev, V. (2018). Россия заключила контракт о продаже Индии ЗРК С-400. *РБК*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.rbc.ru/politics/05/10/2018/5bb72c2d9a7947c822ff8f91>
 28. Gubin, A. (2023). Быстрее и выше — Индия покоряет мировой рынок авиации. *Российский совет по международным делам*. Kasutatud 04.01.2025, <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/bystree-i-vyshe-indiya-pokoryaet-mirovoy-rynok-aviatsii/>
 29. Gusev, A. (2022). Россия-Запад: итоги переговоров - предостережение США и НАТО. *The International Affairs*. Kasutatud 27.12.2024, <https://interaffairs.ru/news/show/33271>
 30. Götz, E., & Staun, J. (2022). Why Russia attacked Ukraine: Strategic culture and radicalized narratives. *Contemporary Security Policy*, 43(3), 482–497. <https://doi.org/10.1080/13523260.2022.2082633>
 31. Herrick, J. A. (2021). *The History and Theory of Rhetoric. An Introduction. Seventh Edition*. London: Routledge.
 32. Hosseinzadeh, V. (2018). *Российско-иранские отношения на современном этапе*. Dissertatsioon. Федеральное Государственное Бюджетное Образовательное Учреждение Высшего Образования «Дипломатическая академия Министерства Иностранных Дел Российской Федерации», poliitikateadus. Kasutatud 04.01.2025, https://www.dipacademy.ru/documents/1229/Huseunzadeh_dissert2.pdf
 33. Ippolitov, A. (2017). «Закон Яровой» по-европейски: best practices по хранению персональных данных? *Zakon.ru*. Kasutatud 15.12.2024, https://zakon.ru/blog/2017/03/29/zakon_yarovoij_po-evropejski_best_practices_po_hr_aniyu_personalnyh_dannyh_58052

34. Jörnliid, T. (2022). *Justification for War: A Critical Discourse Analysis of Vladimir Putin's Use of Symbolism in His Major Speeches Justifying the Russian Invasion of Ukraine*. Bakalaureusetöö, Linnaeus University. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1759695/FULLTEXT01.pdf>
35. Kalandarishvili-Mueller, N. (2024). Crimea and the Interrelationship Between Military Occupation and Annexation. *Lieber Institute: West Point*. Kasutatud 05.01.2025, <https://lieber.westpoint.edu/>
36. Kalinin, K. (2018). Исследователь из Стэнфорда считает, что фальсификаций на выборах президента России было очень мало. Как он это вычислил? *Meduza*. Kasutatud 05.01.2025, <https://meduza.io/feature/2018/05/07/issledovatel-iz-stenforda-schitaet-cto-falsifikat-siy-na-vyborah-prezidenta-rossii-bylo-ochen-malo-kak-on-eto-vychislil>
37. Kalmus, V., Masso, A. ja Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Kasutatud 06.01.2025, <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
38. Keffer, L. (2022). ФСБ обвинила украинские спецслужбы в убийстве Дарьи Дугиной. *Коммерсантъ*. Kasutatud 01.01.2025, <https://www.kommersant.ru/doc/5524523>
39. Kilp, A. ja Pankhurst, J. G. (2024). Serving Caesar to Serve God: Russian Orthodoxy and the Construction of the Narrative of Russia in a Time of War. *Annual Review of the Sociology of Religion*, 15, 167–192. https://doi.org/10.1163/9789004713802_009
40. Kobzeva, O. (2024). Глава Газпрома был в Иране в дни визита Путина в Китай. *The Moscow Times*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.moscowtimes.ru/2024/05/16/chislo-stroyaschikhsya-domov-v-ssha-v-apr-ile-vyroslo-na-57-a130937>
41. Koch, M. (2024). *Vastandumine valimisreklaamides: EKRE ja Reformierakonna Facebooki reklaamide retooriline profiil*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.
42. Kostov, C. (2023). Russian fascism: the six principles of Putin's nationalist ideology. *The Conversation*. Kasutatud 21.12.2024, <https://theconversation.com/russian-fascism-the-six-principles-of-putins-nationalist-ideology-218182>
43. Kruup, K. (2023). ANALÜÜS } Presidendi kõne võiks anda julgemat eeskju. *Postimees. Ypsilon*. Kasutatud 05.01.2025, <https://ypsilon.postimees.ee/7722707/analuus-presidendi-kone-voiks-anda-julgemat-eeskju>
44. Kruup, K. (2025). *Retoorika konspekt*. Loengukonspekt. Kasutatud 06.11.2025, https://docs.google.com/document/d/1QPwVvonBlngF9DWruhQBWI9_HpGUO3Ca_c1kElhUKOOw/
45. Kuiv, C. (2022). *Ülevaade eestikeelsetest avaliku esinemise ja retoorika raamatutest*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.
46. Kuzio, T. (2023). Putin weaponizes history with new textbook justifying Ukraine invasion. *Atlantic Council*. Kasutatud 26.12.2024, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/putin-weaponizes-history-with-new-textbook-justifying-ukraine-invasion/>
47. Lanham, R. A. (1991). *A Handlist of Rhetorical Terms*. Los Angeles: University of California Press.

48. Lapatina, A. (2025). The origins of the 2014 war in Donbas. *The Kyiv Independent*. Kasutatud 05.01.2025, <https://kyivindependent.com/the-origins-of-the-2014-war-in-donbas/>
49. Laruelle, M. (2004). Russia's Ideological Construction in the Context of the War in Ukraine. *IFRI, Russie.Eurasie.Reports*, 46. Kasutatud 01.01.2025, file:///C:/Users/prost/Downloads/ifri_laruelle_russia_ideology_2024.pdf
50. Laruelle, M. (2008). *Russian Eurasianism: An Ideology of Empire*. Washington: Woodrow Wilson Center Press, Johns Hopkins University Press
51. Laruelle, M. (2018). In search of Putin's philosopher. *Riddle*. Kasutatud 05.12.2024, <https://ridl.io/in-search-of-putins-philosopher/>
52. Laruelle, M. (2021). *Is Russia Fascist?: Unraveling Propaganda East and West*. Ithaca, NY: Cornell University Press. <https://doi.org/10.1515/9781501754159>
53. Lees, P. (2020). *Kõneanalüüsi meetodi koostamine ning testimine Eesti poliitiliste kõnede näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.
54. Livandina, M. (2023). Борода из ваты: Портрет философа Александра Дугина, который прошел путь от антисоветчины через крайний национализм прямоком к обожествлению Кремля и войны. *Novaya Gazeta Europe*. Kasutatud 06.12.2024, <https://novayagazeta.eu/articles/2023/08/07/boroda-iz-vaty>
55. Луарина, Е. (2007). Доктрина Вулфовица (Wolfowitz Doctrine). *История США: материалы к курсу*. Kasutatud 29.11.2024, <https://ushistory.ru/populjarnaja-literatura/279-doktrina-vulfovitsa-wolfowitz-doctrine>
56. Meredith, S. (2019). US vs Russia: Everything you need to know about the battle for influence in Venezuela. *CNBC*. Kasutatud 20.12.2024, <https://www.cnn.com/2019/03/26/venezuela-crisis-the-battle-for-influence-between-the-us-and-russia.html>
57. Nazarova, K. ja Tkachev, I. (2019). Доля доллара в оплате экспорта из России в Китай впервые упала ниже 50% Почему страны переходят на расчеты в евро, а не в нацвалютах. *РБК*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.rbc.ru/economics/26/07/2019/5d39ad439a79477f145b23b0>
58. National Cyber Security Centre (2021). *NCSC Annual Review 2021*. Kasutatud 21.12.2024, <https://www.ncsc.gov.uk/collection/ncsc-annual-review-2021/the-threat/solarwinds>
59. Naydenov, I. (2017). Линия российской дипломатии в сирийском узле противоречий. *Cyberleninka*. Kasutatud 15.12.2024, <https://cyberleninka.ru/article/n/liniya-rossiyskoy-diplomatii-v-siriyskom-uzle-protivo-rechiy>
60. Newman, D. (2014). Кто придумал аннексировать украинский Крым? *BBC News*. Kasutatud 06.12.2024, https://www.bbc.com/ukrainian/ukraine_in_russian/2014/07/140710_ru_s_dugin_russia_ukraine
61. Nida, E. A. (1984). Rhetoric and styles: A taxonomy of structures and functions. *Language Sciences*, 6(2), 287–305
62. North Atlantic Treaty Organization (2022). *Отношения между НАТО и Россией*. Kasutatud 06.12.2024, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/2/pdf/220214-factsheet_NATO-Russia_Relations_r.pdf

63. North Atlantic Treaty Organization (2024). *NATO's response to Russia's invasion of Ukraine*. Kasutatud 09.12.2024, https://www.nato.int/cps/em/natohq/topics_192648.htm
64. Office of Foreign Assets Control. *Countering America's Adversaries Through Sanctions Act-Related Sanctions*. Kasutatud 11.12.2024, <https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/countering-americas-adversaries-through-sanctions-act-related-sanctions>
65. Office of the Director of National Intelligence (2017). *Background to "Assessing Russian Activities and Intentions in Recent US Elections": The Analytic Process and Cyber Incident Attribution*. Kasutatud 11.12.2024, https://www.dni.gov/files/documents/ICA_2017_01.pdf
66. Olimpieva, O. (2016). *Collective Memory of World War II and Legitimacy in Putin's Russia*. University of Chicago, https://bpb-us-w2.wpmucdn.com/voices.uchicago.edu/dist/a/107/files/2017/02/CPW_Olimpieva_02.08.15-2j1whpv.pdf
67. Ovchinnikova, J. (2024). Медведев зачитал телеграмму Сталина на совещании по ВПК. *РБК*. Kasutatud 06.01.2025, <https://www.rbc.ru/politics/28/02/2024/65df61b89a7947be7dcada43>
68. Podobedova, L. (2017). «Газпром» подсчитал стоимость газопровода до Индии. *РБК*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.rbc.ru/business/25/05/2017/592550f49a7947d162dfade6>
69. Putin declares war on Ukraine. (2020). *The Kyiv Independent*. Kasutatud 05.01.2025, <https://kyivindependent.com/putin-declares-war-on-ukraine/>
70. Putin, V. (1999). Россия на рубеже тысячелетий. *Независимая Газета*. Kasutatud 05.01.2025, https://www.ng.ru/politics/1999-12-30/4_millenium.html
71. Reevel, P. (2020). Election monitors allege Putin referendum saw unprecedented ballot fraud. *ABC News*. Kasutatud 05.01.2025, <https://abcnews.go.com/International/election-monitors-allege-putin-referendum-unprecedented-ballot-fraud/story?id=71609348>
72. Reinas, A. M. (2023). *President Kersti Kaljulaidi Eesti Vabariigi aastapäevakõnede ning arvamused media reaktsioonide analüüs*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.
73. Rossoliński-Liebe, G. ja Willems, B. (2022). Putin's Abuse of History: Ukrainian 'Nazi', 'Genocide', and a Fake Threat Scenario. *The Journal of Slavic Military Studies*, 35(1), 1–10. <https://doi.org/10.1080/13518046.2022.2058179>
74. Russia Hands Down First Fine for Soviet-Nazi Comparisons. (2022). *The Moscow Times*. Kasutatud 26.12.2024, <https://www.themoscowtimes.com/2022/07/21/russia-hands-down-first-fine-for-soviet-nazi-comparisons-a78365>
75. Ryabov, A. (2008). Tandemocracy in Today's Russia. *Russian Analytical Digest*. Kasutatud 16.04.2025, <https://ess.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/RAD-49-2-6.pdf>
76. Safronova, V. (2023). Главный торговый партнер. Насколько зависима экономика России от Китая? *BBC News*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.bbc.com/russian/articles/cqejqn8g7ddo>
77. Sakhri, M. (2023). New Eurasianism in the Thought of Alexander Dugin and its Impact on President Putin's Doctrine. *World Policy Hub*. Kasutatud 06.12.2024,

- <https://worldpolicyhub.com/new-urasianism-in-the-thought-of-alexander-dugin-and-its-impact-on-president-putins-doctrine/>
78. Sakwa, R. (2007). *Putin: Russia's choice*. Abingdon: Routledge
 79. Seibt, S. (2024). 'Shpilkin method': Statistical tool gauges voter fraud in Putin landslide. *France24*. Kasutatud 06.01.2025, <https://www.france24.com/en/europe/20240320-shpilkin-method-statistical-analysis-gauges-voter-fraud-in-putin-landslide>
 80. Sheehan, M. (2005). *The Balance of Power: History and Theory*. Taylor & Francis e-Library. Kasutatud 27.11.2024, https://chinhghia.com/Michael_Sheehan_The_Balance_of_Power_History_an_Book_Fi.pdf
 81. Snyder, T. (2022). We Should Say It. Russia Is Fascist. *The New York Times*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.nytimes.com/2022/05/19/opinion/russia-fascism-ukraine-putin.html>
 82. Sokolova, A. (2021). Что такое «пакет Яровой». Объясняем простыми словами. *Секрет Фирмы*. Kasutatud 15.12.2024, <https://secretmag.ru/enciklopediya/chto-takoe-paket-yarovoi-obyasnyаем-prostymi-slovami.htm>
 83. Sokolov, K. (2022). Путин назвал подлым и жестоким убийство дочери Дугина. *РБК*. Kasutatud 01.01.2025, <https://www.rbc.ru/politics/22/08/2022/63037f9a7947afe5dcb8b0>
 84. Stockholm International Peace Research Institute (2024). *European arms imports nearly double, US and French exports rise, and Russian exports fall sharply*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.sipri.org/media/press-release/2024/european-arms-imports-nearly-double-us-and-french-exports-rise-and-russian-exports-fall-sharply>
 85. Sysoyev, G. (2000). Путин не возражает против вступления России в НАТО. *Коммерсантъ*. Kasutatud 06.12.2024, <https://www.kommersant.ru/doc/142046>
 86. Zhurzhenko, T. (2015). Russia's Never-Ending War against "Fascism." Memory Politics in the Russian-Ukrainian Conflict. *Institut für die Wissenschaften vom Menschen*. Kasutatud 26.12.2024, <https://www.iwm.at/transit-online/russias-never-ending-war-against-fascism-memory-politics-in-the-russian>
 87. The Diplomatic Service of the European Union (2016). *Нелегальная аннексия Крыма Россией и реакция ЕС*. Kasutatud 09.12.2024, https://www.eeas.europa.eu/node/3549_ru
 88. The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (2015). *Выступление Президента Российской Федерации В.В.Путина на пленарном заседании 70-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН, Нью-Йорк, 28 сентября 2015 года*. Kasutatud 15.12.2024, https://www.mid.ru/en/foreign_policy/news/1515484/?lang=ru
 89. The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (2021). *Хронология «дела А.Навального»*. Kasutatud 21.12.2024, <https://mid.ru/ru/detail-material-page/1777081/>
 90. Tulis, J. K. (1987). *The Rhetorical Presidency: New Edition* (NED-New edition, Vol. 31). Princeton University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvc77bq6>
 91. Ukraine: The Budapest Memorandum of 1994 (05.12.1994). *Harvard University Policy Memo Resource*. Kasutatud 09.12.2024, https://policymemos.hks.harvard.edu/files/policymemos/files/2-23-22_ukraine-the_budapest_memo.pdf?m=1645824948

92. U.S. Department of State. *Ukraine and Russia Sanctions*. Kasutatud 09.12.2024, <https://www.state.gov/ukraine-and-russia-sanctions/>
93. Valge, K. (2021). *Presentatsiooni analüüsi meetodi koostamine ja testimine*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava
94. Walker, C., Kalathil, S. ja Ludwig, J. (2020). The Cutting Edge of Sharp Power. *Journal of Democracy*, 31, 124 - 137. Kasutatud 21.05.2025, <https://dx.doi.org/10.1353/jod.2020.0010>
95. Walker, S. (2022). 'I hate them': Dmitry Medvedev's journey from liberal to anti-western hawk. *The Guardian*. Kasutatud 16.04.2025, <https://www.theguardian.com/world/2022/aug/01/dmitry-medvedev-journey-liberal-anti-west-hawk-russia>
96. Wood, E. A. (2011). Performing Memory: Vladimir Putin and the celebration of WWII in Russia. *The Soviet and Post-Soviet Review*, 172-200.
97. Yatmanova, V. (2005). Содружество Независимых Государств: Проблемы Интеграции и Дезинтеграции. *Cyberleninka*. Kasutatud 06.12.2024, <https://cyberleninka.ru/article/n/sodruzhestvo-nezavisimyh-gosudarstv-problemy-integratsii-i-dezintegratsii-1/viewer>
98. Визит министра обороны Раджната Сингха в США: новый этап в оборонных отношениях между Индией и США. (2024). *India News Network*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.indianewsnetwork.com/ru/20240827/defence-minister-rajnath-singh-s-us-visit-a-new-milestone-in-india-us-defence-relations>
99. Владимир Путин: 9 мая – пронзительный день, он объединяет все поколения. (2024). *Единая Россия*. Kasutatud 05.01.2025, <https://er.ru/activity/news/vladimir-putin-9-maya-pronzitelnij-den-on-obedinyaet-vse-pokoleniya>
100. В.Путин: Война в Ираке грозит катастрофой всему региону (2003). *РБК*. Kasutatud 06.12.2024, <https://www.rbc.ru/politics/20/03/2003/5703b5509a7947783a5a45bb>
101. В России начались военные учения "Восток-2018." В них участвуют 300 тысяч человек. (2018). *BBC News*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.bbc.com/russian/news-45481656>
102. 9 мая и память о Великой войне. (2024). *Всероссийский Центр Изучения Общественного Мнения: Новости*. Kasutatud 05.01.2025, <https://wciom.ru/analytical-reviews/analiticheskii-obzor/9-maja-i-pamjat-o-velikoi-voine>
103. Дело об отравлении Скрипалей: хронология событий (2018). *BBC News*. Kasutatud 19.12.2024, <https://www.bbc.com/russian/features-45434771>
104. Дело Скрипаля: десятки стран высылают российских дипломатов. (2018). *BBC News*. Kasutatud 19.12.2024, <https://www.bbc.com/russian/news-43545689>
105. ЕСПЧ признал фальсификации на выборах 2011 года в Петербурге. (2011). *Яблоко*. Kasutatud 05.01.2025, <https://www.yabloko.ru/regnews/Spb/2017/06/01>
106. Захарова назвала гостерроризмом возможный «след Киева» в убийстве Дугиной. (2022). *РБК*. Kasutatud 01.01.2025, <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/6301fd559a7947423b9f031f>
107. Индия выпустила 300 российских истребителей Су-30 и тысячу танков Т-90. (2024). *Военная Платформа*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.militaryplatform.ru/13957-indija-vypustila-300-rossijskih-istrebitelej-su-30-i-tysjachu-tankov-t-90.html>

108. Индия и США договорились укреплять сотрудничество в сфере высоких технологий. (2024). *Голос Америки*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.golosameriki.com/a/india-and-us-to-strengthen-high-technology-cooperation/7661764.html>
109. Индия и Франция договорились о совместном производстве военной техники. (2024). *Интерфакс*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.interfax.ru/world/942221>
110. Индия ответила на угрозы санкций США из-за покупки С-400 у России. (2018). *ANF News*. Kasutatud 04.01.2025, <https://goo.su/EW4Q>
111. Индия рассчитывает, что БРИКС будет важной площадкой для обсуждения многополярности. (2024). *ТАСС*. Kasutatud 04.01.2025, <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/20833263>
112. Истребители F/A-18 Super Hornet продемонстрировали ВМС Индии способность взлетать с палубы авианосца с повышенной нагрузкой. (2022). *Военное Обозрение*. Kasutatud 04.01.2025, <https://topwar.ru/199156-istrebiteli-f-a-18-super-hornet-prodemonstrirovali-vms-indii-sposobnost-vzletat-s-paluby-avianosca-s-povyshennoj-nagruzkoj.html>
113. История расширения НАТО (2024). *ТАСС*. Kasutatud 06.12.2024, <https://tass.ru/info/17442493>
114. Исполнительный комитет Содружества Независимых Государств. *О Содружестве Независимых Государств*. Kasutatud 05.12.2024, <https://cis.minsk.by/page/174/o-sodruzestve-nezavisimyh-gosudarstv>
115. Корабли России и Китая проведут учения "Морское взаимодействие - 2024." (2024). *ТАСС*. Kasutatud 04.01.2025, <https://tass.ru/armiya-i-opk/21361043>
116. Кордочкин, А. (2024). *Бог войны и демоны*. Kasutatud 21.05.2025, <https://novayagazeta.ru/articles/2024/06/10/bog-voiny-i-demony>
117. Кремль выдвинул ультиматум США и НАТО по гарантиям безопасности. Все подробности. (2021). *Красная Линия*. Kasutatud 27.12.2024, <https://www.rline.tv/news/2021-12-20-kreml-vydvinul-ultimatum-ssha-i-nato-po-garantiyam-bezopasnosti-vse-podrobnosti/>
118. "Левада": рейтинг Путина взлетел из-за крымской кампании. (2014). *BBC News*. https://www.bbc.com/russian/russia/2014/06/140626_putin_rating_crimea
119. Мартынов: страны СНГ не объединяет идеология. (2016). *Sputnik*. Kasutatud 20.12.2024, <https://ru.sputnik.kg/20161208/martynov-strany-v-sng-ne-obedinyaet-ideologiya-1030685066.html>
120. Медведев доволен итогами "перезагрузки" с США. (2012). *BBC News*. Kasutatud 04.01.2025, https://www.bbc.com/russian/international/2012/03/120326_medvedev_obama_seoul
121. Минобороны РФ: Алеппо бомбила не Россия, а американцы. (2016). *Настоящее Время*. Kasutatud 11.12.2024, <https://www.currenttime.tv/a/27544856.html>
122. Митинг на Сахарова по числу участников обошел Болотную площадь. (2011). *РБК*. Kasutatud 08.12.2024, <https://www.rbc.ru/politics/24/12/2011/5703f12f9a7947ac81a635de>
123. О мерах по реализации Указа Президента Российской Федерации от 6 августа 2014 г. № 560 "О применении отдельных специальных экономических мер в целях обеспечения безопасности Российской Федерации" (6.08.2014).

- Правительство Российской Федерации. Kasutatud 09.12.2024, <http://static.government.ru/media/acts/files/0001201408070021.pdf>
124. Официальные сетевые ресурсы Президента России. *Содружество Независимых Государств (СНГ)*. Kasutatud 05.12.2024, <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/22931>
125. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2000). *Исполняющий обязанности Президента России Владимир Путин дал интервью известному британскому журналисту Дэвиду Фросту в эфире телеканала «Би-би-си»*. Kasutatud 05.12.2024, <http://kremlin.ru/events/president/news/38846>
126. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2001). *Владимир Путин посетил место трагедии 11 сентября*. Kasutatud 05.12.2024, <http://kremlin.ru/events/president/news/38846>
127. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2001). *Телеобращение в связи с террористическими атаками в США*. Kasutatud 05.12.2024, <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/21328>
128. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2002). *Обращение Президента России*. Kasutatud 05.12.2024, <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/21328>
129. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2004). *У России нет озабоченностей в связи с расширением НАТО с точки зрения обеспечения безопасности, однако Россия будет соответствующим образом выстраивать свою военную политику в связи с приближением НАТО к ее границам, заявил Президент В.Путин после переговоров с Федеральным канцлером ФРГ Г.Шрёдером*. Kasutatud 06.12.2024, <http://kremlin.ru/events/president/news/30679>
130. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2005). *Послание Федеральному Собранию Российской Федерации*. Kasutatud 05.12.2024, <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/22931>
131. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2007). *Выступление и дискуссия на Мюнхенской конференции по вопросам политики безопасности*. Kasutatud 27.11.2024 <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/24034>
132. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2014). *Послание Президента Российской Федерации от 18.03.2014 г. б/н*. Kasutatud 09.12.2024, <http://www.kremlin.ru/acts/bank/39444>
133. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2015). *“Мы преклоняемся перед всеми, кто насмерть стоял за каждую улицу, каждый дом, каждый рубеж Отчизны”*: Выступление Президента России на параде, посвящённом 70-летию Победы в Великой Отечественной войне. Kasutatud 01.01.2025, <http://special.kremlin.ru/events/president/transcripts/49438>
134. Официальные сетевые ресурсы Президента России (2022). *Обращение Президента Российской Федерации*. Kasutatud 27.12.2024, <http://kremlin.ru/events/president/news/67843>
135. Пенсионная реформа в зеркале общественного мнения. (2018). *Левада-Центр*. Kasutatud 05.01.2025, <https://www.levada.ru/2018/09/24/pensionnaya-reforma-v-zerkale-obshhestvennogo-mneniya/>
136. Путин поддержал участие России в соглашении стран ОПЕК+ (2024). *Интерфакс*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.interfax.ru/business/950029>
137. Путин подписал закон, обнуляющий его президентские сроки. (2021). *BBC News*. Kasutatud 05.01.2025, <https://www.bbc.com/russian/news-56586554>

138. Путин: Россия будет активно участвовать в проекте "Один пояс - один путь." (2017). *TASS*. Kasutatud 04.01.2025, <https://tass.ru/ekonomika/4251325>
139. Путин: "Сила Сибири" выйдет на проектную мощность в 38 млрд куб. м в год к 2025 году. (2023). *TASS*. Kasutatud 04.01.2025, <https://tass.ru/ekonomika/18977413>
140. Путин сравнил участие военных в СВО с войной 1812 года и Великой Отечественной. (2022). *Ведомости*. Kasutatud 06.01.2025, <https://www.rbc.ru/politics/28/02/2024/65df61b89a7947be7dcada43>
141. Россия завершила поставку в Иран зенитно-ракетных комплексов С-300. (2016). *Forbes*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.forbes.ru/news/330487-rossiya-zavershila-postavku-v-iran-zenitno-raketnykh-kompleksov-s-300>
142. Россия и Китай нарастили товарооборот до более \$200 млрд (2023). *TASS*. Kasutatud 04.01.2025, <https://tass.ru/ekonomika/6894593>
143. Россия и Китай планируют выйти на уровень \$200 млрд взаимного товарооборота к 2024 году (2019). *TASS*. Kasutatud 04.01.2025, <https://tass.ru/ekonomika/6894593>
144. СМИ: Индия в апреле-мае направит 6 тыс. рабочих на стройки в Израиле. (2024). *TASS*. Kasutatud 04.01.2025, <https://tass.ru/ekonomika/20511311>
145. США введут санкции против России из-за отравления Скрипалей в Британии. (2018). *BBC News*. Kasutatud 19.12.2024, <https://www.bbc.com/russian/news-45123158>
146. Товарооборот России и Китая в 2019 году превысил \$110 млрд (2020). *РБК*. Kasutatud 04.01.2025, <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5e1d58e29a794723545c4d34>
147. Торгово-промышленная палата Российской Федерации. О *Шанхайской организации сотрудничества*. Kasutatud 04.01.2025, <https://rus-sco.tpprf.ru/ru/briefly/>
148. Торгпред объяснил отсутствие инвестиций в «Один пояс, один путь» (2022). *Альта-Софт*. Kasutatud 04.01.2025, https://www.alt.ru/external_news/92305/
149. "Фотографировать запрещено": как производят российско-индийскую крылатую ракету "Брамос". (2023). *TASS*. Kasutatud 04.01.2025, <https://tass.ru/armiya-i-opk/16998035>
150. ЦИК утвердил итоги выборов президента РФ. (2018). *Интерфакс*. Kasutatud 05.01.2025, <https://www.interfax.ru/elections2018/604908>
151. Число задержанных на протестах против пенсионной реформы в России превысило тысячу. (2018). *BBC News*. Kasutatud 05.01.2025, <https://www.bbc.com/russian/news-45470122>
152. Эксперт: страны СНГ не заинтересованы в распаде Содружества. (2016). *Central Asia Monitor*. Kasutatud 06.12.2024, <https://camonitor.kz/25528-ekspert-strany-sng-ne-zainteresovany-v-raspade-sodruzhestva.html>

Lisad

Lisa 1. Kõned

Aasta	Putini Kõne
2000	Tekst ; Video
2001	Tekst ; Video
2002	Tekst ; Video
2003	Tekst ; Видео
2004	Tekst ; Video
2005	Tekst ; Video
2006	Tekst ; Video
2007	Tekst ; Video
2008 (Medvedev)	Tekst ; Video
2009 (Medvedev)	Tekst ; Video
2010 (Medvedev)	Tekst ; Video
2011 (Medvedev)	Tekst ; Video
2012	Tekst ; Video

2013	Tekst ; Video
2014	Tekst ; Video
2015	Tekst ; Video
2016	Tekst ; Video
2017	Tekst ; Video
2018	Tekst ; Video
2019	Tekst ; Video
2020	Tekst ; Video
2021	Tekst ; Video
2022	Tekst ; Video
2023	Tekst ; Video
2024	Tekst ; Video

Lisa 2. Võrdlustabel

Tabel 3. Kõnede võrdlus ametiaegade kaupa.

Ametiaeg	1	2	3	4 (enne sõda)	4+5 (pärast sõda)
Domineeriv teema	Rahvuse eneseteadvus: Kes me oleme?	Ideoloogiline tegevuskava rahvusvahelise poliitika kontekstis: globaalsed ohud ja Venemaa kui probleemide lahendaja	Rahvusvahelisele poliitilisele kontekstile reageerimine: riigi arengu poliitilise suund	Rahvusvaheliste suhete areng: kes me neile oleme ja kes me tegelikult oleme?	Putin-Vabastaja: naabri eest hoolitsemine naaberriigi ideoloogilise „puhastamise“ kaudu. Rahva mobiliseerimine
Peamine eesmärk	Rahvusliku identiteedi kujunemine: rahva ühtsuse loomine ideoloogilise tegevuskava ümber.	Rahva ühendamine Putini ümber: „ohtude“ ja „vaenlaste“, „sõprade“ ja „liitlaste“ pildi kujundamine.	Poliitiliste otsuste selgitamine ja põhjendamine: rahva mobiliseerimine varem paika pandud kujundite alusel ja mitmepooluselise maailma idee arendamine, kus Venemaa on üks võimukeskusi.	„Sõbraliku“ Venemaa kuvandi kujundamine nii välis- kui ka siseauditooriumi jaoks: multikulturalismi idee kasutamine eelisena.	Invasiooni õigustamine ning sõja ja ajaloolise mälu teemade sakraliseerimine: agressiivse patriotismi epohh.
Kõnede pikkus	380	549	502.5	747.5	770.(3)
Sidusus	Terviklik tekst, teemade vaheline piir on halvasti eristatud.	Terviklik tekst, teemade vaheline piir on halvasti eristatud.	Struktuuriline areng, üleminek ühest tekstist, mille teemade piirid on ebaselged, struktuuriliselt rangemasse formaati.	Terviklikkus on säilinud, kuid teksti saab jagada osadeks ja teemade vahel on selgemad piirid.	Segmenteeritud kõned, mida ühendab Võidupüha teema; väga lihtne plokkideks jagada, teksti terviklikkus on nominaalne ja pealiskaudne.
Domineeriv progressioon	Loogiline progressioon	Loogiline-ruumiline progressioon	Loogiline-ruumiline progressioon	Loogiline-ruumiline progressioon	Ruumiline progressioon
Sagedasemad retoorikavõtted	<ul style="list-style-type: none"> - Anafoor - Antitees - Pöördumised - Mõtteühtsused - Metafoorid - Euloogia - Kordused - Kronograafia - Nosism 	<ul style="list-style-type: none"> - Anafoor - Antitees - Pöördumised - Mõtteühtsused - Metafoorid - Euloogia - Kordused - Kronograafia - Nosism - Astendused 	<ul style="list-style-type: none"> - Anafoor - Antitees - Pöördumised - Mõtteühtsused - Metafoorid - Euloogia - Kordused - Kronograafia - Nosism - Astendused - Paraenesis - Antanagoge - Vaikuseminut 	<ul style="list-style-type: none"> - Anafoor - Antitees - Pöördumised - Mõtteühtsused - Metafoorid - Euloogia - Kordused - Kronograafia - Nosism - Astendused - Paraenesis - Antanagoge - Vaikusminut 	<ul style="list-style-type: none"> - Anafoor - Antitees - Pöördumised - Mõtteühtsused - Metafoorid - Euloogia - Kordused - Kronograafia - Nosism - Astendused - Paraenesis - Antanagoge - Vaikusminut - Sõjametafoorid

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Daniil Iarlykovskii ,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

Lõpmatu sõda: Vladimir Putini võidupüha kõnede retoorika ,

mille juhendaja(d) on Kruup, Kaspar; Kilp, Alar ,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Daniil Iarlykovskii

23.05.2025

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Filipp Gavrilov ,

5. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

Lõpmatu sõda: Vladimir Putini võidupüha kõnede retoorika ,

mille juhendaja(d) on Kruup, Kaspar; Kilp, Alar ,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

6. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
7. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
8. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Filipp Gavrilov

23.05.2025